

Úkoly a činnost Hasičského záchranného sboru kraje při epidemii a jeho vnitřní připravenost

Bc. Bronislav Aigl

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Bronislav Aigl
Osobní číslo:	L19630
Studijní program:	N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Studijní obor:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Úkoly a činnost Hasičského záchranného sboru kraje při epidemii a jeho vnitřní připravenost

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši s důrazem na monografie, studie a právní zabezpečení předmětné problematiky.
2. Vymezte základní pojmy a právní ukotvení týkající se předmětné problematiky.
3. Analyzujte činnost HZS kraje související s danou problematikou.
4. Vyhodnoťte a navrhněte metodické postupy k zefektivnění činnosti a vnitřní připravenosti HZS kraje.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. GÖPFERTOVÁ, D. a Pazdiora, P. *100 infekcí: (epidemiologie v praxi)*, Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-846-7.
2. ŠENOVSKÝ, Pavel, Michail Šenovský a Milan Oravec. *Teorie krizového managementu*. 2. rozšířené vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2020. ISBN 978-80-7385-231-3.
3. COPPOLA, Damon. *Introduction to International Disaster Management*. 3. vydání. Amsterdam: Elsevier – Health Sciences Division, 2015. ISBN: 9780128014776.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.**
Ústav krizového řízení

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 2.8.2021

Jméno a příjmení studenta: Bronislav Aigl

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vnitřní připravenosti Hasičského záchranného sboru kraje na období epidemie vysoce nakažlivé nemoci a jeho činnost v případě, že tato situace nastane, se zaměřením na Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje v období pandemie onemocnění Covid 19. Cílem bylo vymezit a analyzovat činnost Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje v období epidemie vysoce nakažlivé nemoci a jeho vnitřní připravenost. Vyhodnocení probíhalo na základě analýzy interních nařízení vydaných Hasičským záchranným sborem Olomouckého kraje a informací získaných nestandardizovaným pozorováním a polostrukturovanými rozhovory. Zjištěné skutečnosti ukazují poměrně dobrou připravenost a schopnost rychle reagovat v případě šíření vysoce nakažlivé nemoci a dokazují také vysokou míru flexibility, co se týká prováděných činností. V závěru práce jsou navrženy kroky k zefektivnění činnosti a vnitřní připravenosti zkoumané organizace.

Klíčová slova: Hasičský záchranný sbor, vysoce nakažlivá nemoc, krizové řízení, integrovaný záchranný systém

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the internal preparedness of the Fire Rescue Service for pandemics of highly contagious diseases and on its functioning in cases of such situations with a focus on the Fire Rescue Service of the Olomouc region during the COVID-19 pandemic. This work aims to define and analyse the activities and internal preparedness of the Fire Rescue Service of the Olomouc region during a pandemic of highly contagious disease. The evaluation is based on internal regulations issued by the Fire Rescue Service of the Olomouc region and information gathered by unstructured observation and semi-structured interviews. Our findings suggest rather good preparedness and ability to react quickly to the spreading of highly contagious disease and prove a high rate of flexibility concerning enacted activities. Possible further steps to increase the effectiveness and internal preparedness of the organisation under study are presented in the conclusion of the thesis.

Keywords: Fire Rescue Service, highly contagious disease, emergency management, Integrated Rescue System

Rád bych poděkoval panu doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. za odborné vedení a poskytnutí cenných rad a zkušeností, které mi byly nápomocné při zpracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěl poděkovat také příslušníkům HZS Olomouckého kraje npor. Ing. Martinu Žouželkovi a plk. Ing. Petru Ošlejškovi Ph.D. za poskytnuté informace stěžejní pro vypracování této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY	12
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 STRUČNÝ PŘEHLED EPIDEMICKÝCH A PANDEMICKÝCH ONEMOCNĚNÍ OD HISTORIE PO SOUČASNOST	15
1.1 EPIDEMIE A PANDEMIE V HISTORII	16
1.1.1 Mor	16
1.1.2 Pravé neštovice	17
1.2 NOVODOBÁ HISTORIE A SOUČASNOST	17
1.2.1 Španělská chřipka	18
1.2.2 Asijská chřipka	19
1.2.3 Honkongská chřipka	19
1.2.4 Prasečí chřipka	19
1.2.5 HIV – AIDS	20
1.2.6 SARS	20
1.2.7 Virové hemoragické horečky	20
1.2.8 MERS.....	21
1.2.9 Ptačí chřipka.....	21
1.2.10 COVID-19.....	22
1.3 DÍLČÍ ZÁVĚR	22
2 ZÁKLADNÍ POJMY	24
3 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	29
3.1 KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ	29
3.1.1 Civilní nouzové plánování	30
3.1.2 Systém plánování obrany	34
3.2 ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	34
3.2.1 Bezpečnostní rady	35
3.2.2 Krizové štáby.....	37
3.3 ORGÁNY OCHRANY VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ.....	40
3.3.1 Ministerstvo zdravotnictví	40
3.3.2 Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra	41
3.3.3 Krajské hygienické stanice.....	41
3.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	42
4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	43
4.1 STRUKTURA IZS A JEJÍ ÚROVNĚ	43
4.2 DÍLČÍ ZÁVĚR	46
5 LEGISLATIVA	48
5.1 DÍLČÍ ZÁVĚR	49

II PRAKTICKÁ ČÁST.....	50
6 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	51
6.1 STRUČNÁ HISTORIE SBORU.....	51
6.2 SOUČASNOST HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY	52
6.2.1 Organizace HZS ČR	53
7 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR OLOMOUCKÉHO KRAJE.....	56
7.1 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA HZS OLK	57
7.1.1 Krajské ředitelství.....	57
7.1.2 Územní odbory	60
7.2 DÍLČÍ ZÁVĚR	66
8 HZS OLOMOUCKÉHO KRAJE V OBDOBÍ EPIDEMIE	67
8.1 FÁZE MITIGACE	67
8.1.1 Organizační řízení	68
8.1.2 Operační řízení	70
8.2 FÁZE PŘIPRAVENOSTI	71
8.2.1 Plánování a cvičení specifických úkonů	72
8.2.2 Ustanovení autority.....	75
8.2.3 Vybavení	77
8.3 FÁZE ODEZVY	78
8.3.1 První část fáze odezvy	79
8.3.2 Druhá část fáze odezvy	81
8.3.3 Třetí část fáze odezvy	90
8.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	93
8.5 ČINNOSTI VYKONÁVANÉ HZS OLOMOUCKÉHO KRAJE V SOUVISLOSTI S PANDEMÍ ONEMOCNĚNÍ COVID 19	94
8.5.1 Srovnání statistiky počtu událostí.....	94
8.5.2 Činnost KOPIS a jednotek PO v rámci operačního řízení.....	95
8.5.3 Specifické činnosti vykonávání HZS Olomouckého kraje	98
8.6 DÍLČÍ ZÁVĚR	102
9 FÁZE OBNOVY.....	104
9.1 SWOT ANALÝZA	104
9.2 ZHODNOCENÍ ČINNOSTI A VNITŘNÍ PŘIPRAVENOSTI.....	111
9.2.1 Fáze mitigace.....	112
9.2.2 Fáze připravenosti	112
9.2.3 Fáze odezvy.....	113
9.3 NÁVRHY K ZEFEKTIVNĚNÍ ČINNOSTI A VNITŘNÍ PŘIPRAVENOSTI.....	115
ZÁVĚR	118
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	120

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	124
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	126
SEZNAM TABULEK	127

ÚVOD

Různá onemocnění provází člověka a jeho život od nepaměti a vyvíjí se stejně jako celá společnost. Jelikož lidé poznali, že lidský život je to nejcennější co máme, snažili se jej chránit a stejně jak se rozvíjela celé společnost, učili se lidé postupně nemoci stále lépe léčit a také jim předcházet.

Dnes žijeme v 21. století, v moderní době plné technických a jiných vymožeností, kde i lékařství a epidemiologie udělaly obrovský pokrok. Co se však zatím nepodařilo, je zabránit šíření nemocí a zřejmě není ani v lidských silách, aby se to v blízké budoucnosti podařilo. I proto se v dnešní době setkáváme se situacemi, kdy se začne šířit vysoce nakažlivé onemocnění, které může přerůst v epidemii nebo dokonce pandemii, ostatně čehož jsme svědky právě v současnosti. K tomu ve velké míře pravděpodobně napomáhá i globalizace a kosmopolitní pojetí života. Důležité je také položit si otázku jak nebo zdali vůbec jsou lidé a společnost připraveni případné epidemii či pandemii čelit, což na vlastní kůži zjišťujeme v období loňského a letošního roku, kdy celý svět v podstatě paralyzovalo onemocnění Covid 19.

Jako téma diplomové práce jsem vybral Úkoly a činnost Hasičského záchranného sboru kraje při epidemii a jeho vnitřní připravenost. Hlavním důvodem výběru tohoto tématu bylo mé profesní zaměření a osobní zájem o danou problematiku. Jsem příslušníkem Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje, kde v současnosti zastávám funkci velitele družstva na požární stanici Litovel. Proto je mi tato problematika velmi blízká a v současnosti se s ní denně setkávám při výkonu svého povolání a také proto bude praktická část této práce zpracována na příkladu Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje při právě probíhající pandemii onemocnění Covid 19.

Tato práce se bude zabývat připraveností Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje a jeho úkoly a činnostmi při pandemii onemocnění Covid 19, které v současnosti stejně jako celý svět čelíme. Hlavním cílem práce bude analyzovat úkoly, činnost a připravenost Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje v tomto období a zjištěné poznatky vyhodnotit a navrhnout efektivní opatření ke zlepšení.

Diplomová práce se bude skládat z teoretické a praktické části. Teoretická část bude zahrnovat literární rešerši, právní ukotvení dané problematiky a vymezení základních pojmů zkoumané problematiky. V praktické části bude provedena analýza interních nařízení, úkolů a činností Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje a pomocí Coppolova modelu

čtyřfázového krizového managementu budou všechny poznatky seřazeny a vyhodnoceny. K vyhodnocení připravenosti HZS Olomouckého kraje pro případ šíření vysoce nakažlivé nemoci poslouží také SWOT analýza.

Přínosem této práce by mělo být přiblížení úkolů a činností Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje a také náhled do jeho fungování během krizové situace spojené s šířením vysoce nakažlivé nemoci. Jakým způsobem to jeho chod ovlivnilo a co vše bylo nutné udělat pro zachování akceschopnosti sboru. Přínosem také bude zjištění skutečnosti, jak Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje při této krizové situaci obstál a také návrhy jak jeho činnost v období šíření vysoce nakažlivé nemoci a jeho připravenost na ni ještě více zefektivnit.

CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Vzhledem k dění a situaci v současné době ve vztahu k pandemii nemoci Covid 19 si tato diplomová práce klade za cíl teoreticky vymezit problematiku vysoce nakažlivých nemocí ve vztahu k Hasičskému záchrannému sboru (dále HZS) Olomouckého kraje. Primárním cílem je analyzovat a zhodnotit činnost HZS Olomouckého kraje a jeho vnitřní připravenost v období epidemie se zaměřením na zabezpečení akceschopnosti a nové úkoly HZS Olomouckého kraje během pandemie nemoci Covid 19 a navrhnout vlastní návrhy ke zlepšení. Předkládaná diplomová práce je koncipována na příkladu HZS Olomouckého kraje, protože autor je příslušníkem HZS Olomouckého kraje jako velitel družstva zařazený na požární stanici Litovel a také z důvodu aktuálnosti daného tématu a dostupnosti zdrojů informací.

Pro splnění primárního cíle je potřeba zodpovědět následující dílčí otázky:

- Jak byl HZS Olomouckého kraje připraven na pandemii a jak je připraveno na zabránění šíření vysoce nakažlivé nemoci (dále VNN)?
- Jaká byla reakce a přijatá opatření k zabránění šíření VNN?
- Jaká byla struktura vykonávaných činností?
- Byla připravenost HZS Olomouckého kraje dostatečná?

K dosažení cílů práce byla v teoretické části provedena rešerše, při které byly informace získávány ze zákonů, monografií, odborných studií, legislativních dokumentů, interních zdrojů a internetu.

V praktické části bude metodou analýzy a syntézy provedena analýza interních nařízení HZS Olomouckého kraje a vykonávaných činností. K tomuto účelu bude použita metoda indukce, která je procesem vyvozování obecného závěru na základě zjištěných poznatků s využitím postupu kvalitativního výzkumu, který bude pro sběr dat využívat formu:

- nestandardizovaného pozorování,
- polostrukturované rozhovory,
- analýzu dokumentů.

Ke konceptualizaci práce bude sloužit Coppolův model čtyřfázového krizového managementu, pomocí kterého budou přehledněji seřazeny a vyhodnoceny všechny získané

informace. K vyhodnocení připravenosti HZS Olomouckého kraje bude v rámci fáze obnovy Coppolova čtyřfázového modelu krizového managementu použita SWOT analýza.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STRUČNÝ PŘEHLED EPIDEMICKÝCH A PANDEMICKÝCH ONEMOCNĚNÍ OD HISTORIE PO SOUČASNOST

Nemoci provází lidstvo už odedávna a nevyhýbají se nám ani v novodobé historii a současnosti. Epidemie různých nemocí se ve světě vyskytují v určitých vlnách téměř konstantně a některé mohou přerůst v pandemii celosvětového rozměru, jako je tomu právě v této době při pandemii onemocnění Covid-19.

V dnešní době rozdělujeme epidemie na infekční, kam patří onemocnění jako SARS, MERS, HIV, COVID 19 apod. a neinfekční, do kterých můžeme zařadit různé druhy alergií, ekzémy, astma, či v dnešní době velmi rozšířenou obezitu. (LePan, 2020)

Infekční onemocnění můžeme rozdělit do několika skupin. Do stejné skupiny se však vždy zařazují infekce, u kterých se nákaza šíří stejným způsobem a které vyžadují zavedení stejných protiepidemických opatření, jako například respirační onemocnění, onemocnění vzniklé z potravin apod. Do samostatné skupiny onemocnění dále řadíme onemocnění, která jsou přenášena zvířaty, tzv. zoonózy a onemocnění přenášena drobnými členovci, kde můžeme jako příklad uvést klíšťovou encefalitidu.

Možností vstupu infekce do lidského organismu je hned několik. Nejběžnějším způsobem, který nevyžaduje aktivní vpravení do organismu je vstup přes dýchací cesty (inhalační) nebo pokožkou (perkulární). Dalšími způsoby jak se může infekce dostat do těla je požitím v potravě nebo přenos přímo do krve vpichem do žíly nebo při styku s poraněnou pokožkou.

Původcem infekčních onemocnění mohou být bakterie, riketsie a viry. Ty se od sebe liší především svou velikostí, způsobem samotné existence mikroorganismu a jeho množím. **Bakterie** jsou jednobuněčné organismy bez buněčného jádra a jen část z nich je patogenní. Mají buď tyčinkový tvar (bacily) nebo tvar kulovitý (koky). Jsou schopné samostatného rozmnožování a některé jsou schopné dlouhodobého přežití, kdy se v nepříznivých podmínkách bakterie uzavřou do ochranného obalu a znovu se aktivují při podmínkách příznivých. Tato forma životního cyklu se nazývá spóra. Typickým představitelem této formy bakterie je Antrax. **Riketsie** jsou mikroorganismy, které se vyznačují vlastnostmi jak buněk, tak i virů. Jako buňky mají buněčnou membránu, metabolické enzymy, spotřebovávají kyslík a jsou citlivé na antibiotika, ale nejsou schopny se množit mimo napadené buňky. **Viry** tvoří přechod mezi neživými organickými sloučeninami a jednobuněčnými organismy. Jsou to nejmenší části živé hmoty, které ale nejsou schopny

samostatného rozmnožování, ke kterému potřebují tkáňovou kulturu živého organismu. (Slabotínský a Brádka, 2006)

1.1 Epidemie a pandemie v historii

Epidemie či pandemie nemocí vždy byly nedílnou součástí lidského života a nejinak tomu pravděpodobně bude i v budoucnosti. S narůstajícím počtem obyvatel, vzrůstající hustotou osídlení a migrací lidí se začaly vyskytovat epidemie a pandemie různých nemocí. V období středověku byly všechny pandemie nemocí označovány jako mor. Tyto pandemie byly spojeny obrovským počtem usmrcených osob. Lidé však příčiny těchto onemocnění nechápali a vysvětlovali si je jako trest za nedodržování křesťanských zásad. Lidstvo se dlouhodobě potýkalo s velmi nebezpečnými infekčními nemocemi, jako je tyfus, cholera, pravé neštovice. Až moderní medicína a především očkování proti daným nemocem, spolu se zlepšením hygienických podmínek a celkovou vyspělostí společnosti vedli k úplnému vymýcení nebo alespoň eliminaci některých infekčních nemocí. To se však neplatí pro všechna onemocnění a tak některé jsou pro lidstvo hrozbou i v současnosti. (Sušová-Salminen a Švihlíková, 2020)

1.1.1 Mor

Mor je historicky jednou z nejobávanějších nákaz, ne-li ta nejobávanější a má také na svědomí největší počet lidských životů. Mor zasáhl lidstvo postupně ve třech pandemiích, ve kterých mohlo podle některých odhadů přijít o život až 250 milionů lidí. Poprvé se mor vyskytl v roce 542 za vlády římského císaře Justiniána a do Evropy se pravděpodobně dostal z Etiopie nebo Egypta. Počty úmrtí při této epidemii nejsou přesně doloženy, ale odhaduje se, že mortalita byla mezi 10 – 40 % a na zasaženém území mohlo zemřít až 50 – 60 % populace. Tato pandemie trvala asi do roku 700 a za tu dobu proběhlo 11 epidemických cyklů a každý z nich trval asi 8 až 11 let. Druhá pandemie moru začala v roce 1346 a je označována jako Černá smrt. Ta vznikla v oblasti střední Asie a do Evropy se dostala obchodními cestami. V Evropě byla tato pandemie nejsilnější v letech 1347 až 1352 a zasáhla její celé území včetně Skandinávie a Grónska. Počet obětí se odhaduje na 15 – 24 milionů, což by tvořilo čtvrtinu až třetinu tehdejší populace. Tato druhá pandemie pokračovala v Evropě dalšími vlnami po velmi dlouhou dobu až do poloviny 18. století. Třetí pandemie vypukla na přelomu 19. a 20. století a zasáhla především Čínu a Indii. Odtud se pak rozšířil i do Evropy. (Konopásek, 2014)

Původcem moru je bakterie *Yersinia pestis* a zdrojem přenosu mohou být různí hlodavci, domácí zvířata apod. Ve středověku tuto nemoc velmi často přenášeli ve městech krysy a potkani. U pneumonické formy může nemoc přenášet i člověk pomocí kapének. K přenosu na člověka docházelo kousnutím blechy nebo přímým kontaktem s nakaženým zvířetem. Například pokousáním, poškrábáním apod. Častým zdrojem přenosu byly i kožešiny nakažených zvířat. (Göpfertová et al., 2015)

1.1.2 Pravé neštovice

Pravé neštovice jsou velmi vážnou infekční nemocí, kterou způsobuje virus varioly a proti kterému neexistuje žádná specifická léčba a jedinou ochranou proti tomuto viru je očkování. Tento virus se objevil již před několika tisíci lety, ale dnes je již tato nemoc díky celosvětovému očkovacímu programu zcela vymýcena. Zůstaly pouze kontrolované vzorky viru ve dvou laboratořích v USA a Rusku. Než se podařilo virus varioly zcela vymýtit, stálo to v průběhu dějin životy stovek milionů lidí. Opakující se epidemie usmrtily až 30% nakažených. Zcela vymýtit se virus podařilo v roce 1979 a v roce 1980 bylo dokončeno očkování i v tehdejší Československu. Po útocích 11. září 2001 však vyvstala otázka, zda by nemohlo dojít ke zneužití kontrolních vzorků a použití viru varioly jako biologické zbraně, načež měly být tyto zásoby zničeny v roce 1993 na základě smlouvy o zničení biologických zbraní. K tomuto kroku však zatím nedošlo. (Gabajová, 2006)

1.2 Novodobá historie a současnost

I přes značný pokrok v medicíně, vývinu očkovacích vakcín a celkovému pokroku ve společnosti se lidstvu ani v novodobé historii a současnosti nákazy, které postihují rozsáhlá území a velký počet osob, zcela nevyhýbají. V současnosti se ve většině případů potýkáme s různými druhy chřipkového viru, u kterého je nejzásadnějším rysem stálý vývoj jeho původce. Hodnověrně jsou pandemie zdokumentované již od období 16. století, ale s pokrokem ve společnosti dostáváme stále přesnější a podrobnější data.

Pandemický plán České republiky (2011, s. 3) uvádí tabulku s přehledem pandemií v průběhu 20. a 21. století.

Doba šíření viru	Místo vzniku pandemického kmene	Subtyp viru a označení pandemie	Celosvětová úmrtí	Nejvíce zasažená věková skupina
1918 - 1919	Dosud diskutovaná, pravděpodobně Francie v oblasti Západní fronty	Španělská chřipka H1N1	20 – 50 milionů	mladí dospělí
1957 - 1958	Jižní Čína	Asijská chřipka H2N2	1 – 4 milionů	děti
1968 - 1969	Jižní Čína	Honkongská chřipka H3N2	1 – 4 milionů	všechny věkové skupiny
2009 - 2010	Mexiko	Pandemic (H1N1) 2009	dosud nestanoveno	mladí dospělí

Tabulka 1: Přehled pandemií 20. a 21. století (zdroj: Pandemický plán ČR; upraveno autorem)

Mimo tyto pandemie, uvedené v Pandemickém plánu České republiky, se lidstvo v nedávné minulosti potýkalo nebo stále potýká s dalšími neméně nebezpečnými nemocemi. Mezi tyto onemocnění můžeme zařadit HIV – AIDS, SARS, MERS Prasečí a ptačí chřipka, Ebola, Malárie a v neposlední řadě také aktuálně probíhající celosvětovou pandemií nemoci Covid-19.

1.2.1 Španělská chřipka

Pandemie probíhající v letech 1918 a 1919, kterou způsobil chřipková vir H1N1, který měl později v roce 2009 také na svědomí pandemii prasečí chřipky. Španělsko nebylo v této pandemii tou nejvíce zasaženou zemí. Název Španělská chřipka se vžil z důvodu toho, že Španělsko, které se neúčastnilo 1. světové války, o této nemoci otevřeně informovalo a nezatajovalo informace o nemoci, jako tomu bylo u ostatních zemí, které informace o následcích pandemie cenzurovaly. Odhady hovoří o tom, že celosvětově při pandemii

Španělské chřipky zemřelo neméně 40 až 50 milionů lidí. Velká část obětí byli lidé v produktivním věku mezi 18 a 40 lety bez dřívějších zdravotních komplikací. Důvody jejich zvýšené úmrtnosti se však dodnes nepovedlo zcela objasnit. Usuzuje se, že starší lidé měli vyspělejší imunitu. K šíření nemoci zcela jistě přispělo období 1. světové války a střety velkých armád a masivní migrace vojáků a obyvatel. Pandemie španělské chřipky probíhala ve dvou vlnách do roku 1921. Od tohoto roku už se Španělská chřipka neobjevila. Virus chřipky, který tuto pandemii způsobil, byl objeven až v roce 1933. (Křehkost prosperity: Pandemie v dějinách a jejich hospodářské následky, 2020)

1.2.2 Asijská chřipka

Onemocnění vyvolávající virus H2N2. Tento virus vznikl mutací již známého viru H1N1 z roku 1918 s virem ptačí chřipky. Pandemie Asijské chřipky probíhala v letech 1957 - 1959 a v tomto období proběhlo několik vln nemoci. Nemoc více zasáhla mladší generaci do 35 let, především pak děti ve školním věku. Celosvětová úmrtnost při pandemii chřipky v letech 1957 – 1959 byla odhadnuta na asi 1 až 2 miliony lidí. V roce 1957 byl započat výzkum vakcíny. Ta byla v témže roce vyrobena, ale pouze však v omezeném množství. (Piret a Boivin, 2021)

1.2.3 Honkongská chřipka

Onemocnění vyvolávající virus H3N2. Pandemie probíhala v letech 1968 – 1970. Míra celosvětové úmrtnosti při této pandemii je odhadována na 0,5 až 2 miliony obětí. Nemoc zasahovala ve větší míře starší osoby a průměrný věk úmrtí byl 62 – 65 let. (Piret a Boivin, 2021)

1.2.4 Prasečí chřipka

Prasečí chřipka je onemocnění, které vyvolává podtyp viru chřipky A (H1N1) a je přenosná ze zvířete na člověka. Tento vir způsobuje infekci horních a v některých případech i dolních cest dýchacích. Virus prasečí chřipky z roku 2009 však nebyl zootickou nákazou, protože nebyl přenesen z prasat na člověka. Jednalo se o kapénkovou infekci přenosnou z člověka na člověka a potenciálně kontaktem člověka s předměty kontaminovanými virem. První ohniska nákazy se objevila v Mexiku a následně i v USA. Po třech měsících od prvního zpozorování nemoci v Mexiku byla nákaza již potvrzena v 62 zemích, včetně České republiky. Pandemie prasečí chřipky probíhala v letech 2009 a 2010 a vyžádala si asi 200 tisíc obětí. (Jilani, Jamil a Siddiqui, 2020)

1.2.5 HIV – AIDS

První informace o výskytu do té doby zcela neznámého onemocnění se objevili na začátku 80. let, konkrétně v roce 1981, kdy se tato nemoc ve větší míře rozšířila na západním pobřeží USA. Toto dosud nevyléčitelné onemocnění následně proniklo prakticky do celého světa. V dnešní době jsou nejdramatičtější nárůsty tohoto onemocnění zaznamenány v Africe a v oblasti jihovýchodní Asie. V Evropě je vysoký výskyt v pobaltských zemích a na Ukrajině. Celkově se odhaduje, že se virem HIV infikovalo celkem asi 35 milionů lidí. V České republice je stav tohoto onemocnění sledován od roku 1985 a do roku 2014 bylo evidováno asi 2500 nakažených osob, což ale představuje reálně asi polovinu skutečného počtu infikovaných. Původcem onemocnění AIDS je retrovirus HIV. Tento virus napadá imunitní systém a časem vede k jeho úplnému vyřazení. Přenos tohoto viru je možný třemi způsoby. Nejčastějším způsobem přenosu je pohlavní styk, především homosexuální. Dalším způsobem je přenos pomocí infikovaných jehel a stříkaček u narkomanů a třetím způsobem je přenos z infikované matky na dítě. Dříve byl ještě rozvinut přenos krví a krevními deriváty, ale ten je v dnešní době již kontrolován a prakticky k němu nedochází. Infekce virem HIV zůstává i přes značné úsilí onemocněním, na které stále nemáme vakcínu nebo lék, který by toto onemocnění zcela vyléčil. Existují pouze léky zpomalení a zmírnění nemoci. (Salavec, Boštíková a Boštík, 2011)

1.2.6 SARS

Původcem tohoto onemocnění je coronavirus SARS-CoV. Poprvé bylo toto onemocnění zaznamenáno koncem roku 2002 v jižní Číně a odtud se nemoc rozšířila během několika měsíců do 32 zemí světa. Celkově onemocnělo přes 8 tisíc osob, nejvíce v Číně, Hong Kongu a jiných asijských státech, a téměř 800 lidí během této pandemie zemřelo. Nejčastěji byly zasaženy starší osoby a zdravotnický personál a lidé, kteří se ošetřovalo pacienty se SARS. V roce 2003 se již jen ojedinělé případy onemocnění a od té doby nebyla žádná komunitní epidemie této nemoci hlášena. (Göpfertová et al., 2015)

1.2.7 Virové hemoragické horečky

Představují skupinu infekčních onemocnění mající podobný klinický obraz a závažný klinický průběh. Ten se vyznačuje vážným rozvojem šokového stavu, krvácivými projevy a nakonec multiorgánovým selháním. Hemoragické horečky způsobují obalené RNA viry. Tato onemocnění řadíme mezi zoonózy a jejich rozšíření se váže na výskyt u zvířat, od kterých dochází k přenosu na člověka. Jsou však přenosné i přímým kontaktem s nakaženou

osobou nebo jeho tělesnými tekutinami, a to zejména u horeček Lassa, Ebola, Marburg a krymsko-konžské hemoragické horečky. Přenos kapénkovou infekcí nebyl zatím ani u jedné nemoci prokázán. (Trojánek et al., 2015)

Ebola byla poprvé zaznamenána v roce 1976 v západní rovníkové oblasti Súdánu a Zairu. Při této epidemii onemocnělo několik stovek lidí. Největší epidemií Eboly byla ta v letech 2013 – 2016, která začala v Guinei a rozšířila se do dalších zemí, především Libérie a Sierra Leone. Nakaženo bylo tehdy přes 28 tisíc lidí. Toto onemocnění vykazuje velkou smrtnost, která činí 50 – 90 % v závislosti na typu viru. (Göpfertová et al., 2015)

1.2.8 MERS

Původcem této nemoci je betacoronavirus MERS CoV. Onemocnění se poprvé objevilo v červnu roku 2012 v Saúdské Arábii u pacienta s akutní pneumonií a selháním ledvin. Další případy se následně objevily v Spojených arabských emirátech, Kataru a Jordánsku. Odtud se pak onemocnění dostalo do některých států Evropy, USA a do jiných částí světa. Na začátku roku 2020 bylo zaznamenáno asi 2500 nakažených osob, z čehož přibližně 35% zemřelo. Studie tohoto viru podporují hypotézu, že pochází ze zvířat. Konkrétně od ježků a netopýřů. To dokazuje nálezný totožného viru ve vzorku stolice Netopýra slujového, který byl odebrán poblíž bydliště prvního pacienta s MERS-CoV ve městě Bisha v Saúdské Arábii. Řada případů také potvrzuje to, že je tato nemoc přenosná z člověka na člověka. (2013)

1.2.9 Ptačí chřipka

Původcem ptačí chřipky je vysoce patogenní virus chřipky A (H5N1). Jsou ale známy i další kombinace zootických virů chřipky, které jsou vysoce patogenní nejen pro ptáky, ale i pro člověka. Mezi ně patří viry H9N2, H7N7, H7N9. Jedná se primárně o zoonózu, která postihuje v největší míře ptáky, někdy i prasata a jiné savce. U člověka vyvolává virus ptačí chřipky velmi vážné perakutní respirační onemocnění, při kterém dochází primárně k virové pneumonii a multiorgánovému selhání. Smrtnost tohoto druhu chřipky dosahuje až 50%. Zdrojem nemoci jsou infikovaní ptáci. Především drůbež a různé druhy volně žijícího ptactva, včetně toho migrujícího. Poprvé se nákaza objevila v roce 1997 v Hong Kongu, kdy se od drůbeže nakazilo 18 osob a z toho 6 z nich nemoci podlehl. Od roku 2003 se postupně zvedá počet nejen nakažených, ale i zemřelých osob. Ke konci roku 2014 bylo zaznamenáno několik set nemocných, z nichž asi 60% zemřelo. V České republice byl virus ptačí chřipky poprvé zaznamenán v roce 2006 a poté i v následujících letech. Nejvíce nákaz bylo zaznamenáno v roce 2017. V současné době se na našem území opět potýkáme s tímto

onemocněním, které se vyskytlo především v jižních Čechách a na Vysočině. Naštěstí jde o kmen viru H5N8, který se na člověka nepřenáší. (Göpfertová et al., 2015)

1.2.10 COVID-19

Onemocnění, které vyvolává koronavirus s názvem SARS-CoV-2. Tento virus pochází z linie podobné viru SARS CoV, který v letech 2002 – 2003 vyvolal pandemii nemoci SARS. Virus SARS-CoV-2 se začal rychle epidemicky šířit na konci roku 2019 v Číně, kde se poprvé objevil ve městě Wu-chan v provincii Chu-pej. Odtud se velmi rychle rozšířil prakticky do celého světa a způsobil globální pandemii. Z dostupných informací se předpokládá, že původním rezervoárem viru jsou netopýři nebo hmyzožraví luskouni. Zdrojem nákazy je infikovaný člověk se symptomatickým, ale i asymptomatickým průběhem nemoci. K přenosu viru dochází především kapénkovou infekcí. Hlavní vstupní branou viru jsou tedy dýchací cesty, vzácně pak i spojivky a příznaky onemocnění se projeví zpravidla za 4 až 5 dní. Jelikož je pandemie COVID-19 stále probíhající, doposud nasbíraná a vyhodnocená data nám dávají některé informace o nemoci. Z dostupných údajů se předpokládá, že smrtnost hospitalizovaných osob s COVID-19 je přibližně 4%. To je podstatně nižší údaj než u podobných onemocnění SARS a MERS, kde byla smrtnost u SARS až 28% a u MERS až 65%. Nutno ale podotknout, že pandemie těchto nemocí nebyly tak rozsáhlé a počty nakažených u pandemií SARS a MERS se s počty nakažených v průběhu pandemie COVID-19 nedají srovnat. (Epidemie onemocnění vyvolaného novým koronavirem 2019 (COVID-19): zvýšený globální přenos – pátá aktualizace, 2020)

První případ v České republice byl zaznamenán 1. března 2020 a do 11. července 2021 bylo v České republice evidováno 1 669 351 případů onemocnění COVID-19 a s touto nemocí zemřelo celkem 30 331 lidí. Celosvětově se pak touto nemocí nakazilo k datu 11. července 2021 celkem 186 585 671 lidí a počet úmrtí je udáván číslem 4 027 497. (Coronavirus COVID-19, 2021)

1.3 Dílčí závěr

Z předchozího textu vyplývá, že různá onemocnění provází lidstvo od nepaměti a jen v novodobé historii lidstvo čelilo množství epidemií či pandemií různého rozsahu. Jejich zvládnutí je povětšinou velmi složité. Provází je zdravotní problémy a úmrtí většího počtu lidí a v neposlední řadě také ekonomické ztráty či sociální odloučení způsobené protiepidemickými opatřeními. Historie a současnost nám však ukazuje, že se na podobné situace budeme muset připravit a budeme se muset naučit s různými nemocemi žít.

V průběhu 20. a na počátku 21. století je pozorovatelný nástup chřipkových onemocnění a v neposlední řadě také nákazy vyvolané různými typy koronaviru. Ostatně jednu z nejhorších pandemií vyvolanou koronavirem SARS-CoV-2 prožíváme právě v současnosti a bude v této práci dále zkoumána z pohledu HZS Olomouckého kraje.

2 ZÁKLADNÍ POJMY

V této kapitole budou popsány základní pojmy, které jsou stěžejní pro zpracovávanou problematiku, a je důležité, aby se s nimi čtenář seznámil.

- Vysoce nakažlivá nemoc

Onemocnění infekční povahy, které se vyznačuje několika základními rysy, jako jsou vysoká míra smrtnosti, vysoká míra nakažlivosti a snadný přenos infekce, vysoká míra vnímavosti populace a limitované možnosti z hlediska diagnostiky, léčby a prevence. (2018)

- Nezbytná zdravotní péče (za krizových stavů)

Rozsah zdravotní péče, který zajistí obyvatelstvu přežití krizové situace bez vzniku těžké újmy na zdraví v důsledku redukce standardního rozsahu zdravotní péče vynuceného krizovou situací, pokud objektivně lze takové újmě zabránit. (Fišer, 2006)

- Pandemie

Za pandemií označujeme epidemii velkého rozsahu, která zasáhne velké území (jeden či více kontinentů) v určitém časovém období a vyznačuje se značnou incidencí. (Pandemický plán České republiky, 2011)

- Epidemie

Výskyt onemocnění, který výrazně převyšuje obvykle očekávané hodnoty výskytu daného onemocnění na určitém místě a v určitém čase. (Epidemie, 2020)

- Pandemický plán

Dokument poprvé vypracovaný Ministerstvem zdravotnictví v roce 2001. Poslední, v pořadí čtvrté vydání, je z roku 2011 a navazuje na Pandemický plán ČR z roku 2006. Pandemický plán obsahuje postupy a opatření, jak zvládnout případnou pandemií. Poslední vydání Pandemického plánu zohledňuje nové poznatky o šíření chřipkového viru, vznik nových pandemických variant a dále zpracovává aktuální doporučení Světové zdravotnické organizace a implementuje mezinárodní zdravotnické předpisy. (Pandemický plán České republiky, 2011)

– Protiepidemická opatření

Opatření sloužící k zamezení vzniku nebo k potlačení již vzniklých onemocnění a jeho šíření. Mohou mít preventivní nebo represivní charakter a zaměřují se na eliminaci zdroje nákazy, přerušení cest šíření nebo zvýšení imunity vnímavých osob. (Protiepidemická opatření, 2020)

– Karanténa

Oddělení zdravé osoby, která byla během inkubační doby ve styku s infekčním onemocněním nebo pobývala v ohnisku nákazy, od ostatních osob. Cílem karantény je zabránit přenosu infekčního onemocnění v období, kdy by se mohlo toto onemocnění šířit. (Česko, 2000a)

– Izolace

Oddělení osoby, která onemocněla infekčním onemocněním nebo jeví její příznaky, od ostatních osob. Musí být provedena tak, aby bylo zabráněno přenosu onemocnění na další osoby, které by tuto nemoc mohly dále šířit. (Česko, 2000a)

– Infekční onemocnění

Je příznakové i nepříznakové onemocnění vyvolané původcem onemocnění nebo jeho toxinem. Onemocnění vzniká přenosem tohoto původce nebo toxinu z nakažené osoby, zvířete nebo neživé věci na vnímavou osobu. (Česko, 2000a)

– Dezinfekce

Proces, který má za cíl přerušit možnost přenosu nákazy od zdroje k vnímavému jedinci. Jde o zneškodnění mikroorganismů, mezi které řadíme bakterie, viry a plísňe. Dezinfekce se provádí fyzikálními, chemickými nebo kombinovanými metodami. (Slabotínský a Brádka, 2006)

– Kritická infrastruktura

Směrnice Rady 2008/114/ES čl. 2 písm. a) udává jako kritickou infrastrukturu prostředky, systémy a jejich části nacházející se v členském státě, které jsou zásadní pro zachování nejdůležitějších společenských funkcí, zdraví, bezpečnosti, zabezpečení nebo dobrých hospodářských či sociálních podmínek obyvatel a jejichž narušení nebo zničení by mělo pro členský stát závažný dopad v důsledku selhání těchto funkcí.

Za prvky kritické infrastruktury můžeme označit zejména elektrizační soustavu, rozvodné soustavy ostatních energií, kanalizační soustavy, dopravní síť, logistiku, drátové a bezdrátové komunikační sítě, informační systémy, nouzové služby, finanční sektor, státní správu, jaderné elektrárny, přehrady, kulturní památky a objekty veřejné správy. (Šenovský, Adamec a Šenovský, 2007)

Z pohledu této práce je důležitá část nouzových služeb kam patří složky integrovaného záchranného systému (dále IZS) a mezi nimi operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, operační a informační střediska hasičského záchranného sboru kraje a stanice Hasičského záchranného sboru České republiky (dále HZS ČR). (Česko, 2010)

– Mimořádná událost

Je dle zákona č. 239/2000 Sb. škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (Česko, 2000d)

– Krizové řízení

Je dle zákona č. 240/2000 Sb. Souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. (Česko, 2000b)

– Krizové opatření

Se rozumí organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejich následků. Těmito opatřeními je možno zasáhnout do práv a povinností osob. (Česko, 2000b)

– Krizová situace

Je mimořádná událost dle zákona o IZS, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. (Česko, 2000d)

– Krizový stav

Na základě vzniku krizové situace může být vyhlášen jeden z krizových stavů. Krizovými stavy jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Krizový stav	Vyhlašuje	Území	Doba trvání
Stav nebezpečí	Hejtman kraje	Kraj nebo část kraje	30 dnů (dále se souhlasem vlády)
Nouzový stav	Vláda ČR	Celý stát nebo omezené území státu	30 dnů (dále se souhlasem Poslanecké sněmovny)
Stav ohrožení státu	Parlament ČR na návrh Vlády ČR	Celý stát	Bez omezení
Válečný stav	Parlament ČR	Celý stát	Bez omezení

Tabulka 2: Krizové stavy (zdroj: Hasičský záchranný sbor České republiky, 2021; upraveno autorem)

– Stav nebezpečí

Vyhlašuje se jako bezodkladní opatření v případě živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí, kdy jsou ohroženy životy a zdraví lidí, majetek nebo životní prostředí, pokud intenzita ohrožení nedosahuje značného rozsahu a toto ohrožení není možné odvrátit běžnou činností správních úřadů a složek IZS. Vyhlašuje se pro území kraje nebo pro jeho část a vyhlašuje jej hejtman kraje. (Česko, 2000b)

– Nouzový stav

Vyhlašuje se v případě živelných pohrom, ekologických či průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožuje životy a zdraví lidí, majetek nebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Vyhlašuje jej vláda pro území celé České republiky nebo pro její část, a to s uvedením důvodů na období nejdéle 30 dní. Tuto dobu lze poté prodloužit po souhlasu Poslanecké sněmovny. Vyhlášením nouzového stavu může dojít k omezení některých práv a svobod, popřípadě nařízení

určitých povinností vymezených zvláštními zákony. Tato omezení a povinnosti a jejich rozsah musí být jasně vymezen. (Česko, 1998)

– Stav ohrožení státu

Vyhlašuje jej Parlament ČR na návrh vlády v případě bezprostředního ohrožení svrchovanosti státu, jeho územní celistvosti nebo ohrožení jeho demokratických základů. (Česko, 1998)

– Válečný stav

Může jej vyhlásit Parlament ČR v případě napadení České republiky, nebo pokud je potřeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně a napadení. (Šenovský a Adamec, 2005)

3 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

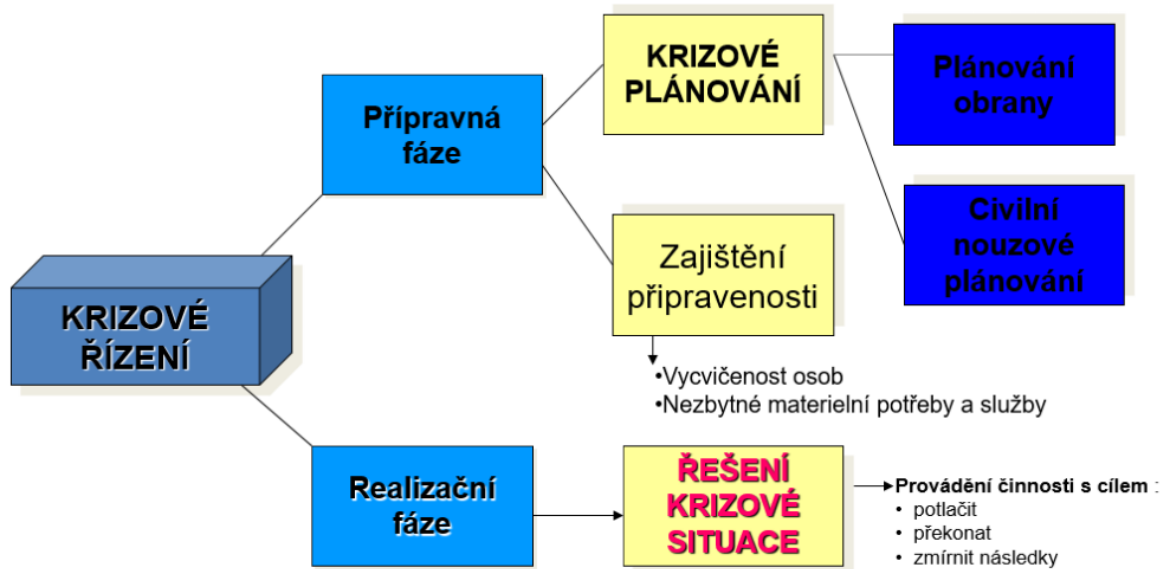
Je v zákoně č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení v § 2 písm. a definováno jako „*souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením nebo ochranou kritické infrastruktury*“. (Česko, 2000b)

Základním principem krizového řízení je zvládnutí krizové situace, která spočívá v přípravě dostupných zdrojů k tomu, aby bylo možné minimalizovat její nepříznivé dopady. V časovém cyklu krizového řízení rozlišujeme období bez krizové situace, které využíváme zpravidla k přípravám na vznik krizové situace, vytváření preventivních opatření nebo obnově a období řešení krizové situace. Při těchto činnostech se zaměřujeme zejména na tyto aspekty:

- udržení funkční veřejné správy,
- udržení fyzického a psychického zdraví obyvatelstva,
- zajištění životně důležitého zboží a služeb,
- uchování veřejného a soukromého majetku,
- podpora záchranných, bezpečnostních a vojenských složek,
- humanitární pomoc, vnitrostátní i mezinárodní. (Šenovský a Adamec, 2005)

3.1 Krizové plánování

Jednou ze základních částí obecného managementu je také oblast plánování a stejně tak je tomu i v oblasti krizového řízení. Krizové plánování je jednou ze základních částí krizového managementu v období přípravné fáze.

Obrázek 1: Krizové řízení (zdroj: Antušák a Vilášek, 2016)

Základními pilíři krizového plánování jsou:

- systém civilního nouzového plánování,
- systém plánování obrany.

Některé zdroje ještě uvádějí třetí pilíř a to havarijní plánování. To je ovšem třeba chápat spíše jako součást civilního nouzového plánování. (Antušák a Vilášek, 2016)

3.1.1 Civilní nouzové plánování

Část krizového řízení, která se zabývá zajištěním ochrany obyvatelstva a ekonomiky, ochranou prvků kritické infrastruktury včetně zabezpečení opatření v případě vzniku radiační havárie, prevencí použití zbraní hromadného ničení včetně řešení odstraňování následků jejich použití a vytváření požadavků na civilní zdroje, které jsou nezbytné k zajištění bezpečnosti ČR. Proces plánování na úseku civilního nouzového plánování (dále CNP) se zaměřuje zejména na zajištění civilních zdrojů pro případ vzniku a řešení krizových situací a na ochranu obyvatelstva. Na národní úrovni se zčásti zabývá i oblastí ochrany ekonomiky, zajištění funkčnosti veřejné správy, vnitřní bezpečnosti a veřejným pořádkem apod. (Civilní nouzové plánování, 2020)

Z mezinárodního pohledu je oblast CNP řešena na úrovni NATO, kdy „je *civilní nouzové plánování* chápeme jako část systému obranného plánování NATO zaměřená na zajišťování civilních zdrojů a ochranu obyvatelstva.“ (Civilní nouzové plánování, 2020)

CNP na národní úrovni tedy vychází z CNP na úrovni NATO, které se postupně vyvíjelo a měnilo vzhledem k vojenským a geopolitickým událostem, a vyprofilovalo se v činnosti zahrnující plánovací a koordinační činnosti zejména v těchto oblastech:

- podpora prevence vzniku krizových situací,
- podpora a spolupráce s ozbrojenými silami v období míru, krize i válečného stavu při plnění jejich úkolů, včetně zabezpečení mobilizačních dodávek,
- podpora a zabezpečení při plnění úkolů ozbrojených bezpečnostních složek, záchranných sborů a havarijních služeb,
- zabezpečení funkční státní správy v průběhu krizových situací,
- zajištění ochrany obyvatelstva a její podpora během krizové situace, včetně zajištění základních potřeb obyvatel,
- zabezpečení přijatelné úrovně společenského a hospodářského života v průběhu krizové situace,
- komunikace a spolupráce s ostatními členy NATO. (Antušák a Vilášek, 2016)

Za součást nebo určitý subsystém CNP považujeme také **havarijní plánování**, které zahrnuje soubor činností, procedur a vazeb vykonávaných především složkami IZS a orgány kraje za účelem zvládnutí mimořádných událostí velkého rozsahu a krizových situací všech druhů jako např. mimořádné události přírodního charakteru, havárií technického, technologického, environmentálního, radiačního, chemického, epidemiologického, epizootického a epifytického charakteru, které vyžaduje nasazení všech dostupných sil a prostředků a součinnost zainteresovaných správních úřadů. Výsledkem havarijního plánování je na státní úrovni Ústřední poplachový plán IZS a na krajské úrovni Havarijní plán kraje. (Antušák a Vilášek, 2016)

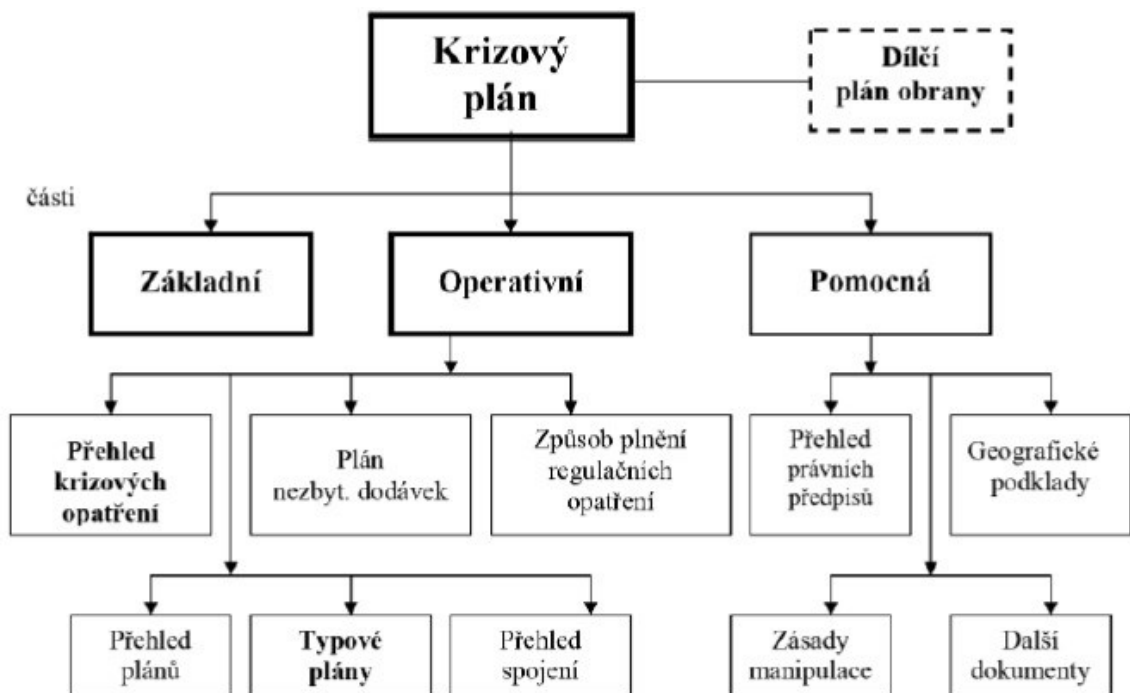
3.1.1.1 Krizový plán

Základním dokumentem zpracovávaným v oblasti krizového řízení, potažmo CNP je **krizový plán**. Ten zpracovávají ministerstva a jiné správní úřady a obsahuje souhrn

krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Schvaluje jej ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního celku. (Česko, 2000b)

Krizový plán se skládá ze tří částí, základní části, operativní části a pomocné části.

- *Základní část* charakterizuje organizaci krizového řízení, vytváří přehled možných rizik a analýzy ohrožení a přehled právnických osob a podnikajících fyzických osob, které zajišťují plnění opatření, které jim ukládá krizový plán.
- *Operativní část* zahrnuje přehled krizových opatření a způsob jejich zajištění, dále plán nezbytných dodávek a způsoby plnění regulačních opatření, přehled spojení na jednotlivé subjekty podílející se na přípravě a zvládnutí krizových situací. Operativní část také obsahuje rozpracování typových plánů s postupy řešení krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení.
- *Pomocná část* obsahuje přehled vybraných právních předpisů a dalších dokumentů souvisejících s přípravou na krizové situace a jejich řešením. (Česko, 2000c)

Obrázek 2: Možná struktura krizového plánu (zdroj: Antušák a Vilášek, 2016 s. 79)

3.1.1.2 Typové plány

Je dokument zpracovaný příslušným ministerstvem nebo jiným ústředním správním úřadem, který stanoví doporučené postupy, zásady a opatření při řešení konkrétní krizové situace. Typové plány jsou rozpracovány v operativní části krizových plánů a udává postupy při řešení konkrétních krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení. Tato analýza

ohrožení vychází z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, kde je zadáno zpracovat analýzu hrozeb pro Českou republiku a výsledky této analýzy promítnout do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu. Zpracování této analýzy zaštiťovalo Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále MV - GŘ HZS ČR), které ve spolupráci s konkrétními ministerstvy a ústředními správními úřady vytvořilo předmětnou analýzu, která identifikovala 22 typů potencionálního nebezpečí, při kterém je velmi pravděpodobné, že dojde k vyhlášení jednoho u krizových stavů.

Typové plány mají stejnou strukturu jako krizový plán a také se skládají ze základní, operativní a pomocné části. Z obrázku č. 3 vyplývá, že problematikou řešenou v této diplomové práci je problematika plánu číslo 7 Epidemie – hromadné nákazy osob, jehož zpracovatelem je Ministerstvo zdravotnictví. (Šindlerová a Kolečák, 2017)

P. č.	Typový plán	Gestor zpracování
1.	Dlouhodobé sucho	MŽP
2.	Extrémně vysoké teploty	MŽP
3.	Přivalová povodeň	MŽP
4.	Vydatné srážky	MŽP
5.	Extrémní vítr	MŽP
6.	Povodeň	MŽP
7.	Epidemie - hromadné nákazy osob	MZd
8.	Epifytie - hromadné nákazy polních kultur	MZe
9.	Epizootie - hromadné nákazy zvířat	MZe
10.	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe
11.	Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací	ČTÚ
12.	Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury	NBÚ
13.	Zvláštní povodeň	MZe
14.	Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení	MŽP
15.	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
16.	Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO
17.	Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR
18.	Radiační havárie	SÚJB
19.	Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO
20.	Migrační vlny velkého rozsahu	MV
21.	Narušování zákonnosti velkého rozsahu (včetně terorismu)	MV
22.	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu	MF

Obrázek 3: Typové plány (zdroj: Šindlerová a Kolečák, 2017)

3.1.1.3 Plán krizové připravenosti

Právníkům a podnikajícím fyzickým osobám vyplývají v oblasti krizového řízení určité povinnosti. Především se jedná o podíl na řešení vzniklých krizových situací, při přípravě na ně a při vytváření krizových plánů pokud je k tomu orgán krizového řízení vyzve. Pokud právnické osoby zajišťují plnění některých opatření vyplývajících z krizových plánů, jsou povinny v oblasti krizového řízení realizovat vlastní plánovací proces, a to ve formě Plánu krizové připravenosti. (Šenovský a Adamec, 2005)

Plán krizové připravenosti se taktéž skládá ze základní, operativní a pomocné části. Je v něm vymezen základní předmět činnosti právnické osoby, organizaci krizového řízení, přehled a hodnocení možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení, přehled opatření vyplývajících z krizových plánů, způsob zabezpečení akceschopnosti a postupy řešení krizových situací. (Česko, 2000c)

3.1.1.4 Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury

Zpracovává jej subjekt kritické infrastruktury (dále KI) za účelem její ochrany. Jsou v něm identifikována možná ohrožení funkce prvku KI a stanovena opatření pro její ochranu. Jako výše zmíněné plány se také skládá ze základní, operativní a pomocné části. Způsob zpracování plánu a jeho náležitosti je uveden v nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

3.1.2 Systém plánování obrany

Soubor vzájemně propojených opatření sloužících k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením nebo při plnění požadavků na zajišťování obrany státu a zajištění plnění mezinárodních smluvních závazků o společné obraně, včetně účasti ozbrojených sil při činnostech mezinárodních organizací vykonávaných za účelem zajištění míru včetně vykonávání záchranných prací a plnění humanitárních úkolů. (Baxa et al., 2018)

K tomuto účelu slouží Plány obrany státu, jejichž náležitosti definuje nařízení vlády č. 139/2017 Sb., o plánování obrany státu.

3.2 Orgány krizového řízení

Orgány krizového řízení (dále KR) jsou zákonem stanovené orgány veřejné správy na úrovni státní správy i samosprávy, které jsou zodpovědné za přípravu a zvládání krizových situací nevojenského i vojenského charakteru na území státu. Každý orgán krizového řízení si v rámci své působnosti vytváří takové prvky a podmínky krizového řízení, které mu napomáhají při přípravě na krizové situace a v případě jejich vypuknutí na jejich zvládání. Jedná se především o koordinační nebo pracovní orgány krizového řízení na daných úrovních státní správy nebo samosprávy. Tyto orgány mají stanoveny určitá práva, povinnosti a úkoly vyplývající ze zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně

některých zákonů (krizový zákon). Jedná se o pracoviště krizového řízení, bezpečnostní rady a krizové štáby. (Antušák a Vilášek, 2016)

Orgány krizového řízení v České republice jsou:

- vláda ČR,
- ministerstva a jiné ústřední správní úřady,
- Česká národní banka,
- orgány kraje a další orgány s působností na území kraje,
- orgány obce s rozšířenou působností,
- orgány obce.

3.2.1 Bezpečnostní rady

Jedním ze základních úkolů státu a orgánů územní samosprávy je zabezpečení připravenosti na krizové situace. K tomuto účelu slouží bezpečnostní rady, které jsou koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Zřizují se na úrovni státu, kraje a obce s rozšířenou působností.

3.2.1.1 Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní rada státu (dále BRS) je stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR a pro přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování.

Bezpečnostní rada státu je se zřizuje dle čl. 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky a tvoří ji předseda vlády, který je jejím předsedou, a další členové vlády dle jejího rozhodnutí. Jejich počet a složení se může v různém období lišit a konkrétně jej upravuje usnesení vlády. Aktuální složení BRS upravuje usnesení vlády České republiky ze dne 24. října 2018 č. 692 ke složení Bezpečnostní rady státu, ze kterého vyplývá, že BRS má 9 členů. Těmi jsou:

- předseda vlády ČR,
- ministr průmyslu a obchodu,
- 1. místopředseda vlády ČR a ministr vnitra,
- ministr dopravy,
- ministr obrany,
- ministr zdravotnictví,
- ministr zahraničních věcí,
- ministr zemědělství,
- ministr financí,

3.2.1.2 Bezpečnostní rada kraje

Bezpečnostní rada kraje je koordinační orgán pro přípravu na krizové situace na úrovni kraje. Jejím předsedou je hejtman kraje, který jmenuje další členy. Nejvyšší počet členů bezpečnostní rady kraje je 10.

V § 7 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) se stanovuje hejtmanovi povinnost do bezpečnostní rady kraje jmenovat tyto členy:

- náměstka hejtmana, který zastupuje předsedu bezpečnostní rady kraje v době jeho nepřítomnosti,
- ředitele krajského úřadu,
- ředitele krajského ředitelství Policie České republiky,
- ředitele Hasičského záchranného sboru kraje,
- příslušníka Armády České republiky určeného náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky,
- ředitele zdravotnické záchranné služby kraje,
- zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady kraje,
- vedoucího odboru zdravotnictví krajského úřadu,
- další osobu, která je nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace. (Česko, 2000c)

Bezpečnostní rada kraje zajišťuje plnění úkolů krizového řízení na úrovni kraje k přípravě na krizové situace. K tomuto jim nařízení vlády č.462/2000 Sb. v § 6 určuje soubor činností, které bezpečnostní rada kraje provádí.

Bezpečnostní rada kraje projednává a posuzuje:

- přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení,
- krizový plán kraje,
- havarijný plán kraje,
- vnější havarijný plán, pokud je schvalován hejtmanem kraje,

- finanční zabezpečení připravenosti kraje a složek IZS na krizové situace,
- návrhy dohod o spolupráci s územními celky sousedního státu,
- stav připravenosti složek IZS v kraji,
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace v kraji,
- návrh ročního plánu kontrol,
- návrh ročního plánu cvičení složek IZS,
- další dokumenty související s připraveností kraje na krizové situace a jejich řešení.
(Česko, 2000c)

3.2.1.3 Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností

Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností (dále ORP) je koordinační orgán pro přípravu na krizové situace na úrovni obce s rozšířenou působností. Jejím předsedou je starosta ORP, který jmenuje její další členy, kterých je v bezpečnostní radě ORP nejvýše 8. Do bezpečnostní rady ORP jsou kromě starosty dále jmenováni:

- místostarosta ORP,
- tajemník obecního úřadu ORP,
- příslušník Policie ČR určený ředitelem krajského ředitelství Policie ČR,
- příslušník HZS kraje určený ředitelem HZS kraje,
- zaměstnanec ORP zařazený do obecního úřadu ORP, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady ORP,
- další osoby, které jsou nezbytné k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace. (Česko, 2000c)

Činnost bezpečnostní rady ORP a její projednávané a posuzované záležitosti jsou prakticky totožné s činnostmi výše uvedenými pro bezpečnostní radu kraje pouze s rozdílem, že bezpečnostní rada ORP se zabývá pouze záležitostmi ve své územní působnosti. (Česko, 2000c)

3.2.2 Krizové štáby

Krizový štáb je pracovní orgán svého zřizovatele zřízený na řešení krizových situací. Rozlišujeme krizové štáby s územní působností a krizové štáby zřízené u ostatních orgánů

či organizací. Krizové štáby s územní působností prakticky kopírují uspořádání veřejné správy a samosprávy v České republice.

- státní úroveň – ústřední krizový štáb,
- krajská úroveň – krizový štáb kraje,
- úroveň obce s rozšířenou působností – krizový štáb ORP,
- obecní úroveň – krizový štáb obce.

Pro činnost krizového štábu se vyčleňuje pracoviště krizového štábu, které je vybaveno odpovídající kancelářskou, výpočetní, telekomunikační technikou a je na něm zajištěn náhradní zdroj elektrické energie tak, aby bylo schopno provozu i při výpadku proudu.

Krizové štáby jsou jedny z nejdůležitějších prvků krizového řízení. Je velmi důležité mít na všech úrovních dobře fungující a připravený krizový štáb, který je schopen operativně řešit nastalou mimořádnou událost nebo krizovou situaci. Zahrnuje velkou škálu činností a úkolů závislých na dané události. Jednou z nejzásadnějších je koordinace záchranných a likvidačních prací, popřípadě jiných činností potřebných ke zvládnutí krizové situace a jejich smyslem je propojit orgány veřejné správy se zasahujícími složkami IZS, občany zasaženými mimořádnou událostí, popřípadě jinými subjekty a efektivně koordinovat všechny činnosti napříč různými poli působnosti jednotlivých složek. Dobře fungující a připravený krizový štáb je však pouze předpokladem úspěšného zvládnutí situace a vždy potom záleží na konkrétní situaci, která nastane, jejím rozsahu, komplikovanosti a závažnosti. (Antušák a Vilášesk, 2016)

3.2.2.1 Ústřední krizový štáb

Ústřední krizový štáb je pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací a je součástí systému orgánů BRS. Připravuje návrhy jak řešit krizové situace pro BRS nebo přímo vládě ČR pokud by hrozilo nebezpečí z prodlení. Dále koordinuje, sleduje a vyhodnocuje přijímaná opatření. Předsedou Ústředního krizového štábu jmenuje předseda vlády ČR, který také rozhoduje o aktivaci štábu, podle druhu krizové situace ministra vnitra, ministra obrany nebo jiného člena štábu.

Ústřední krizový štáb se aktivuje:

- po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
- při hrozbě vzniku krizové situace,

- v případě hrozby ohrožení bezpečnostních zájmů ČR,
- při vzniku krizové situace dotýkající se bezpečnosti ČR,
- při plnění závazků v zahraničí vyplývajících z mezinárodních smluv,
- při účasti ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích,
- při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí,
- při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při haváriích nebo živelných pohromách.

3.2.2.2 Krizový štáb kraje a krizový štáb ORP

Krizový štáb kraje je pracovním orgánem hejtmana pro řešení krizových situací a mimořádných událostí. Krizový štáb ORP je pracovním orgánem starosty ORP pro řešení krizových situací a mimořádných událostí. Předsedy těchto štábů jsou hejtman kraje nebo starosta ORP, kteří také jmenují další členy krizového štábu.

Členy krizového štábu kraje nebo ORP jsou:

- členové příslušné bezpečnostní rady,
- členové příslušné stálé pracovní skupiny což jsou tajemník krizového štábu, pracovníci krajského úřadu nebo obecního úřadu ORP a zástupci základních složek IZS a odborníci s ohledem na druh vzniklé krizové situace nebo mimořádné události. (Česko, 2000c)

Krizový štáb kraje nebo krizový štáb ORP svolává hejtman kraje nebo starosta ORP v případech kdy je:

- vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do územní působnosti orgánu krizového řízení,
- je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území kraje nebo jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení,
- jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- jde o plnění úkolů při cvičení orgánů krizového řízení nebo cvičení složek IZS. (Česko, 2000c)

3.2.2.3 *Krizový štáb obce*

Může jej zřídit starosta obce jako svůj pracovní orgán při přípravě a řešení krizových situací a mimořádných událostí. Složení a činnost krizového štábu obce vychází ze složení a organizace činností krizového štábu kraje nebo ORP.

Velmi důležitá je přítomnost krizových štábů na všech úrovních od Ústředního krizového štábu na státní úrovni přes jednotlivé samosprávné úrovně až po krizový štáb obce. Tato hierarchie je důležitá, aby veškeré podněty byly vyřizovány na daném místě, ale také proto, aby činnost jednotlivých krizových štábů někdo zaštiťoval a se svými požadavky se měli na koho obracet. (např. KŠ ORP – KŠ kraje, KŠ kraje – ÚKŠ)

3.3 **Orgány ochrany veřejného zdraví**

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů stanovuje, že plnění úkolů a státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví zajišťují:

- Ministerstvo zdravotnictví,
- krajské hygienické stanice,
- Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra,
- Ministerstvo dopravy,
- Ministerstvo pro místní rozvoj,
- Ministerstvo životního prostředí,
- krajské úřady,

3.3.1 **Ministerstvo zdravotnictví**

Ministerstvo zdravotnictví je hlavním řídicím a kontrolním orgánem státní správy v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví. Je zodpovědné za uskutečňování národní politiky v oblasti ochrany veřejného zdraví včetně prevence nemocí. V intervalu 5 let hodnotí stav a vývoj veřejného zdraví a na základě zjištěných skutečností stanovuje priority k řešení a ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva. Řídí krajské hygienické stanice a zaštiťuje mezinárodní spolupráci v daném oboru. V případě propuknutí epidemie nebo při nebezpečí jejího vzniku nařizuje mimořádná opatření k ochraně zdraví obyvatelstva, pokud je třeba je vyhlásit celostátně nebo na území několika krajů. V případě možnosti výskytu vysoce

nakažlivé infekční nemoci stanovuje ochranná opatření proti jejímu zavlečení a rozhoduje o jejich ukončení. Na republikové úrovni vytváří programy ochrany a podpory veřejného zdraví včetně prevence nemocí a očkovací programy. (Česko, 2000a)

Ministerstvo zdravotnictví je také zodpovědné za vytvoření Pandemického plánu ČR a Pandemického plánu rezortu zdravotnictví.

3.3.2 Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra

Úkoly státní správy v ochraně a podpoře veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v ozbrojených silách, v Ministerstvu obrany a v jeho působnosti zřízených organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích a nad jimi užívanými objekty vykonává podle tohoto zákona Ministerstvo obrany. Specializované činnosti pro účely státního zdravotního dozoru v působnosti Ministerstva obrany vykonává Vojenský zdravotní ústav. (Česko, 2000a, §83)

Úkoly státní správy v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v bezpečnostních sborech, s výjimkou Vězeňské služby České republiky, v Ministerstvu vnitra a organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích zřízených v jeho působnosti včetně jimi užívaných staveb a zařízení zřízených Ministerstvem vnitra podle zvláštního zákona vykonává podle tohoto zákona Ministerstvo vnitra. Specializované činnosti pro účely státního zdravotního dozoru v působnosti Ministerstva vnitra vykonává organizační složka státu jím zřízená. (Česko, 2000a, §83)

3.3.3 Krajské hygienické stanice

Krajská hygienická stanice (dále KHS) je správním úřadem zřizovaným ministerstvem vnitra. Plní úkoly státní správy na úseku ochrany veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru. Vykonává také státní dozor nad dodržováním zákazů a stanovených opatření vydaných v oblasti ochrany veřejného zdraví. KHS je také oprávněna stanovit protiepidemická opatření a provádět epidemiologické šetření. V případě zjištění hromadného výskytu infekční nemoci neprodleně o této situaci informuje Ministerstvo zdravotnictví. Podílí se také na úkolech IZS a spolupracuje s krajem a složkami IZS při tvorbě Pandemického plánu kraje. (Česko, 2000a)

3.4 Dílčí závěr

V lidském životě pravděpodobně nenajdeme důležitější věc, než je zdraví, a to jak z pohledu jednotlivce, tak i z pohledu celé společnosti, orgány krizového řízení nevyjímaje. Postižení hromadnou nákazou s sebou přináší velké změny ve fungování lidí a společnosti. Může být provázeno ztrátami lidských životů, pocitem obav o své zdraví nebo o zdraví svých blízkých, nejistotou práce a přináší často rozsáhlá omezení napříč fungováním celé společnosti jako např. omezení pohybu osob a jejich setkávání, uzavírání provozoven a celkový útlum ekonomiky apod. To vše má zcela jistě zásadní vliv na společnost, což se projevilo v současnosti, kdy se právě s takovouto situací setkáváme.

Z pohledu orgánů krizového řízení, popřípadě složek a institucí podílejících se na zvládnutí krizové situace spojené s hromadnou nákazou osob, je i pro ně situace velmi složitá. Výrazně se rozšířil okruh a množství vykonávaných úkolů a jejich činnost může být také ovlivněna personálními problémy, protože onemocněním se nejde vyhnout ani u osob působících v těchto orgánech či složkách. Proto je velmi důležité nastavit opatření tak, aby byl systém po celou dobu krizové situace funkční.

4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Přirozeným vývojem v lidské společnosti vznikla již v historii potřeba ochrany člověka, jeho života a zdraví, popřípadě jeho majetku. Tyto činnosti mají v naší zemi bohatou historii stejně tak jako záchranné složky, které tyto činnosti vykonávají. Již v dřívějších dobách byla záchranná činnost nějakým způsobem organizována a státem podporována, ale vesměs každá složka fungovala nezávisle na ostatních bez promyšlenějšího systému spolupráce. S narůstajícím rozsahem činností a zvyšujícím se počtem událostí, a to i těch velkého rozsahu, nastala potřeba danou situaci řešit a vytvořit moderní a funkční systém provádění záchranných a likvidačních prací. Ohlédneme-li se totiž do období prvních dvaceti let samostatné České republiky tak zjistíme, že za tuto dobu se nepodařilo tento systém uvést do praxe a vytvořit mu patřičnou legislativní podporu, která by definovala úlohu státu, soukromého sektoru i občanů při přípravě a zvládnutí mimořádných událostí a krizových situací. Zlom nastal v roce 1997 po ničivých povodních na Moravě, kde se velmi zřetelně ukázala absence krizové legislativy a funkčního záchranného systému, kdy chyběl systém zodpovědnosti a koordinace napříč jednotlivými úrovněmi řízení a prováděnými činnostmi. To se však v následujícím období změnilo a v roce 2000 vznikla nová krizová legislativa, která stanovila nejen systém provádění záchranných a likvidačních prací, ale obsahovala i oblasti ochrany obyvatelstva, krizového řízení a ochrany a obrany republiky včetně ekonomického zajištění bezpečnosti. V této legislativě se také poprvé setkáváme s pojmem integrovaný záchranný systém (dále IZS), který do té doby neměl oporu v legislativě, a proto nebyl ani využíván.

Základním legislativním dokumentem týkajícím se IZS je zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v platném znění, který vymezuje základní pojmy v oblasti IZS, stanoví jeho složky, působnost a pravomoci státních orgánů a orgánů samosprávy a také práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Pojem IZS je prezentován jako koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

4.1 Struktura IZS a její úrovně

IZS je otevřený systém koordinace a spolupráce základních a ostatních složek IZS, které jsou předurčeny k provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech

a krizových situacích. IZS je součástí systému vnitřní bezpečnosti státu, jelikož ústavním právem každého občana je právo na poskytnutí pomoci v případě ohrožení života nebo zdraví. (Česko, 2000d)

Základním smyslem IZS je využít všech prostředků a možností každého, kdo by při zdolávání mimořádné události měl být zapojen s ohledem na síly a prostředky nebo kompetence, kterými disponuje a může přispět k provádění záchranných a likvidačních prací. K provádění záchranných a likvidačních prací je třeba disponovat potřebnými silami a prostředky ve formě lidských zdrojů, nástrojů, technického vybavení. Neméně důležité je však mít potřebné kompetence, kterými se rozumí oprávnění k provádění různých činností potřebných k provádění záchranných a likvidačních prací. Tyto kompetence jsou zakotvené v legislativě, kterou se složky IZS řídí. Stěžejním právním předpisem v této oblasti je zákon č. 239/200 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. (Šenovský, Adamec a Hanuška, 2007)

Jeho pevná organizační struktura je tvořena především stávajícími základními složkami, přičemž nosnou strukturu IZS tvoří Hasičský záchranný sbor České republiky.

Základními složkami jsou:

- Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany (dále PO) zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie České republiky,

Tyto složky jsou dle zvláštních právních předpisů povinny a připraveny rychle a nepřetržitě zasahovat na celém území státu.

Ostatní složky jsou:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,

- neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k provádění záchranných a likvidačních prací. (Česko, 2000d)

Tyto složky zasahují při mimořádných událostech nebo krizových situacích na vyžádání dle písemné dohody o plánované pomoci na vyžádání, kterou s daným subjektem uzavírá GŘ HZS ČR nebo HZS kraje. Poskytovatelé plánované pomoci na vyžádání jsou pak zahrnuti do poplachového plánu IZS. Ostatní složky IZS jsou k provádění záchranných a likvidačních prací povolávány podle druhu mimořádné události na základě jejich oprávnění a specializace.

Za zásah IZS považujeme takovou událost, u které se na místě události sejdou alespoň dvě složky IZS, které při zvládnutí mimořádné události navzájem spolupracují. Způsob řízení u takovéto mimořádné události závisí především na jejím druhu a rozsahu. Obecně však způsob řízení rozdělujeme do tří základních úrovní:

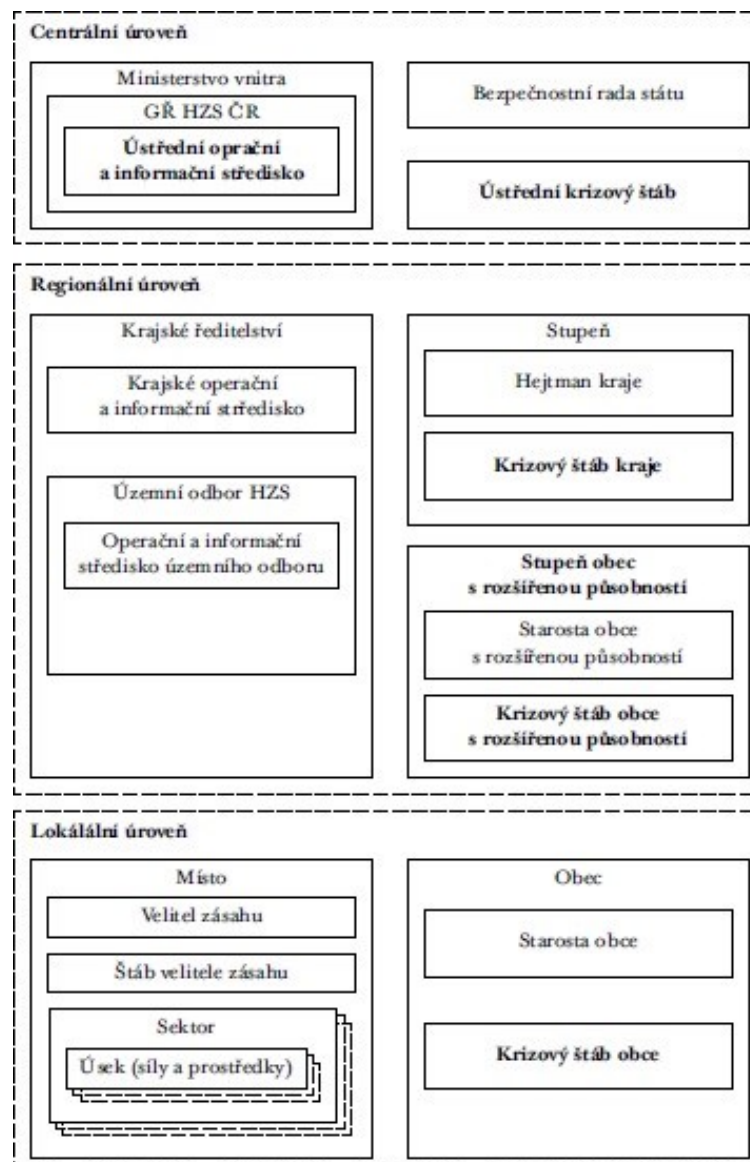
- taktické,
- operační a
- strategické. (Česko, 2000d)

Taktická úroveň je řízení na úrovni velitele zásahu, který zodpovídá za provádění veškerých záchranných a likvidačních prací. Pokud právní předpis nestanoví jinak nebo pokud není převládající činnost na místě události příslušná jiné složce, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany. Ten řídí záchranné a likvidační práce a koordinuje postup všech složek IZS v místě události. Pro lepší koordinaci a řízení zásahu může vytvořit štáb velitele zásahu, což je jeho výkonný orgán při řešení mimořádné události. (Hanuška, Skalská a Dubský, 2010)

Operační úroveň probíhá na úrovni operačních středisek základních složek IZS. Operační střediska HZS ČR jsou zároveň operačními středisky IZS. Ty jsou zřizovány na úrovni kraje jako krajská operační a informační střediska a na úrovni ministerstva vnitra, kde GŘ HZS ČR zřizuje operační a informační středisko MV – generálního ředitelství HZS ČR, které plní současně funkci celostátního OPIS IZS.

Jednotlivá operační střediska zajišťují provoz linek tísňového volání 158, 155, 150. Operační a informační středisko IZS kraje plní koordinační funkci vůči operačním střediskům ostatních složek, obsluhuje systémy varování a vyzoomění obyvatelstva a také zajišťuje provoz a příjem tísňového volání na linku 112. (Vilášek, Fiala a Černocho, 2014)

Strategická úroveň je úroveň řízení, při které se na koordinaci složek IZS podílí starosta ORP, hejtman kraje nebo ministr vnitra. Ti k tomu využívají krizové štáby a zpracované krizové plány. (Vilášek, Fiala a Černocho, 2014)

Obrázek 4: Struktura IZS a vazba na prvky krizového řízení (zdroj: GŘ HZS ČR)

4.2 Dílčí závěr

Za dobu svého vývoje se IZS vyvinul ve vysoce funkční a spolehlivý systém pomoci občanům při provádění záchranných a likvidačních prací, který je schopen efektivně reagovat na stále se rozšiřující škálu mimořádných událostí, činností a úkolů, které vyžaduje

zásah jednotlivých složek IZS. Zejména u HZS ČR můžeme pozorovat obrovský posun v objemu vykonávaných činností a oblastech, které v současné době do jeho působnosti spadají. Dle mého názoru je IZS dobře fungujícím systémem, který ob stojí v celosvětovém srovnání a bude patřit k těm nejlepším systémům zajištění bezpečnosti a pomoci občanů.

5 LEGISLATIVA

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru).

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Vyhláška č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče.

Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem.

Vyhláška č. 473/2008 Sb., o systému epidemiologické bdělosti pro vybrané infekce.

Nářízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

5.1 Dílčí závěr

Legislativa související se zpracovávaným tématem je zaměřena na dvě části. Na oblast krizové legislativy obsahující právní předpisy týkající se bezpečnosti, krizového řízení, IZS apod. a legislativní dokumenty zaměřené na oblast zdraví a zdravotnictví. Jelikož se jedná o dvě spolu související, přesto poněkud odlišné oblasti, je těchto legislativních dokumentů velké množství a orientace v nich může být poněkud složitá. Proto byly vybrány jen ty nejdůležitější předpisy, aby byla zachována přehlednost. Vzhledem k množství právních předpisů asi není v silách jednotlivce znát veškerou legislativu týkající se dané problematiky. Je však velmi důležité znát alespoň základní předpisy a v problematice se umět orientovat.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále HZS ČR) je bezpečnostní sbor patřící do gescce ministerstva vnitra, jehož hlavním úkolem je chránit životy a zdraví lidí, zvířata, majetek a životní prostředí před požáry a jinými mimořádnými událostmi nebo krizovými situacemi. Podílí se také na zajišťování bezpečnosti ČR plněním úkolů na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a některých dalších, které vyplývají z příslušné legislativy. (Česko, 2015)

HZS ČR je stěžejní složkou IZS, která při provádění záchranných a likvidačních prací plní koordinační roli nejen pro ostatní složky IZS, ale i všechny ostatní dotčené subjekty a přímo v místě nasazení sil a prostředků se příslušník HZS ČR zpravidla stává velitelem zásahu, který vykonávání záchranných a likvidačních prací přímo řídí a k tomuto účelu má legislativou vymezené kompetence a pravomoci, kterých může v případě potřeby využít.

6.1 Stručná historie sboru

Hasičský záchranný sbor České republiky je beze sporu nedílnou součástí historie požární ochrany na území našeho státu. Jeho vzniku však předcházela vývoj hasičstva a požární ochrany od úplných počátků až po stav současný.

Počátky organizovaného boje proti ohni datujeme do období 19. století, kdy docházelo k masivnímu rozvoji průmyslu. V tomto období jsou zakládány první požární sbory, a to jak ty profesionální, tak především ty dobrovolné. Profesionální sbory fungovaly pouze ve velkých městech a v těch menších, které si profesionální požární sbor nemohli dovolit, vznikaly sbory dobrovolné. Prvním dobrovolným sborem založeným na našem území byl sbor v Zákupcích založený v roce 1850. Tento sbor byl však německý, což bylo v této době běžné, že ve městech a obcích fungoval sbor německý nebo český, popřípadě oba současně. První český sbor dobrovolných hasičů byl založen roku 1864 ve Velvarech a jejich počet se v dalších letech rychle navyšoval. Již v roce 1886 se počet sborů vyšplhal na 1827 a sdružoval přes 93 tisíc členů. (Nitra, 2010)

Toto období rozkvětu průmyslu s sebou přineslo i nutnost zřizování stálých, profesionálních požárních sborů. Tím prvním na našem území byl profesionální požární sbor v Praze, který vznikl v roce 1853. Zpočátku šlo o metaře vycvičené k obsluze požární stříkačky. Až

v pozdější době došlo zcela k oddělení těchto profesí. Postupem času vznikaly další profesionální sbory, ale to se týkalo pouze největších měst. (Nitra, 2010)

V poválečném období připadla oblast požární ochrany pod ministerstvo vnitra a plnění úkolů na úseku požární ochrany zajišťovaly národní výbory. Ty sdružovaly jednotky PO, které byly dobrovolné, profesionální nebo závodní. Profesionální sbory se zřizovaly zpravidla ve městech s více než 50 tisíci obyvateli. Období 50. a 60. let provází vznik prvních právních předpisů v oblasti požární ochrany, které však byly mnohdy nejednotné a docházelo k častým změnám v organizaci a vedení požární ochrany a požárního dozoru. Velký vliv v tomto období měl Československý svaz požární ochrany, který byl ale dobrovolnickou organizací. Výrazněji se situace začala měnit v 70. letech, kdy se také postupně začala měnit struktura činností vykonávaných profesionálními sbory. Došlo k nárůstu počtu technických zásahů a bylo stále častěji nutné zasahovat kromě požárů i u dopravních nehod, povodní, vichřic apod. Tím jak se zvyšovala akceschopnost profesionálních jednotek, nahradily tyto jednotky některé druhy technických služeb a stále více se zvyšovaly jejich kompetence při provádění záchranných a likvidačních prací. To vyvrcholilo v roce 1985, kdy byl vydán zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, který je po řadě novelizací platný dodnes. Milníkem v oblasti profesionální požární ochrany můžeme označit rok 1995, kdy se poprvé objevuje název Hasičská záchranný sbor České republiky, který vznikl ze Sboru požární ochrany. Zcela zásadním pak bylo datum 1. ledna 2001, kdy vešel v platnost tzv. balíček krizových zákonů, který rozšířil působnost ministerstva vnitra, potažmo i HZS ČR o nové oblasti jako ochrana obyvatel, civilní nouzové plánování, krizové řízení a také oblast IZS. (Vilášek, Fiala a Vondrášek, 2014)

6.2 Současnost Hasičského záchranného sboru České republiky

V současné době se chod a činnost HZS ČR řídí především zákonem č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů a v jeho čele stojí generální ředitel HZS ČR, kterým je v současnosti pan generálmajor Ing. Vladimír Vlček, Ph.D., MBA.

Většina příslušníků HZS ČR je ve služebním poměru na základě zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Ze statistické ročenky, kterou každoročně vydává MV – generální ředitelství HZS ČR jako přílohu odborného časopisu 112, vyplývá, že v roce 2020 měl HZS ČR celkem 11 138 zaměstnanců, z toho bylo 10 100 příslušníků ve služebním poměru a 1 038 občanských zaměstnanců. Z celkového počtu

příslušníků ve služebním poměru připadají asi dvě třetiny, konkrétně 7 077 příslušníků, na směnové příslušníky vykonávající službu v jednotlivých jednotkách HZS krajů.

Na území České republiky je nyní dislokováno 245 stanic rozmístěných dle potřeb plošného pokrytí jednotkami PO. Dle dlouhodobé strategie rozvoje HZS ČR by se jejich počet měl v budoucnu navýšit na 250, čímž by mělo dojít k optimalizaci plošného pokrytí.

6.2.1 Organizace HZS ČR

HZS ČR tvoří:

- generální ředitelství HZS ČR,
- Hasičské záchranné sbory krajů,
- Záchranný útvar HZS ČR,
- škola. (Česko, 2015)

Generální ředitelství HZS ČR

Generální ředitelství je součástí ministerstva vnitra a vykonává úkoly na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému a krizového řízení. Dále řídí jednotlivé HZS krajů, záchranný útvar a školu. Součástí generálního ředitelství jsou také vzdělávací, technická a jiná účelová zařízení. Mezi ty nejvýznamnější patří Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav PO, Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR a v neposlední řadě také Školní a výcvikové zařízení HZS ČR. Nejnovější součástí generálního ředitelství je Hasičský útvar ochrany pražského hradu, který vznikl 1. ledna 2016 a je přímou součástí GŘ HZS ČR a jeho velitel je přímo podřízen generálnímu řediteli. (Česko, 2015) Tento útvar vznikl z hasičské stanice HS-9 HZS hlavního města Prahy.

Hasičský záchranný sbor kraje

HZS kraje je organizační složkou státu a jeho územní obvod je shodný s územním obvodem daného kraje, ve kterém má HZS kraje také sídlo. HZS kraje se dále dělí na krajské ředitelství a jednotlivé územní odbory. V čele stojí ředitel HZS kraje.

Název	Sídlo
Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy	Praha
Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje	Kladno
Hasičský záchranný sbor jihočeského kraje	České Budějovice
Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje	Plzeň
Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje	Karlovy Vary
Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje	Ústí nad Labem
Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje	Liberec
Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje	Hradec Králové
Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje	Pardubice
Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina	Jihlava
Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje	Brno
Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje	Olomouc
Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje	Ostrava
Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje	Zlín

Tabulka 3 Hasičské záchranné sbory kraje (zdroj: Česko, 2015; upraveno autorem)

Záchranný útvar HZS ČR

Záchranný útvar je organizační složkou státu, v jehož čele stojí velitel útvaru. Jeho úkolem je vykonávat činnosti při obnově postiženého území zasaženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Záchranný útvar plní také úlohu vzdělávacího zařízení a podílí se na provádění odborné přípravy a provádí výuku a výcvik k získání řidičského oprávnění pro potřeby složek IZS. (Česko, 2015)

Záchranný útvar se dělí na čtyři samostatné záchranné roty a na oddělení přípravy a řízení jednotek. Jednotlivé roty jsou dislokovány v Hlučíně, Jihlavě a Zbirohu tak, aby byly efektivně dosažitelné na celém území České republiky.

Škola

Škola je také organizační složkou státu a zabezpečuje vzdělávání v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému a krizového řízení. Primární činností je poskytování různých typů vzdělávacích programů a odborných kurzů pro příslušníky HZS ČR. (Česko, 2015)

Škola vznikla v roce 1967 a její dnešní název je Střední odborná škola požární ochrany a vyšší odborná škola požární ochrany a jejím sídlem je Frýdek – Místek.

7 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR OLOMOUCKÉHO KRAJE

HZS Olomouckého kraje je organizační složkou státu a je součástí HZS ČR. HZS Olomouckého kraje vznikl spolu s ostatními HZS krajů 1. ledna 2001 na základě zákona č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Ten byl s účinností od 1. ledna 2016 nahrazen zákonem č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru, kterým se organizace a chod HZS Olomouckého kraje řídí v současnosti.

Jeho hlavním úkolem je stejně jako u celého HZS ČR chránit životy a zdraví lidí, zvířat, majetek a životní prostředí. Jeho hlavním úkolem je tedy provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech nebo krizových situacích. To však nejsou jediné úkoly, které musí HZS Olomouckého kraje plnit. Působí také v oblasti ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení nebo požární prevence. Celkový rozsah úloh HZS Olomouckého kraje vychází z platné legislativy a řídí se především zákony č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, č. 239/2000 o IZS, č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a již zmíněným zákonem č. 320/2015 Sb. o HZS ČR.

Územní působnost má HZS Olomouckého kraje na území Olomouckého kraje, který se rozkládá ve střední a severní části Moravy. Jeho rozloha činí 5267 km^2 , což ho řadí na osmé místo, tedy mezi menší regiony ČR. Olomoucký kraj sousedí se čtyřmi kraji, a to Moravskoslezským, Zlínským, Jihomoravským a Pardubickým. Na severu svého území má také společnou hranici s Polskem. Na jeho území žije 629 417 obyvatel (údaj k 31. březnu 2021) a je tedy šestým nejlidnatějším krajem. Na území kraje se nachází celkem 402 obcí, z toho 30 měst a 12 městysů. Území Olomouckého kraje je rozděleno do pěti okresů - Olomouc, Šumperk, Jeseník, Prostějov, Přerov a nachází se zde 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. (O Olomouckém kraji, 2021)

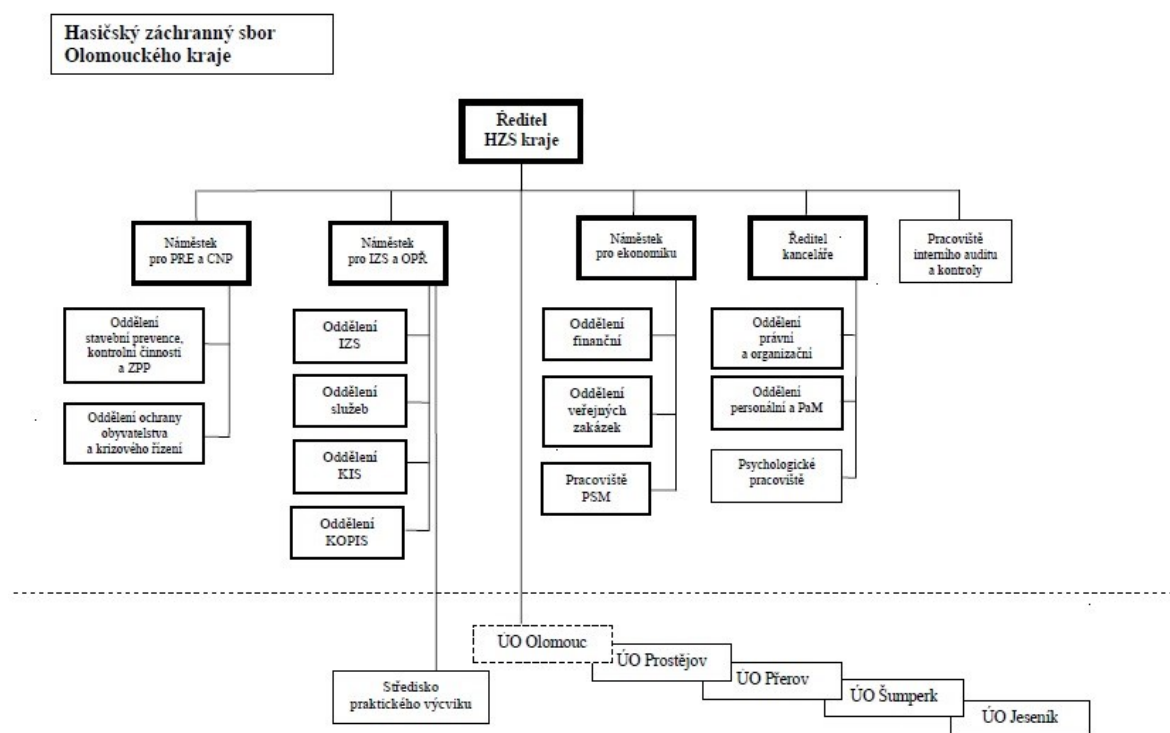
HZS Olomouckého kraje má celkem 590 zaměstnanců. Příslušníci ve služebním poměru tvoří většinu zaměstnanců, konkrétně 552. Dalších 38 zaměstnanců je zaměstnaných jako občanskí zaměstnanci. Příslušníci ve výkonu služby v jednotkách (výjezdoví hasiči) tvoří asi dvě třetiny celkového počtu. Jejich počet je 388. Zbytek příslušníků připadá na zaměstnance v denní směně, kterých je 164.

7.1 Organizační struktura HZS OLK

HZS Olomouckého kraje je podřízen generálnímu ředitelství HZS ČR. Je samostatnou účetní jednotkou, jejíž příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtu ministerstva vnitra. (Česko, 2015)

V čele HZS Olomouckého kraje stojí ředitel, kterým je v současné době plk. Ing. Karel Kolařík.

Organizačně se HZS Olomouckého kraje dělí na krajské ředitelství, územní odbory a jednotlivé jednotky.

Obrázek 5: Organizační struktura HZS OLK (zdroj: Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje, 2021)

7.1.1 Krajské ředitelství

V čele krajského ředitelství stojí ředitel, pod kterého spadá kancelář ředitele, úsek prevence a CNP, úsek IZS a operačního řízení a ekonomický úsek. Tyto úseky se dále dělí na jednotlivá oddělení.

7.1.1.1 Kancelář ředitele

V čele stojí ředitel kanceláře ředitele a dělí se na:

- oddělení právní a organizační,
- oddělení personální a mzdové (dále PaM),
- psychologické pracoviště.

Kancelář ředitele zajišťuje chod HZS Olomouckého kraje po organizační stránce, stará se o personální a mzdové zabezpečení organizace a také do jeho působnosti patří psychologické pracoviště, které zajišťuje např. psychologická vyšetření v rámci přijímání osoby do služebního poměru, při výběrových řízeních uvnitř sboru, kde je vyžadováno příslušné psychologické vyšetření, ale také poskytuje posttraumatickou intervenční péči nejen pro hasiče, ale i pro osoby zasažené mimořádnou událostí

7.1.1.2 Úsek prevence a CNP

HZS Olomouckého kraje na základě zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany a vykonává státní požární dozor. V oblasti požární prevence se činnosti zaměřují zejména na kontrolu plnění povinností stanovených předpisy o PO, posuzováním projektové dokumentace a dokumentace staveb ve vztahu k PO a ověřováním dodržování podmínek vyplývajících z této dokumentace.

7.1.1.3 Úsek IZS a operačního řízení

Z hlediska naplnění podstaty sboru, kterou je chránit životy a zdraví lidí, zvířat a majetek při mimořádných událostech, hraje toto oddělení v rámci organizace stěžejní roli. Odpovídá za oblast IZS a řízení jednotek. V jeho čele stojí náměstek pro IZS a operační řízení, který zároveň zastává funkci ředitele územního odboru Olomouc. Vnitřně se dále dělí na:

- oddělení IZS,
- oddělení služeb,
- oddělení komunikačních a informačních systémů (dále KIS),
- oddělení krajského operačního a informačního střediska (dále KOPIS).

Oddělení IZS, služeb a KIS má ve své působnosti zejména tyto úkoly:

- Řídí výkon služby v jednotkách HZS Olomouckého kraje, organizuje a zabezpečuje akceschopnost jednotek PO a organizuje a kontroluje výkon služby v jednotkách PO.
- Zabezpečuje plošné pokrytí území Olomouckého kraje jednotkami PO, jejich kategorie a efektivní rozmístění. S tím souvisí i zpracování požárního poplachového

plánu, který následně vydává krajský úřad formou nařízení Olomouckého kraje (poslední verze Nařízení Olomouckého kraje č. 8/2018 ze dne 12. listopadu 1018).

- Ve stanoveném rozsahu organizuje a zabezpečuje odbornou přípravu příslušníku HZS Olomouckého kraje, členů jednotek sborů dobrovolných hasičů (dále SDH) obcí a připravuje taktická a prověřovací cvičení.
- Podílí se na činnosti složek IZS a usměrňuje jejich spolupráci.
- Zabezpečuje akceschopnost požární techniky, věcných prostředků PO, ochranných prostředků pro hasiče a dalších prostředků spadajících do jednotlivých služeb.
- Plní další úkoly na úseku strojní, chemické a technické služby.
- Zajišťuje provoz komunikačních a informačních systémů v rámci HZS Olomouckého kraje a podílí se na zabezpečení součinnostní komunikace mezi jednotlivými složkami IZS.

Oddělení KOPIS se vnitřně dělí na:

- telefonní centrum tísňového volání 112 (dále TCTV 112),
- krajské operační a informační středisko.

Oddělení zajišťuje:

- Příjem tísňových volání na evropské číslo tísňového volání 112 a národní tísňové číslo 150.
- Vyhodnocení tísňových zpráv a vysílání stanovených sil a prostředků jednotek PO a složek IZS.
- Varování a vyrozumění obyvatelstva.
- Spolupráce s bezpečnostními radami, krizovými štáby a dalšími subjekty při řešení mimořádných událostí.

7.1.1.4 Ekonomický úsek

V čele stojí náměstek pro ekonomiku a dělí se na:

- oddělení finanční,
- oddělení veřejných zakázek,
- oddělení provozu a správy majetku.

Ekonomický úsek je zodpovědný za ekonomické činnosti sboru. Vytváří rozpočet a organizuje hospodaření. Dále řídí výběrová řízení, zpracovává investiční záměry a řídí stavební investiční činnost a zabezpečuje opravy, údržbu a rekonstrukce objektů v majetku HZS Olomouckého kraje. Zajišťuje také na základě požadavků jednotlivých oddělení a pracovišť materiální a technické zabezpečení sboru a vede evidenci majetku a zásob pro finanční oddělení. V neposlední řadě také zajišťuje nezbytné dodávky HZS Olomouckého kraje při vzniku krizové situace.

7.1.2 Územní odbory

Územní odbory (dále ÚO) HZS Olomouckého kraje jsou zřízeny pro bezprostřední zabezpečení plnění úkolů a výkonu státní správy na úseku PO, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Územní odbory se dělí na:

- Pracoviště
 - pracoviště prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení,
 - pracoviště IZS a služeb,
 - pracoviště provozní.
- Požární stanice

HZS Olomouckého kraje tvoří pět územních odborů, konkrétně ÚO Olomouc, Šumperk, Jeseník, Prostějov a Přerov, ve kterých je dislokováno celkem 13 stanic.

7.1.2.1 Územní odbor Olomouc

Nachází se ve středu olomouckého kraje a jeho územní působnost je totožná se správním obvodem okresu Olomouc. Jednotlivé úkoly územního odboru vykonávají jednotlivá oddělení krajského ředitelství, které v Olomouci sídlí.

V rámci ÚO Olomouc jsou dislokovány čtyři požární stanice:

Stanice Olomouc

Stanice je dislokována v Olomouci ve Schweitzerově ulici 91, kde v areálu stanice sídlí od roku 2001 i krajské ředitelství. Součástí areálu stanice je rovněž budova KOPIS HZS Olomouckého kraje. Na stanici slouží celkem 69 hasičů ve třech směnách.

Typ a předurčení: C3-B, F-O

C3 – Centrální stanice dislokovaná ve městě nad 75 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd tří družstev.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

F – Jednotka předurčená jako opěrný bod pro vyprošťování těžkých vozidel.

O – Opěrný bod pro zásah na nebezpečné látky zajišťující pohotovost 3 specialistů na nebezpečné chemické látky (dále NL) nad rámec základního početního stavu směny s maximální dobou dojezdu 120 minut z místa dislokace.

Stanice Litovel

Stanice je dislokována v Litovli na náměstí svobody 821. Na stanici slouží 15 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice na denní směně.

Typ a předurčení: P1-B-Z

P1 – Pobočná stanice dislokovaná v obci do 30 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

Stanice Šternberk

Stanice je dislokována ve Šternberku na náměstí Svobody 6. Na stanici slouží 18 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice v denní směně.

Typ a předurčení: P1-B-Z

P1 – Pobočná stanice dislokovaná v obci do 30 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

Stanice Uničov

Stanice je dislokována v Uničově v ulici Jiřího z Poděbrad 1450.

Na stanici slouží 15 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice na denní směně.

Typ a předurčení: P1-C-Z

P1 – Pobočná stanice dislokovaná v obci do 30 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu.

C – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod zpravidla na vybraných úsecích dálnic a silnic I. třídy pro dálkovou a mezistátní dopravu, je vybavena CAS ve speciálním technickém provedení.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

7.1.2.2 Územní odbor Prostějov

Místní působnost ÚO Prostějov zahrnuje oblast správního obvodu okresu Prostějov a je zřízen pro zabezpečení výkonu státní správy na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a ochrany obyvatelstva.

V rámci ÚO Prostějov jsou dislokovány dvě požární stanice:

Stanice Prostějov

Stanice je dislokována v Prostějově v ulici Wolkerova 6. Na stanici slouží celkem 45 příslušníků ve třech směnách. Jedná se o centrální stanici ÚO Prostějov.

Typ a předurčenost: C2-B, E-S

C2 – Centrální stanice dislokovaná ve městě od 50 do 75 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd dvou družstev.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

E – Jednotka vybavená automobilovým jeřábem s nosností výložníku do 20 tun a lanovým navijákem do 40 tun.

S – Jednotka HZS kraje předurčená k zásahům na nebezpečné látky dislokovaná zpravidla v místech hlavních přepravních tras NL tak, aby maximální doba dojezdu z místa dislokace byla 40 minut.

Stanice Konice

Stanice je dislokována v Konici v ulici Chmelnice 746. Na stanici slouží 15 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice na denní směně.

Typ a předurčení: P1-C-Z

P1 – Pobočná stanice dislokovaná v obci do 30 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu.

C – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod zpravidla na vybraných úsecích dálnic a silnic I. třídy pro dálkovou a mezistátní dopravu, je vybavena CAS ve speciálním technickém provedení.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

7.1.2.3 Územní odbor Přerov

Místní působnost ÚO Přerov zahrnuje oblast správního obvodu okresu Přerov a je zřízen pro zabezpečení výkonu státní správy na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a ochrany obyvatelstva.

V rámci ÚO Přerov jsou dislokovány čtyři požární stanice:

Stanice Přerov

Stanice je dislokována v Přerově – Újezdci v ulici K Moštěnici 375/9A. Na stanici slouží celkem 45 příslušníků ve třech směnách. Jedná se o centrální stanici ÚO Přerov.

Typ a předurčenost: C2-B, E-S

C2 – Centrální stanice dislokovaná ve městech od 50 do 75 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd dvou družstev.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

E – Jednotka vybavená automobilovým jeřábem s nosností výložníku do 20 tun a lanovým navijákem do 40 tun.

S – Jednotka HZS kraje předurčená k zásahům na nebezpečné látky dislokovaná zpravidla v místech hlavních přepravních tras NL tak, aby maximální doba dojezdu z místa dislokace byla 40 minut.

Stanice Hranice

Stanice je dislokována v Hranicích v ulici Tovačovského 117. Na stanici slouží celkem 24 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice v denní směně.

Typ a předurčenost: P2-B-Z

P2 – Pobočná stanice dislokovaná v obcích do 15 tisíc obyvatel pokud je v obci více než 10 % budov s více než 5 nadzemními podlažními a pokud není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15 minut nebo v obci s počtem obyvatel nad 15 000 pokud v obci není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15

minut. Stanice, která zabezpečuje výjezd družstva a je vybavena stanovenou požární technikou a výškovou technikou.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

Stanice Kojetín

Stanice je dislokována v Kojetíně v ulici Kroměřížská 202. Na stanici slouží 15 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice na denní směně.

Typ a předurčení: P1-C-Z

P1 – Pobočná stanice dislokována v obci do 30 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu.

C – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod zpravidla na vybraných úsecích dálnic a silnic I. třídy pro dálkovou a mezistátní dopravu, je vybavena CAS ve speciálním technickém provedení.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

Stanice Lipník nad Bečvou

Stanice je dislokována v Lipníku nad Bečvou v ulici Mánesova 1347. Na stanici slouží 15 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice na denní směně.

Typ a předurčení: P1-B-Z

P1 – Pobočná stanice dislokována v obci do 30 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

7.1.2.4 Územní odbor Šumperk

Místní působnost ÚO Šumperk zahrnuje oblast správního obvodu okresu Šumperk a je zřízen pro zabezpečení výkonu státní správy na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a ochrany obyvatelstva

V rámci ÚO Šumperk jsou dislokovány dvě požární stanice:

Stanice Šumperk

Stanice je dislokována v Šumperku v ulici Nemocniční 7. Na stanici slouží celkem 39 příslušníků ve třech směnách. Jedná se o centrální stanici ÚO Šumperk.

Typ a předurčenost: C1-B, E-S

C1 – Centrální stanice dislokována ve městech do 50 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd dvou družstev.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

E – Jednotka vybavená automobilovým jeřábem s nosností výložníku do 20 tun a lanovým navijákem do 40 tun.

S – Jednotka HZS kraje předurčená k zásahům na nebezpečné látky dislokována zpravidla v místech hlavních přepravních tras NL tak, aby maximální doba dojezdu z místa dislokace byla 40 minut.

Stanice Zábřeh

Stanice je dislokována v Hranicích v ulici Tovačovského 117. Na stanici slouží celkem 24 příslušníků ve třech směnách a velitel stanice v denní směně.

Typ a předurčenost: P2-B-Z

P2 – Pobočná stanice dislokována v obcích do 15 tisíc obyvatel pokud je v obci více než 10 % budov s více než 5 nadzemními podlažními a pokud není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15 minut nebo v obci s počtem obyvatel nad 15 000 pokud v obci není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15 minut. Stanice, která zabezpečuje výjezd družstva a je vybavena stanovenou požární technikou a výškovou technikou.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

Z – základní předurčenost pro zásah na nebezpečné látky. Každá jednotka HZS kraje nezařazená do předurčenosti S nebo O.

7.1.2.5 Územní odbor Jeseník

Místní působnost ÚO Jeseník zahrnuje oblast správního obvodu okresu Jeseník a je zřízen pro zabezpečení výkonu státní správy na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a ochrany obyvatelstva.

V rámci ÚO Jeseník je dislokována pouze jedna stanice, a to stanice Jeseník.

Stanice Jeseník

Stanice je dislokována v Jeseníku v ulici U Bělidla 1258/1. Na stanici slouží celkem 39 příslušníků ve třech směnách.

Typ a předurčenost: C1-B, E-S

C1 – Centrální stanice dislokovaná ve městech do 50 tisíc obyvatel, která organizuje výjezd dvou družstev.

B – Jednotka předurčená k zásahu u silničních dopravních nehod na všech komunikacích a je vybavená RZA nebo TA.

E – Jednotka vybavená automobilovým jeřábem s nosností výložníku do 20 tun a lanovým navijákem do 40 tun.

S – Jednotka HZS kraje předurčená k zásahům na nebezpečné látky dislokovaná zpravidla v místech hlavních přepravních tras NL tak, aby maximální doba dojezdu z místa dislokace byla 40 minut.

7.2 Dílčí závěr

Z výše uvedeného textu vyplývá, že na území Olomouckého kraje můžeme najít dva druhy stanic. Ty centrální, které jsou dislokované v okresních městech a mají vyšší početní stavy hasičů a disponují speciální technikou využívanou nejen pro území jejich hasebního obvodu. Tato speciální technika pak určuje jejich předurčenost pro určité typy zásahu. Druhým typem stanic jsou pobočné stanice dislokované v městech, kde sídlí ORP. Tyto stanice jsou menší s nižšími početními stavy a základní technikou. Avšak i tyto jednotky jsou schopny zasáhnout u všech typů zásahů a vykonat alespoň základní činnosti spojené se záchranou osob, zvířat, majetku nebo životního prostředí.

Celkově lze hodnotit plošné pokrytí jednotkami PO na území Olomouckého kraje jako dostatečné.

8 HZS OLOMOUCKÉHO KRAJE V OBDOBÍ EPIDEMIE

Úkolem HZS Olomouckého kraje je chránit životy a zdraví lidí a zvířat, majetek a životní prostředí při mimořádných událostech, a to zejména prováděním záchranných a likvidačních prací. Tyto úkoly musí být schopeni plnit i v období epidemie VNN, kdy sám může být působením této krizové situace zasažen a může mít problémy se zajištěním akceschopnosti sboru nebo musí vykonávat další činnosti nad rámec běžných povinností. Proto jsou některé úkoly a činnosti specifické oproti normálnímu stavu. To platí i po stránce organizační, kdy jsou přijímána nejrůznější opatření k zamezení šíření VNN a bezproblémovému zvládnutí dané situace.

Pro účely této práce byl ke konceptualizaci zjištěných informací využit Coppolův čtyřfázový model krizového managementu, který se skládá ze čtyř fází – mitigace, připravenosti, odezvy a obnovy, které se v průběhu času cyklicky opakují. Mitigaci můžeme přeložit jako zmírnění průběhu či soubor opatření ke snížení rizika. Jedná se tudíž o nekončící proces vývoje krizového managementu. Není také nutné, aby na sebe jednotlivé fáze striktně navazovaly, ale mohou se vzájemně prolínat. (Coppola, 2015)

Fáze mitigace a připravenosti se v podmínkách této práce bude zaměřovat na období před vypuknutím pandemie a fáze odezvy se bude poté zaměřovat na období od propuknutí pandemie až po její odeznění a fáze obnovy bude věnována zhodnocení aplikovaných opatření návrhu jejich možného zefektivnění.

8.1 Fáze mitigace

Jedná se o první fázi Coppolova čtyřfázového modelu, kterou můžeme také definovat jako fázi prevence. V této fázi chceme dosáhnout eliminace rizika a následků vzniku mimořádné události ještě před jejím vznikem. Především se snažíme o snížení pravděpodobnosti vzniku mimořádné události a zmírnění jejich následků. V podmínkách této práce se budeme mitigací zabývat v souvislosti s eliminací rizika nakažení a dalšího šíření VNN tak, aby nebyla ohrožena akceschopnost HZS Olomouckého kraje nebo některé jeho organizační části, k čemuž by mohlo dojít při onemocnění většího počtu příslušníků zejména pak těch, kteří jsou situováni v jednotkách PO na jednotlivých stanicích a zajišťují výjezdovou činnost. Realizovaná mitigační opatření a postupy budou rozděleny pro lepší přehlednost do dvou částí výkonu služby – organizačního a operačního řízení.

Organizačním řízením se rozumí veškeré činnosti mimo zásahovou činnost vedoucí k udržení nebo zvýšení akceschopnosti jednotky. Konkrétně například provádění odborné přípravy, zvyšování fyzické kondice, údržba techniky a věcných prostředků apod.

Operační řízení zahrnuje veškeré činnosti prováděné jednotkou PO od přijetí zprávy o vzniku mimořádné události až po návrat jednotky na základnu.

V období, kdy se na našem území nevyskytuje žádná VNN nebo pravděpodobnost jejího šíření je v rámci přijatelného rizika, se u HZS Olomouckého kraje nerealizují žádná významná opatření ve vztahu k šíření VNN. Jedná se pouze o základní opatření či spíše zásady, které se běžně realizují a souvisí s osobní odpovědností jednotlivců, ale také s poskytnutím adekvátních podmínek pro výkonu služby.

8.1.1 Organizační řízení

V rámci výkonu služby jsou jedním z nejdůležitějších mitigačních opatření proti šíření VNN základní zásady prevence šíření onemocnění, které by měl každý příslušník dodržovat. Jedná se zejména o zodpovědný přístup každého jedince k ostatním příslušníkům. Tedy v případě projevení jakýchkoliv příznaků nemoci po dohodě s přímým nadřízeným nenastoupit k výkonu služby a konzultovat situaci se svým ošetřujícím lékařem, který v případě potřeby vystaví potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti. Toto základní a v praxi relativně účinné opatření je však organizací těžko kontrolovatelné a tedy čistě v kompetenci daného příslušníka, jakým způsobem k němu bude přistupovat.

Dalším velice důležitým preventivním prvkem je očkování příslušníků, které se řídí vyhláškou č. 355/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů. Z této vyhlášky vyplývá, že příslušníci základních složek IZS jsou nad rámec základních očkovaní dále podrobeni při přijetí do služebního nebo pracovního poměru zvláštnímu očkování proti virové hepatitidě A a virové hepatitidě B. (Česko, 2006) Nad rámec těchto povinných očkovaní mohou být zaměstnavatelem nabídnuta další doplňková očkování. V nedávné době byl takto u všech příslušníků HZS, v návaznosti na epidemii spalniček, prováděn screening protilátek proti tomuto onemocnění. Příslušníci s nízkou hladinou protilátek byli následně naočkováni na náklady zaměstnavatele. Vzhledem k zaměření této diplomové práce je stěžejní zmínit očkování příslušníků proti nemoci Covid 19, které bylo realizováno na jaře letošního roku, kdy příslušníci HZS byli zařazeni do prioritní skupiny očkovaní dle strategie očkovaní. Toto očkování však bylo nepovinné a využila ho jen část příslušníků. Blíže bude očkování

příslušníků proti onemocnění Covid 19 popsáno v kapitole 9.3.2. Dále se v rámci prevence příslušníkům doporučuje další preventivní očkování např. proti chřipce nebo klíšťové encefalitidě. Tato očkování jsou však již hrazena příslušníkem, ale např. příslušníci registrovaní u Zdravotní pojišťovny MV mají tyto očkování v rámci preventivního programu zdarma.

Dalším jednoduchým, ale přitom základním prvkem prevence šíření VNN je dodržování zásad BOZP, osobní hygieny, čistoty budov, techniky, vybavení a ochranných prostředků. Tato problematika je obsažena v Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 52/2012, k zajištění plnění úkolů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby a při práci u HZS ČR. Tyto činnosti jsou součástí výkonu služby příslušníků a rozsah těchto činností závisí na služebním zařazení a HZS Olomouckého kraje jim k tomu vytváří adekvátní podmínky. Ty však mohou být napříč organizací rozdílné v návaznosti na druh objektu a jeho podmínkách k výkonu služby, což ve velké míře souvisí se stářím objektu a účelem, ke kterému daný objekt slouží. Poněkud rozdílný, oproti jiným organizačním složkám, je potom chod jednotek PO na požárních stanicích, což je ale pochopitelné vzhledem k většímu riziku zavlečení a šíření VNN. Prostory sídla krajského ředitelství, územních odborů a obdobné prostory, kde vykonávají službu denní pracovníci, jsou klasické kancelářské a provozní prostory, kde mají příslušníci k dispozici sociální zařízení, popřípadě kuchyňku a prostor určený ke konzumaci jídla. Ve všech prostorách je prováděn pravidelný úklid, který provádí určený zaměstnanec nebo nasmlouvaná firma. U požárních stanic závisí především na její velikosti a dispozičním řešení, což, jak už bylo zmíněno, většinou souvisí se stářím objektu. Alespoň základní hygienická opatření a zásady jsou však realizovatelné ve všech objektech HZS Olomouckého kraje. Jednotlivé provozní části jsou od sebe odděleny tak, aby bylo eliminováno nebezpečí ohrožení zdraví. Prostor garáží tvoří jednu část objektu, kde jsou situována stání pro požární techniku a zpravidla zde probíhá i její údržba a mytí. Tyto činnosti jsou vykonávány dle potřeby v závislosti na znečištění techniky nebo druhu mimořádné události, u které jednotka PO zasahovala, nejméně se však provádí jednou týdně. Na tyto prostory navazuje prostor pro ukládání osobní výstroje a výzbroje, kde je tato zásahová výstroj po návratu na základnu svlečena a příslušníci se zde převlečou do pracovního stejnokroje určeného pro výkon služby na stanici v organizačním řízení. V prostorách stanic jsou také samostatně situovány prostory pro chemickou, technickou a strojní službu, kde probíhá údržba prostředků, jejich mytí, dekontaminace apod. Samostatnou část potom tvoří prostory pro výkon služby, kde se nachází vše potřebné pro

zajištění nepřetržitého chodu stanice, jako jsou kanceláře velitelů, kuchyň, společenská místnost, ložnice, posilovna a jiné prostory nutné pro výkon služby. Ve všech těchto prostorách probíhá v pravidelných a předem určených intervalech úklid, který provádí službukonající příslušníci. V prostorách výkonu služby se úklid provádí jedenkrát denně a v ostatních prostorách jako jsou garáže a dílny jednotlivých služeb jedenkrát týdně dle denního řádu, popřípadě častěji dle potřeby. Příslušníci mají také možnost praní a sušení jak zásahového tak staničního oděvu a údržby svých ochranných prostředků.

Ke všem těmto činnostem vytváří HZS Olomouckého kraje patřičné podmínky dle výše zmíněného pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 52/2012, podle kterého jsou zaměstnancům poskytovány ochranné prostředky a mycí, dezinfekční a čisticí prostředky v patřičném rozsahu a množství.

8.1.2 Operační řízení

Pro příslušníky zařazené v jednotkách PO je při provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech zcela zásadní dodržování všech metodických pokynů a postupů, aby došlo k co největší eliminaci rizika pro zasahující hasiče. V podmínkách této práce se jedná zejména o eliminaci potenciálního nebezpečí nákazy a dalšího šíření VNN. Pro tyto účely jsou vydány metodické postupy, které upravují činnost hasičů tak, aby bylo ohrožení jejich života a zdraví co nejmenší.

Vzhledem k řešené problematice se jedná zejména o dodržování stanovených postupů daných Bojovým řádem jednotek PO vydaným Pokynem generálního ředitele HZS ČR č. 41/2017, kterým se vydává Bojový řád jednotek PO. Konkrétně pak jeho metodické listy týkající se zásahů s přítomností NL, zdravotnických zařízení a zásahů spojených s nebezpečím infekce. Jde o tyto metodické listy:

- metodický list č. 2N Nebezpečí infekce,
- metodický list č. 27P Požáry budov zdravotnických zařízení,
- metodický list č. 2S Zdravotnická záchranná služba,
- metodický list č. 1L Zásah s přítomností nebezpečných látek,
- metodický list č. 2L Činnost hasičů v nástupním prostoru,
- metodický list č. 3L Činnost hasičů v nebezpečné zóně,
- metodický list č. 4L Jištění hasičů v nebezpečné zóně,

- metodický list č. 5L Komunikace a signály při činnosti v nebezpečné zóně,
- metodický list č. 6L Dekontaminace, dekontaminační prostor,
- metodický list č. 7L Dekontaminace zasahujících,
- metodický list č. 8L Dekontaminace biologických látek,
- metodický list 17L Dekontaminace nebezpečných chemických látek.

Dalšími stěžejními dokumenty týkajícími se problematiky VNN, jejichž postupy je nutné dodržovat, jsou vybrané Typové činnosti složek IZS při společném zásahu uvedené v Katalogu typových činností.

- STČ 05/IZS Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů,
- STČ 11/IZS Chřipka ptáků,
- STČ 16A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech,

Fáze mitigace obsahuje celkově pouze základní opatření a postupy na ochranu zdraví, které nejsou ničím výjimečné a souvisí spíše se základními zásadami, čistoty, hygieny a dodržováním zásad BOZP při výkonu služby. To souvisí s obdobím, ve kterém je tato fáze krizového managementu aplikována. Jde o období klidu, kdy sice může být známa jakási hrozba vzniku mimořádné situace, ale nic tomu prozatím nenasvědčuje. V podmínkách šíření VNN na situace ještě složitější tím, že lze těžko předpovědět, jestli tato situace nastane, popřípadě kdy nastane a také tím, že se jedná o neviditelnou hrozbu, která lze prakticky odhalit až po projevení onemocnění. To je třeba mít na paměti a na tyto situace se připravit a být obezřetní i v období, kdy je pravděpodobnost nákazy malá. Takto to bylo bráno i v podmínkách HZS Olomouckého, kdy základní zásady prevence proti nakažení nebo šíření nemocí byly dodržovány, ale z mého pohledu tomu nebyla věnována nijak zvláštní pozornost a málokdo si asi uvědomoval, že se situace může velmi rychle změnit a může nastat situace, která velmi výrazným způsobem ovlivní chod organizace a do budoucna na ni může mít velký dopad, tak jako je tomu v současnosti.

8.2 Fáze připravenosti

Tato kapitola se bude věnovat fázi připravenosti, která bude konkrétněji řešit připravenost na zkoumanou situaci. V tomto případě tedy na možnost výskytu a šíření VNN. Fáze připravenosti si klade za cíl, aby HZS Olomouckého kraje a jeho jednotlivé části byly co

nejlépe připraveny a dovedly co nejefektivněji reagovat na případnou mimořádnou událost, potažmo krizovou situaci spojenou s šířením VNN. Coppola udává několik zásadních prvků, které jsou stěžejní k dosažení adekvátní míry připravenosti. Hovoří o prvcích plánování, cvičení specifických úkonů, ustanovení autority a kvalitního vybavení. (Coppola, 2015)

8.2.1 Plánování a cvičení specifických úkonů

Z hlediska plánování a přípravy na výskyt a omezení šíření VNN je pro příslušníky zcela zásadní důkladné studování, procvičování a následné dodržování všech vydaných dokumentů, metodik či metodických postupů vztahujících se na řešenou oblast. V případě této práce jde především o již zmíněné metodické listy Bojového řádu jednotek PO, které popisují charakteristiku dané problematiky, úkoly a postup činností a očekávané zvláštnosti. Metodické listy kapitoly N dále navíc obsahují části s předpokládaným výskytem a doporučenou ochranou.

Zásadní jsou také vybrané Typové činnosti složek IZS při společném zásahu uvedené v kapitole 9.1.2. Z hlediska této práce je nejdůležitější Typová činnost složek IZS při společném zásahu STČ 16A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech. Ta pro jednotlivé složky IZS popisuje postup při provádění záchranných a likvidačních prací při určitém druhu mimořádné události, která je něčím specifická a složitá. Typová činnost pak slouží k lepší orientaci v dané problematice pro velitele zásahu a zúčastněné složky IZS. STČ 16A/IZS je určena jako pomůcka při zásazích s přítomností VNN. Obsahuje listy pro:

- společný list pro všechny složky IZS,
- jednotky PO,
- operační střediska složek IZS,
- velitele zásahu složek IZS,
- Policii ČR,
- orgán ochrany veřejného zdraví,
- poskytovatele akutní lůžkové péče,
- poskytovatele zdravotnické záchranné služby.

Pro potřeby HZS jsou stěžejní především listy pro jednotky PO, operační střediska a velitele zásahu (VZ), kde jsou uvedeny přímé informace pro vedení zásahu z pohledu jednotky PO.

Jedním z nejdůležitějších listů je pak list pro velitele zásahu, který udává postup VZ a orgánu ochrany veřejného zdraví a je koncipován ve formě kontrolního listu, kde má VZ přehledně seřazeny potřebné kroky a úkony a může jednoduše zaznamenávat a kontrolovat jejich splnění.

Dále je možno využít Pomůcky velitele jednotky PO, které slouží VZ k rychlé orientaci v dané problematice a kontrole plnění stanovených postupů a činností. V podmínkách této práce jsou využitelné listy:

- dekontaminace, činidla, míchání,
- označení OPCH a DT,
- chřipka ptáků – kontrolní list,
- B-agens – kontrolní list.

Úkoly a postupy jednotek PO při zásazích s přítomností NL upravuje Řád chemické služby HZS ČR vydaný Pokynem generálního ředitele HZS ČR č. 6/2017, kterým se vydává Řád chemické služby HZS ČR, který také mimo jiné specifikuje předurčenost jednotek PO pro zásahy na NL a jejich základní úkoly. Jednotky HZS Olomouckého kraje se zařazují do jednoho ze tří stupňů předurčenosti v závislosti na stanoveném rozsahu jejich vybavení, početním stavu a době dojezdu.

- základní jednotka PO-Z (PS Litovel, PS Uničov, PS Šternberk, PS Konice, PS Kojetín, PS Hranice, PS Lipník n. B., PS Zábřeh n. M.),
- střední jednotka PO-S (CPS Prostějov, CPS Přerov, CPS Šumperk, CPS Jeseník),
- opěrná jednotka PO-O (CPS Olomouc).

Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 16/2017, kterým se stanoví opěrné body HZS ČR a typy předurčenosti jednotek PO pro záchranné práce stanovuje, že každá jednotka HZS ČR má minimálně předurčenost typu Z. V případě HZS Olomouckého kraje jsou tedy všechny pobočné stanice typu P1 a P2 zařazeny dle tohoto pokynu do základní předurčenosti pro zásahy na NL, centrální stanice v jednotlivých územních odborech jako střední jednotky a jednotka centrální požární stanice (dále CPS) Olomouc je dle výše zmíněného pokynu opěrným bodem pro provádění záchranných a likvidačních prací při zásazích na NL.

Jednotka HZS Olomouckého kraje se základním předurčením je vybavena CAS ve speciálním technickém provedení. Je schopna samostatně provést zásah při události malého

rozsahu nebo při složitějších událostech provést prvotní opatření jako je záchrana osob a stabilizace situace do příjezdu jednotky vyššího typu.

Střední jednotka je nad rámec základní techniky vybavena dále protiplynovým automobilem (dále PPLA) a malým chemickým kontejnerem. Pouze na CPS Přerov je tento kontejner nahrazen technickým automobilem chemickým TA-CH, který má však obdobný rozsah výbavy. Střední jednotka se využívá v případech, kdy nestačí síly a prostředky základní jednotky zejména s ohledem na nutnost střídání hasičů.

Opěrná jednotka dislokovaná na CPS Olomouc je vybavena nad rámec základní techniky taktéž PPLA, velkým chemickým kontejnerem a kontejnerem na ropné havárie. Zasahuje při událostech, kdy nestačí jednotky typu Z a S a disponuje větším množstvím prostředků pro zásah na NL.

Další zásadní částí připravenosti je **odborná příprava** příslušníků zařazených v jednotkách. Ta je prováděna průběžně během celého roku a řídí se Pokynem ředitele HZS Olomouckého kraje č. 1/2018, kterým se stanoví podrobnosti k provádění odborné přípravy příslušníků Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje, zaměstnanců Hasičských záchranných sborů podniků v Olomouckém kraji, členů jednotek SDH obcí a podniků v Olomouckém kraji a složek IZS Olomouckého kraje. Pro každý kalendářní rok je zpracován roční plán odborné přípravy, který je dále rozdělen do plánů měsíčních. Tyto plány zpracovává oddělení IZS a podílí se na nich také jednotliví velitelé stanic, kteří je mohou dle potřeby doplnit. Odborná příprava probíhá teoretickou i praktickou formou a za její provedení odpovídá příslušný velitel stanice a jemu podřízení velitelé čety a velitelé družstev.

Pro podmínky zásahů s přítomností VNN jsou opět nejdůležitější témata odborné přípravy z oblasti chemické služby a taktiky zásahu na NL. Učení zásad bezpečnosti a taktických postupů při kontaktu s VNN a výcvik použití určených ochranných prostředků.

– *Použití vzduchových dýchacích přístrojů:*

Dle Řádu chemické služby musí každý příslušník, který je nositelem dýchací techniky, musí v rámci zásahu nebo odborné přípravy použít DP nejméně 1x za tři měsíce.

– *Použití ochranných obleků:*

Dle Řádu chemické služby musí k tomu určení příslušníci, tj. výjezdoví hasiči, v rámci zásahu nebo odborné přípravy použít protichemický ochranný oblek. Je také

prováděna odborná příprava a výcvik dalšími ochrannými obleky jako např. jednorázové ochranné obleky používané právě při událostech s podezřením na VNN:

- *Použití filtračních masek a respirátorů.*
- *Dekontaminace osob, hasičů a věcných prostředků.*
- *Dekontaminace vozidel a prostor od biologických látek (Přidáno do plánu odborné přípravy v roce 2021 v reakci na pandemii Covid 19.)*

Do oblasti odborné přípravy spadají také prověřovací a taktická cvičení, které musí každá stanice HZS Olomouckého kraje alespoň jedenkrát v roce absolvovat. To znamená, že musí zorganizovat alespoň jedno prověřovací a jedno taktické cvičení s předem zvoleným námětem. Zásah s využitím ochranných protichemických obleků a přítomností NL je častým tématem těchto cvičení. V nedávné době bylo zorganizováno i cvičení s námětem VNN, které organizovala jednotka PS Šternberk a jednalo se o transport pacienta s onemocněním Ebola.

Hasiči jsou systematicky připravováni a školeni na všechny druhy zásahů, tedy i na zásahy s přítomností VNN a na základě prováděné odborné přípravy a vysoké míry profesionality jsou připraveni i na situace, kdy se možnost šíření VNN dotýká nejen zmíněné zásahové činnosti, ale i samotného výkonu služby.

8.2.2 Ustanovení autority

Z hlediska IZS, tedy při zásahu alespoň dvou složek IZS, což problematika VNN zcela jistě naplňuje, je zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů § 19 pojem velitele zásahu definován takto:

„Koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek integrovaného záchranného systému a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události (dále jen "místo zásahu") a řízení součinnosti těchto složek provádí velitel zásahu, který vyhlásí podle závažnosti mimořádné události odpovídající stupeň poplachu podle příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému. Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení.“

Funkce velitele zásahu u HZS Olomouckého kraje bývá zpravidla obsazena některým z velitelů jednotek PO a ze služebních funkcionářů, kteří mají pravomoc velet jednotce HZS Olomouckého kraje. Mají tzv. velitelskou pravomoc. Ta se uplatňuje v následujícím pořadí:

- ředitel HZS Olomouckého kraje,
- náměstek pro IZS a operační řízení,
- vedoucí oddělení IZS a oddělení služeb,
- ředitel územního odboru,
- velitel stanice typu C,
- velitel stanice typu P,
- velitel čtyř stanice typu C,
- velitel čtyř stanice typu P3 a P4 (je-li zřízena),
- velitel družstva.

V rámci dostupnosti vedoucích služebních funkcionářů HZS Olomouckého kraje, která musí být pro potřeby zvládnutí mimořádných událostí a krizových situací zajištěna, se zřizují v rámci HZS Olomouckého kraje pozice řídicích důstojníků, kteří tuto dostupnost vedoucích služebních funkcionářů zajišťují. Funkce řídicího důstojníka se zřizuje na územní a krajské úrovni.

- krajský řídicí důstojník s územní působností na celém území Olomouckého kraje,
- územní řídicí důstojník s územní působností pro dané ÚO:
 - Olomouc
 - Prostějov
 - Přerov
 - Šumperk a Jeseník

Hlavními úkoly řídicího důstojníka je:

- Vyhodnocovat situaci a provádět opatření pro podporu operačního řízení a velitele zásahu.
- Na strategické úrovni koordinovat záchranné a likvidační práce a opatření ochrany obyvatelstva.
- Koordinovat záchranné a likvidační práce při mimořádných událostech, které si vyžádají vyhlášení III. nebo zvláštního stupně poplachu dle požárního poplachového plánu. Řídicí důstojník může být vyžádán i u událostí v nižším stupni poplachu

pokud jsou složité na nasazení sil a prostředků nebo koordinaci jednotlivých složek IZS a úřadů veřejné správy.

8.2.3 Vybavení

Z hlediska zkoumané problematiky jsou jednotky HZS Olomouckého kraje vybaveny standardními prostředky pro zásahy na NL, kam se zahrnují události s přítomností nebezpečných chemických látek, radioaktivních látek a B agens, což jsou i činnosti spojené s šířením VNN. Pro tyto případy jsou nejdůležitějším vybavením zejména ochranné prostředky, které v co největší míře chrání hasiče před nakažením VNN a poskytují jim příslušný stupeň ochrany. Mezi prostředky využívané u HZS Olomouckého kraje k těmto činnostem patří:

– *Izolační dýchací přístroj*

Umožňuje dýchat nezávisle na okolním prostředí. Délka použití závisí na velikosti tlakové lahve a individuální spotřebě vzduchu. V současnosti využívány dýchací přístroje firmy Dräger.

– *Filtrační dýchací přístroje*

Jsou tvořené maskou a příslušným filtrem. Jejich použití je však závislé na množství kyslíku v okolním prostředí, které nesmí být menší než 17% a druhu škodlivých látek. Jednotky mají ve výbavě nejčastěji obličejové masky CM 6 a kombinovaný filtr MOF-6. Ten je konstruován tak, aby zachytil technické plyny, BCHL ve formě plynů a par, jedovatých pevných a kapalných aerosolů, biologických aerosolů a RA prachu.

– *Protichemické ochranné oděvy*

Věcné prostředky sloužící k ochraně hasičů především při zásazích s přítomností NL. Nejčastěji se využívá plynotěsný protichemický ochranný oblek typu 1a, který je využíván spolu s izolačním dýchacím přístrojem a umožňuje tak uživateli plnou ochranu a nezávislost pohybu. Nejvíce rozšířený je oblek OPCH 90 PO. Pro zásahy s podezřením přítomnosti biologickým agens se počítá s nejvyšším stupněm ochrany (typ 1a). Proto se u těchto typů událostí počítá s možností využití právě těchto plynotěsných ochranných protichemických obleků. K těmto účelům jsou také využívány jednorázové ochranné obleky, které jsou pro potřebu ochrany před VNN vhodnější z důvodu lehčí konstrukce obleku, jednoduchosti a menší náročnosti

použití a možné době nasazení, která je u tohoto typu obleku několikanásobně vyšší než u výše zmíněných OPCH 90 PO. Tento ochranný oděv spadá do protichemických ochranných oděvů typu 3, 4, 5, 5 a poskytuje mimo jiné ochranu i proti průniku infekčních agens a RA částic. Jednotky využívají několik druhů těchto obleků např. Tychem F.

– *Ostatní ochranné prostředky*

Do této kategorie můžeme zařadit např. respirátory typu FFP2 nebo KN95, ochranné brýle, protichemické rukavice a holínky. Tyto prostředky se využívají především v kombinaci s jednorázovými protichemickými ochrannými obleky v závislosti na druhu a míře ohrožení zdraví.

– *Dekontaminační termogenerátor SWINGFOG SN50*

Ruční aerosolový generátor sloužící k rychlé a jednoduché dezinfekci vnitřních prostor.

– *Podpora velitele zásahu*

Jako podporu při zásahu mohou hasiči využít několika prostředků pro usnadnění řízení zásahu. Jsou to především pomůcky VZ a doporučení pro VZ, které veliteli poskytují potřebné informace a instruuji ho jakým způsobem postupovat. Dále lze využít i aplikaci Gina, která je nahaná ve všech výjezdových tabletech. Ta obsahuje databáze NL a podobné zdroje informací, které jsou potřebné k vedení zásahu.

8.3 Fáze odezvy

Fáze odezvy začíná od vzniku, popřípadě zjištění mimořádné události a zahrnuje všechny provedené kroky a opatření realizované za účelem eliminace následků této události. Coppola dělí fázi odezvy do tří na sebe navazujících částí. První část začíná zjištěním vzniku mimořádné události a trvá až do projevení prvních negativních účinků. Druhá část je vymezena obdobím začátku projevu negativních účinků mimořádné události a dobou, kdy mimořádná událost přestává působit. Poté následuje třetí část fáze odezvy, která končí až v době, kdy jsou eliminovány všechny projevy mimořádné události. (Coppola, 2015)

Jelikož je tato práce zaměřená na problematiku pandemie onemocnění Covid 19 v podmínkách HZS Olomouckého kraje, bude fáze odezvy nejprve rozdělena dle Coppolova pojetí do tří částí. Ty se budou zabývat především organizačním řízením HZS Olomouckého

kraje a zaváděním dodatečných mitigačních opatření v průběhu pandemie. Prostor bude také věnován operačnímu řízení, konkrétně tomu jak se pandemie dotkla výjezdové činnosti HZS Olomouckého kraje a jaké nové úkoly spojené se zvládnutím této krizové situace pro něj nastaly.

8.3.1 První část fáze odezvy

První část fáze odezvy se bude zabývat obdobím začátku roku 2020, kdy se nemoc Covid 19 začala ve světě postupně šířit a dostala se i na území České republiky, až do 14. března 2020, kdy byl vyhlášen nouzový stav.

Již v období ledna a února roku 2020 začaly první diskuze a jednání HZS Olomouckého kraje v rámci zasedání Bezpečnostní rady Olomouckého kraje a Krajské epidemiologické komise, kde byla řešena situace v zahraničí a probíhala příprava na možnost výskytu onemocnění Covid 19 i na našem území.

Dne 1. března 2020 byly na území ČR potvrzeny první tři případy onemocnění. V tu dobu ještě málokdo předpokládal, jaký může být další vývoj událostí a co všechno bude pro fungování HZS Olomouckého kraje znamenat a jak významnou roli bude právě HZS Olomouckého kraje při zvládnutí této krizové situace hrát.

Již druhý den 2. března 2020 byla v rámci HZS Olomouckého kraje přijata první opatření k zabránění šíření nemoci. Na základě mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví musel být nahlášen návrat z Itálie spojený s karanténou dané osoby. V rámci organizace bylo také omezeno setkávání příslušníků během porad apod., kdy byl počet maximální počet osob omezen na 15. Započala také intenzivní komunikace s Olomouckým krajem, ORP a Krajskou hygienickou stanicí.

Byl také upřesněn způsob a postupy spolupráce se Zdravotnickou záchrannou službou a byla také zapojena tísňová linka 112, která v počátku této krizové situace zajišťovala přepojování hovorů na infolinku Krajské hygienické stanice a ZZS, později také na linku 1212. Operátoři linky 112 HZS Olomouckého kraje odbavili více než 1100 volání v souvislosti s Covid 19 a z toho asi 900 jich bylo v počátečním období pandemie mezi 5. a 19. březnem 2020. HZS Olomouckého kraje se také začal více zapojovat do opatření proti šíření onemocnění Covid 19, kdy se ukázala velká flexibilita sboru a v tomto počátečním období příslušníci například prováděli měření teploty při hraničních kontrolách.

První komplikací pro plánování výkonu služby bylo uzavření škol dne 11. března 2020, kdy mohli příslušníci mající děti mladší deseti let nenastoupit k výkonu služby, ale využít

ošetřovného dle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Zde se však ukázala loajalita příslušníků se sborem a příslušníci se snažili spíše vykonávat službu a ošetřovné využívali pouze v nezbytných případech. Z tohoto důvodu bylo posléze po vyhlášení nouzového stavu vydáno Rozhodnutí hejtmána Olomouckého kraje č. 2/2020 o vykonávání péče o děti a mládež za nouzového stavu, které nařizovalo celkem patnácti organizacím rozmístěným po celém kraji, především mateřským a základním školám, péči o děti rodičů zaměstnaných u bezpečnostních sborů, obecní policie, poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů ochrany veřejného zdraví a příslušníků ozbrojených sil.

Proběhlo také první zasedání krizového štábu Olomouckého kraje a krizových štábů na úrovni ORP, jejichž součástí byli na krajské úrovni služební funkcionáři HZS Olomouckého kraje a na úrovni ORP velitelé příslušných požárních stanic dislokovaných v obcích s rozšířenou působností. Byla potvrzena spolupráce mezi všemi odpovědnými organizacemi v Olomouckém kraji a byl aktivován předem připravený systém krizového řízení Olomouckého kraje, kde HZS Olomouckého kraje hraje nezastupitelnou roli.

Probíhala také komunikace formou videokonferencí s GRH HZS ČR, kdy se konzultovala a připravovala role HZS při realizaci krizových opatření, spolupráci s PČR apod. Nastaly také komplikace s nedostatkovým materiálem jako dezinfekce, roušky, bezkontaktní teploměry. Tohoto materiálu byl v první fázi krizové situace velký nedostatek.

V neposlední řadě byl také vydán první Rozkaz ředitele HZS Olomouckého kraje v souvislosti s realizací opatření proti šíření koronaviru a se zajištěním výkonu služby. Konkrétně se jednalo o Rozkaz ředitele HZS Olomouckého kraje č. 6/2020, ve kterém byla zavedena následující opatření.

- Schvalování žádostí o dovolenou cestou vedoucích oddělení KŘ a ředitelů ÚO s ohledem na zachování akceschopnosti HZS Olomouckého kraje. Hlášení místa pobytu dovolené a doporučení necestovat do zahraničí.
- V případě, že se příslušník vrátí ze zahraničí nebo byl v kontaktu s osobou, které byla nařízena karanténa nebo s osobou, které bylo prokázáno onemocnění Covid 19, nahlásí to neprodleně příslušnému služebnímu funkcionáři nebo na KOPIS, kteří zajistí informování krajského ředitele nebo náměstka pro IZS a operační řízení, kteří stanoví další postup.
- Do odvolání byly zrušeny všechny kurzy, výcviky a podobná zaměstnání, včetně taktických a prověřovacích cvičení, organizovaných mimo pravidelné směny. Probíhat mohla tedy jen pravidelná odborná příprava v rámci směny.

- Do odvolání byly zrušeny také další činnosti jako kontroly v rámci výkonu státního požárního dozoru a stáže na výjezdových stanovištích ZZS.
- Byla nařízená odborná příprava příslušníků zařazených mimo jednotky PO a KOPIS v oblasti používání základních ochranných prostředků pro činnosti s přítomností NL jako jsou jednorázové ochranné obleky, masky s filtrem, respirátory apod.
- Byla nařízena kontrola provozuschopnosti pracovišť operačních skupin HZS a štábu HZS.
- Byl sjednocen postup při společných zásazích se ZZS, kdy bude manipulováno s osobou nakaženou nebo osobou, u které je podezření na nákazu Covid 19. Zasahující musí použít ochranný oděv minimálně typu III (jednorázový ochranný oděv) a izolační dýchací přístroj, popřípadě ochranou masku s filtrem.
- Dále byly mimo jiné zrušeny plánované zahraniční cesty a byla zavedena práce z domova, jejíž systém později prošel další úpravou vzhledem k požadavkům na výkon služby.

Významným datem pak bylo 14. března 2020, kdy byl vyhlášen nouzový stav. Ten byl vyhlášen poprvé pro celé území republiky a poprvé v souvislosti s šířením nemoci. V tuto dobu bylo v celé České republice, z dnešního pohledu pouhých, 263 prokázaných pozitivních případů nákazy koronavirem. Z pohledu HZS Olomouckého kraje se tedy jednalo o počátek celé krizové situace. Tato situace však byla pro všechny naprosto nová a zejména počátek pandemie byl pro všechny příslušníky složitý, protože se museli vypořádat s dosud neznámou situací.

8.3.2 Druhá část fáze odezvy

Druhá část fáze obnovy bude věnována období nejhorší situace, kdy byl v České republice vyhlášen nouzový stav a z pohledu HZS Olomouckého kraje bylo realizováno nejvíce mitigačních opatření a bylo vykonáváno nejvíce činností spojených s výskytem koronaviru na našem území. Od počátku pandemie můžeme pozorovat jisté vlny šíření onemocnění, kdy v jarním a zimním období byla situace nejhorší. Naopak v letních měsících docházelo k jistému uklidnění situace a určitým rozvolněním opatření. Pro potřeby této práce, aby byla zachována přehlednost daných opatření, bude tato druhá část fáze odezvy věnována popisu realizovaných opatření za nejvážnější situace, co se týká šíření onemocnění Covid 19, kdy byly tyto opatření nejpřísnější a bylo jich nařízeno největší množství. Celkově bylo od

začátku pandemie do července 2021 vydáno ředitelem HZS Olomouckého kraje 25 rozkazů ředitele, které upravují výkon služby a nařizují určité restriktce. Tyto rozkazy vychází z Rozkazů generálního ředitele HZS ČR, popřípadě mimořádných opatření vydaných Ministerstvem zdravotnictví a jsou upravené pro podmínky HZS Olomouckého kraje. Výše zmíněné rozkazy pak ještě doplňují Opatření k výkonu služby vydávaná formou Interních sdělení krajského ředitele nebo náměstka pro IZS a operační řízení.

Orientace v těchto nařízeních a opatřeních, která bylo nutné dodržovat, byla někdy trochu problematická, protože jak již bylo uvedeno, vydaných nařízeních bylo poměrně velké množství a často se jen upravovaly jejich části a mohly tedy nastat situace, kdy nebylo zcela přehledné, která opatření jsou v platnosti a co je nutné dodržovat.

Následující text bude věnován jednotlivým opatřením a nařízením aplikovaným u HZS Olomouckého kraje během působení pandemie nemoci Covid 19.

Hlášení rizikových kontaktů

Jedno ze stěžejních opatření uplatňované od počátku zavádění dodatečných mitigačních opatření po celou dobu pandemie a platící i v současnosti.

Příslušník, který byl v kontaktu s osobou, které byla nařízena karanténa nebo s osobou, u které bylo prokázáno onemocnění Covid 19, musí tuto skutečnost neprodleně nahlásit příslušnému služebnímu funkcionáři, zpravidla svému přímému nadřízenému, popřípadě lze tuto skutečnost nahlásit přímo na KOPIS. Ti poté o této skutečnosti informují krajského ředitele nebo náměstka pro IZS a operační řízení, kteří určí další postup.

Jedná se o základní, avšak velmi důležité opatření, které, pokud bude svědomitě dodržováno, může výrazně omezit šíření onemocnění uvnitř sboru.

Návrat ze zahraničí

Opatření, které bylo aplikováno spolu s hlášením rizikových kontaktů, ale na rozdíl od něj nebylo vyžadováno ve stejné míře po celou dobu krizové situace. Z počátku pandemie od 11. března 2020 do 1. června 2020 byla nutnost hlásit každý návrat ze zahraničí stejným způsobem, jako je hlášen výše popsany rizikový kontakt.

Později došlo k úpravě nařízení a od 29. července 2020 do 20. dubna 2021 platilo nařízení, kdy příslušník musel služebnímu funkcionáři nahlásit návrat ze zahraničí, pokud tam pobýval déle než 24 hodin. Služební funkcionář nahlásil tuto skutečnost na KOPIS, které vedlo evidenci, a také zajistil, aby příslušník nenastoupil k výkonu služby po dobu 72 hodin

od návratu ze zahraničí. Po zrušení tohoto nařízení nebyl návrat ze zahraničí nijak kontrolován či omezován. K další změně však došlo 7. července 2021, kdy vešlo v platnost nařízení, které nařizuje příslušníkům povinnost nahlásit služebnímu funkcionáři předpokládaný pobyt v zahraničí delší jak 12 hodin. Tato skutečnost je pak evidována na KOPIS.

Ochrana dýchacích cest

Nařízení ochrany dýchacích cest vycházelo z opatření vydaných ministerstvem zdravotnictví tak, aby se co nejvíce omezila možnost přenosu nákazy. Ve všech budovách HZS Olomouckého kraje bylo nařízeno používání roušek. Těch byl však na začátku pandemie velký nedostatek a organizace nedisponovala potřebným množstvím chirurgických roušek. Byly proto používány vyrobené, látkové roušky. Postupem času došlo k zvýšení dodávek ochranných prostředků a látkové roušky se přestaly používat.

Používání roušek bylo nařízeno ve všech vnitřních prostorách, kde se nacházeli dva nebo více příslušníků a při cestách služebními automobily s výjimkou případů, kdy příslušník cestoval ve voze sám.

Respirátory byly využívány při cestách a jednáních příslušníků mimo HZS Olomouckého kraje a pro případy jednání příslušníků s osobami mimo HZS Olomouckého kraje např. na vrátnici, podatelně apod.

V jednotkách HZS Olomouckého kraje byly respirátory používány v rámci operačního řízení při zásazích v návaznosti na obecně platná nařízení a míru rizika u zásahu, pokud bylo potřeba zvýšené ochrany zasahujících hasičů. Při pohybu na stanici bylo nařízeno nošení roušek.

V návaznosti na mimořádné opatření ministerstva zdravotnictví se pak od března 2021 upravilo nařízení ochrany dýchacích cest u HZS Olomouckého kraje. Příslušníkům byla nařízena povinnost používat při výkonu služby respirátor FFP2 nebo KN95 s výjimkou:

- výkonu služby ve vnitřním prostoru, kde se nenachází další osoby,
- řízení služebních vozidel bez přítomnosti dalších osob,
- výkonu fyzické přípravy ve venkovním prostředí,
- ostatních případů, kdy to vylučuje charakter vykonávané činnosti.

Respirátory jsou poskytovány organizací dle platných nařízení. Příslušníci zařazení v jednotkách PO, KOPIS a vykonávající službu ZPP mají nárok na dva respirátory za směnu.

V případě že dojde ke znehodnocení respirátoru u zásahu je příslušníkovi poskytnut náhradní respirátor. Ostatním příslušníkům je poskytnut jeden respirátor na daný den služby.

V jednotkách PO zajišťuje vydávání respirátorů velitel stanice. Ten zajistí uložení respirátorů ve výjezdových automobilech. V každé prvovýjezdové CAS bude také uloženo navíc 15 respirátorů pro případné poskytnutí jednotkám SDH obcí při společném zásahu.

Organizace výkonu služby v jednotkách PO

Plánování služby v jednotkách PO probíhalo dle rozkazu ředitele HZS Olomouckého kraje striktně dle rozpisu směn (A, B, C), kdy nebylo příslušníkům dovoleno plánovat výkon služby do různých směn, ale muselo být striktně dodržováno obsazení jednotlivých směn bez možnosti výměny směny. U pobočných stanic typu P1 bylo možno v případě potřeby směnu doplnit velitelem stanice nebo jiným příslušníkem. Ti však poté nemohli doplňovat směnu na jiné stanici. Určení příslušníci mohli doplňovat směnu pouze na jim určených stanicích. V případě neočekávaných změn vlivem nemocí, karantény apod. se doplnění směny řešilo individuálně na základě dohody s krajským ředitelem nebo náměstkem pro IZS a operační řízení. Zároveň s tímto nařízením probíhalo plánování výkonu služby tak, aby byl počet příslušníků na směně roven minimálnímu početnímu stavu. Příslušníci nad rámec minimálního stavu vybírali dovolenou nebo jim byla na danou službu nařízena překážka na straně bezpečnostního sboru. Nepřítomnosti byly plánovány tak, aby šli dvě nebo tři po sobě a příslušník na překážkách tvořil zálohu pro případ výskytu onemocnění nebo karantény sloužících příslušníků. V praxi to znamenalo systém, kdy byly drženy minimální početní stavy. Na stanicích typu C a P2 byla vytvořena směna navíc z příslušníků, kteří byli doma a tvořili zálohu pro případ karantény nebo prokázání nemoci na některé ze sloužících směn. Tato směna byla tvořena z příslušníků na překážkách, kteří se po dvou až třech směnách střídali. Na stanicích typu P1 tvořili zálohu příslušníci nad rámec minimálního stavu, kteří byli doma a v případě potřeby další určení příslušníci.

V případě, že byl příslušník v kontaktu s osobou v karanténě, nařizovaly se překážky na straně bezpečnostního sboru na 14 dní. V případě kontaktu s pozitivní osobou byla nařízena karanténa KHS.

V případě, že byl příslušník v karanténě (kontakt s pozitivní osobou), potom byla zbytku směny nařízena překážka na straně bezpečnostního sboru, která trvala do vyhodnocení testu daného příslušníka, a nastoupila záložní směna. V případě pozitivního testu, tedy výskytu

onemocnění ve směně, šla směna z rozhodnutí KHS do karantény a opět nastoupila záložní směna.

V případě snížení počtu příslušníků pod minimální stav byl nastaven režim výkonu služby na dvě směny, a to 24 hodin výkon služby a 24 hodin volno.

Pro případ potřeby byl také vytvořen návrh, který v případě sníženého počtu příslušníků pod minimální stav, počítal se zapojením jednotek SDH obcí. Byly vytipovány Jednotky SDH obcí, které by v případě potřeby doplňovaly jednotky HZS Olomouckého kraje a držely by pohotovost na zbrojnici s výjezdem do dvou minut.

Příklad nepřítomností	Směny	Poznámka
Bez nálezky nebo karantény	A + B + B + D	D – příslušníci neplánovaní do výkonu služby (doma)
Karanténa v A	B + C + D	Zbytek A v záloze
Potvrzení nálezky v A	B + C + D	
Potvrzení nálezky i v B	C + D	Režim 24h služba/24h volno
Potvrzení i v C	$\frac{1}{2} D + \frac{1}{2} D$	Režim 24h služba/24h volno + párové JSDH
Potvrzení i v $\frac{1}{2} D$	Vykrývání ze všech stanic	
Potvrzení i v D	Nezajištění akceschopnosti	

Tabulka 4 Model možných situací (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem)

Za celou dobu pandemie však nedošlo k narušení akceschopnosti HZS Olomouckého kraje a modelu doplňování HZS jednotkami SDH obcí nebylo využito. Ty byly využívány standardně v rámci zásad vysílání sil a prostředků k mimořádným událostem.

Střídání směn probíhalo výhradně bez přímého kontaktu na základě stanovených pravidel vytvořených dle podmínek na konkrétní stanici.

Organizace výkonu služby na KOPIS

S ohledem na zavedení opatření k omezení šíření onemocnění Covid 19 a s tím spojeného zajištění chodu KOPIS HZS Olomouckého kraje došlo také k úpravě plánování směn na KOPIS. Po dobu trvání opatření se na KOPIS neuplatňoval výkon služby v 12 hodinových směnách jak je běžné, ale příslušníci vykonávající službu na KOPIS byli rozděleni do pěti směn, které se postupně střídaly po 24 hodinových směnách. Byl tedy snížen počet

službukonajících příslušníků na minimální početní stav a mezi směnami byl dostatečný odstup, aby se v případě potřeby dalo reagovat na nastalou situaci.

Organizace výkonu služby denních zaměstnanců

V závislosti na ochraně zdraví a omezení možnosti šíření onemocnění Covid 19 byla přijata i opatření v rámci výkonu služby u příslušníků s rovnoměrně rozvrženou dobou práce na krajském ředitelství. Ti byli rozděleni do dvou skupin, které se střídaly v době od pondělí do pátku ve dvou režimech:

- režim I. – výkon služby na služebně v délce 5:30 hodiny (od 6:00 do 12:00 hodin) a služba mimo služebnu v místě bydliště v délce dvou hodin,
- režim II. – výkon služby na služebně v délce 5:30 hodiny (od 12:15 do 18:15 hodin) a služba mimo služebnu v místě bydliště v délce dvou hodin.

Tyto režimy se střídaly v intervalu jednoho týdne. Střídání příslušníků na pracovišti probíhalo také bez fyzického kontaktu a příslušníci museli opustit pracoviště dle rozpisu tedy v 12:00 hodin tak, aby v 12:15 hodin mohla nastoupit druhá skupina.

Při výkonu služby byl také upřednostňován telefonický nebo elektronický kontakt před kontaktem osobním.

Organizace odborné přípravy

V rámci opatření proti šíření onemocnění došlo také na změny v oblasti odborné přípravy. Odborná příprava probíhala pouze v rámci směny na stanici. Všechny kurzy, výcviky a instrukčně metodická zaměstnání a cvičení byly zrušeny. Zrušena byla také veškerá odborná příprava organizovaná pro jednotky SDH obcí. Ta byla odložena, nebo pokud to bylo možné, probíhala formou elearningu nebo obdobnou bezkontaktní formou.

V rámci odborné přípravy příslušníků je prováděna také fyzická příprava. Ta byla také v návaznosti na přijatá opatření omezena. Řídila se obecně platnými nařízeními, a proto byla také z velké míry omezena. Docházelo k uzavření vnitřních sportovišť a fyzická příprava mohla být vykonávána po většinu času pouze jednotlivě ve venkovním prostředí.

Povinné testování

Na základě mimořádného opatření nařízeného Ministerstvem zdravotnictví musel i HZS Olomouckého kraje přistoupit k povinnému testování příslušníků. Ředitel HZS Olomouckého kraje určil koordinátory testování, kteří zajišťovali provádění a evidenci

testování v jednotlivých organizačních částech. To probíhalo v pravidelných intervalech tak, aby byl umožněn výkon služby pouze příslušníkům s negativním výsledkem testu, který nesměl být starší než 7 dní.

Očkování

Očkování proti onemocnění Covid 19 bylo v České republice spuštěno 27. prosince 2020. Příslušníci HZS byli zařazeni do fáze I/B, kdy jim měla být povolena registrace k očkování po skupině obyvatel 65 až 69 let. V průběhu jara probíhala další jednání a nakonec vakcinace příslušníků proběhla mimo registrační systém. Jelikož je očkování na dobrovolné bázi, byl proveden průzkum zájmu a poté započala vakcinace. V rámci HZS Olomouckého kraje byli prioritně očkováni příslušníci zařazení na KOPIS, členové mobilních odběrových týmů a následně příslušníci zařazení v jednotkách PO. Později poté všichni, kteří o očkování projeví zájem. K 4. červnu 2021 to bylo celkem 468 lidí. Při celkovém počtu 590 zaměstnanců HZS Olomouckého kraje se tedy jedná o 79% zájem o podání vakcíny.

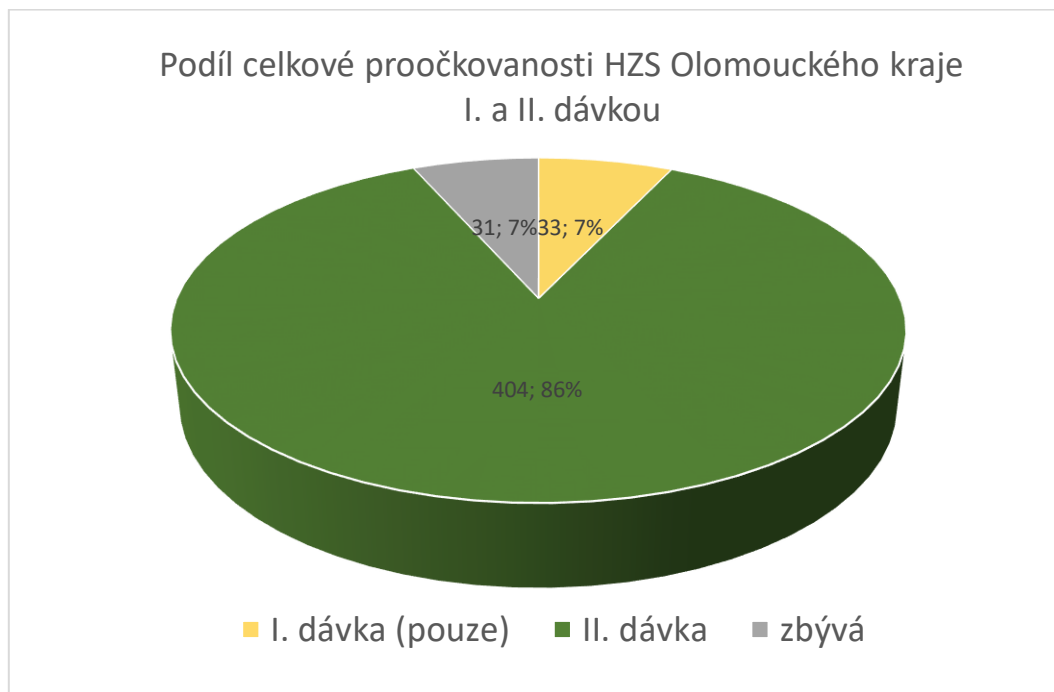
Z důvodu prioritního očkování členů jednotek SDH obcí zajišťoval HZS Olomouckého kraje také sběr požadavků na očkování těchto osob.

Obrázek 6 graf proočkovanosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje)

			útvary	požadavek	Každý očkovaný I. dávku	I. dávka (pouze)	II. dávka	zbývá	
KŘ	požadavek celkem	127	KOPIS		37	37	1	36	0
	očkováno	122	IZS		25	24	2	22	1
	zbývá	5	EKO		26	25	2	23	1
			CNP		21	19	2	17	2
OL	požadavek celkem	101	KNŘ		18	17	2	15	1
	očkováno	98	PS LIT		11	11	0	11	0
	zbývá	3	PS OL		63	62	4	58	1
			PS ŠT		18	16	1	15	2
JE	požadavek celkem	38	PS UN		9	9	1	8	0
	očkováno	34	PS JE		33	29	2	27	4
	zbývá	4	JE denní		5	5	0	5	0
							0	0	
PR	požadavek celkem	87	PS HRA		24	23	1	22	1
	očkováno	78	PS LIP		11	10	0	10	1
	zbývá	9	PS PR		26	22	3	19	4
			PS KOJ		12	12	3	9	0
PV	požadavek celkem	57	PR denní		14	11	2	9	3
	očkováno	53	PS KON		15	15	1	14	0
	zbývá	4	PS PV		27	24	2	22	3
			PV denní		15	14	1	13	1
SU	požadavek celkem	58	PS SU		30	29	0	29	1
	očkováno	52	PS ZÁB		13	10	2	8	3
	zbývá	6	SU denní		15	13	1	12	2
CELKEM				468	437	33	404	31	

Obrázek 7 Přehled proočkovanosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje)

Obrázek 8 Podíl proočkovanosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje)

Z výše uvedených čísel a grafů je patrné, že zájem o očkování takřka 80% je v porovnání se zájmem v celé společnosti, který se pohybuje okolo 50% populace, velmi dobrý. Jako důvod bych označil větší povědomí o rizicích onemocnění a o jeho možném dopadu, protože příslušníci HZS byli často tzv. v první linii a byli součástí něčeho, co ostatní lidé znali pouze ze sdělovacích prostředků a mnohdy těmto informacím nevěnovali pozornost nebo jin nevěřili. Dalším faktorem může být celkově větší míra zodpovědnosti, protože příslušníci HZS se setkávají s nebezpečím různého charakteru velmi často, a proto ho dovedou zcela jistě i dobře vyhodnotit.

Další opatření

V rámci omezení možnosti šíření onemocnění byla přijata další opatření v oblasti setkávání osob. Byl výrazně omezen nebo zakázán pohyb cizích osob v budovách HZS Olomouckého kraje. Veškerá komunikace probíhala až na výjimky telefonem nebo elektronickou formou. Zrušeny byly také stáže příslušníků na výjezdových stanovištích ZZS a nebyla také prováděna preventivně výchovná činnost ve školách tak, aby docházelo k co nejmenšímu kontaktu příslušníků s dalšími osobami a tím se eliminovalo riziko nákazy.

Narížena byla také zvýšení hygienická opatření na požárních stanicích, kdy nad rámec běžného úklidu probíhala ještě několikrát denně povrchová dezinfekce vysoce exponovaných ploch jako např. kliky, vypínače, stoly apod. Obdobně byla dezinfikována i požární technika, která byla dezinfikována na konci směny a v případě potřeby i během směny, např. po zásahu s možností výskytu VNN.

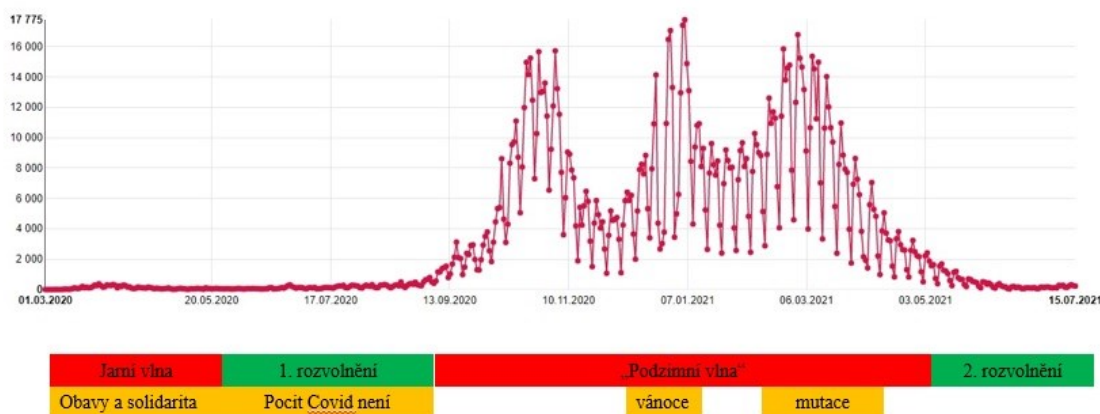
Uzavření obcí Litovel, Uničov a Červenka

Dne 16. března 2020 bylo Krajskou hygienickou stanicí Olomouckého kraje vydáno mimořádné opatření, kdy byla uzavřena oblast obcí Litovel, Uničov, Červenka a všech jejich místních částí a obyvatelům tohoto území byl zakázán pohyb mimo své bydliště.

Dne 15. března 2020 probíhalo zasedání krizového štábu Olomouckého kraje, jehož součástí byl i krizový štáb HZS Olomouckého kraje. Zde byl sdělen první podnět k uzavření zmiňovaného území. V tomto uzavřeném území se nachází dvě požární stanice HZS Olomouckého kraje a to v Litovli a Uničově. Krizový štáb se musel zabývat otázkou, jak budou fungovat složky IZS během tohoto opatření. Pro složky IZS dislokované na tomto území byla vyjednána výjimka, kdy jejich provoz nebyl prakticky omezen a mohli fungovat v normálním režimu, tedy zasahovat i mimo uzavřenou oblast a příslušníkům s bydlištěm mimo tuto oblast byl umožněn vstup i výstup do oblasti za účelem výkonu služby.

8.3.3 Třetí část fáze odezvy

Tato kapitola bude věnována období ústupu onemocnění a období s příznivější epidemiologickou situací. Z pohledu HZS Olomouckého kraje probíhalo jisté rozvolňování aplikovaných opatření za dobu pandemie nemoci Covid 19 dvakrát v návaznosti na vývoj epidemiologické situace v České republice. Toto období rozvolňování nastavených opatření proti šíření nemoci bylo spojeno s obdobím letních měsíců, tedy v období červen, červenec a srpen roku 2020 a stejně tak tomu bylo v letošním roce 2021, kdy k redukci opatření proti šíření onemocnění HZS Olomouckého kraje přistoupil ke konci dubna 2021 a tento trend pokračoval i v červnu 2021. V období dokončování této práce se HZS Olomouckého kraje nacházel právě v této třetí části fáze odezvy, kdy došlo k poměrně značné redukci nařízených opatření. Základní opatření však zůstala v platnosti s ohledem na to, že pandemii Covid 19 nemůžeme považovat za uzavřenou.

Obrázek 9 Průběh nakažených a období rozvolnění (zdroj: Ministerstvo zdravotnictví; upraveno autorem)

Následující část se bude zabývat způsobem rozvolňování jednotlivých opatření v období s lepší epidemiologickou situací, ale zároveň je nutné si uvědomit, že toto období neznamena konec pandemie a všech opatření a je nutné zůstat ostražití a počítat s opětovným zhoršením situace a být připraveni na případné zhoršení situace pružně reagovat.

Hlášení kontaktů

Toto nařízení zůstalo nadále v platnosti a platí i v současné době, protože se jedná o základní preventivní opatření proti šíření onemocnění a tvoří základ pro případné trasování. Nadále

tedy platí povinnost nahlásit kontakt s osobou v karanténě nebo s osobou, které byla prokázána nemoc Covid 19.

Návrat ze zahraničí

Příslušníci jsou nadále povinni nahlásit služebnímu funkcionáři nebo na KOPIS předpokládaný pobyt v zahraničí delší než 12 hodin. V hlášení se uvádí země pobytu a datum odjezdu a příjezdu příslušníka. Evidenci těchto skutečností vede KOPIS. V případě cesty do zahraničí je po návratu příslušníkovi umožněn nástup do výkonu služby až po splnění příslušných povinností, která jsou aktuálně platná a vyplývají z opatření Ministerstva zdravotnictví ČR.

Ochrana dýchacích cest

Příslušníci jsou nadále povinni používat ochranu dýchacích cest dle platných nařízení Ministerstva zdravotnictví ČR a Rozkazem ředitele HZS Olomouckého kraje. Nadále se musí k ochraně dýchacích cest využívat respirátory typu FFP2 nebo KN95.

Organizace výkonu služby v jednotkách PO

V této oblasti došlo nejdříve k jistému uvolnění dříve zavedených opatření. Směny jsou nadále příslušníkům prioritně plánovány v rámci jejich kmenové směny, tedy A, B nebo C. Bylo však umožněno doplňovat nebo měnit směny za splnění těchto podmínek.

- příslušník absolvoval očkování druhou dávkou vakcíny nebo jednu dávku vakcíny (u jednodávkového schématu) a od této doby uplynula doba delší jak 14 dní,
- příslušník prodělal onemocnění Covid 19 a od jeho prvního pozitivního testu RT-PCR neuplynula doba delší jak 90 dnů.

Střídání směn musí probíhat nadále probíhat bezkontaktně a odstupující směna nadále zajistí dezinfekci kabin zásahové techniky.

Toto mírnější nařízení bylo v platnosti během května 2021 a od 1. června 2021 došlo k dalším redukci opatření a od této doby nebylo plánování směn již nijak omezeno a i střídání směn probíhá standardním způsobem. Zůstala pouze povinnost dezinfekce zásahové techniky.

Organizace výkonu služby na KOPIS

Do 31. května 2021 byla služba na KOPIS vykonávána stále dle výše uvedeného modelu v 24 hodinových službách. Od 1. června 2021 poté přešli příslušníci zařazení na KOPIS na

standardní způsob výkonu služby, tedy na 12 hodinové směny a klasický denní řád stanovený pokynem ředitele HZS Olomouckého kraje č. 2/2019, kterým se stanoví zásady činnosti a výkonu služby na KOPIS HZS Olomouckého kraje.

Organizace výkonu služby denních zaměstnanců

Od 27. dubna 2021 došlo také ke zrušení opatření výkonu služby denních příslušníků a od tohoto data vykonávají službu na svých pracovištích standardním způsobem. Zůstala pro ně pouze povinnost ochrany dýchacích cest dle platných nařízení Ministerstva zdravotnictví ČR.

Organizace odborné přípravy

I v této oblasti došlo k jisté změně nastavených opatření. Byla částečně obnovena odborná příprava i mimo kmenové směny.

Odbornou přípravu jednotek SDH obcí, u které je vyžadována osobní přítomnost účastníků probíhá za podmínek stanovených opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR. Nadále je však preferována elearningová forma nebo alespoň její kombinace s prezenční formou.

Lze také již organizovat odbornou přípravu, které se osobně účastní příslušníci z různých směn či pracovišť. Tato odborná příprava je organizována za stejných podmínek jako výše popsaná odborná příprava členů jednotek SDH obcí.

Postupně také došlo k obnovení fyzické přípravy. Nejprve se umožnila fyzická příprava na venkovních sportovištích a poté i ve vnitřních prostorách. Vždy však za dodržení stanovených opatření vydaných Ministerstvem zdravotnictví ČR.

Testování příslušníků

K 30. červnu 2021 skončila také povinnost pravidelného testování příslušníků. To je nadále možno provádět dle Rozkazu ředitele HZS Olomouckého kraje č. 35/2021, kterým se ukládají povinnosti příslušníkům a zaměstnancům HZS Olomouckého kraje v souvislosti s výskytem koronaviru. Tento rozkaz uvádí, že příslušníky je možné nadále testovat v případě, že byli v kontaktu s osobou pozitivní na nemoc Covid 19, osobou v karanténě nebo osobou s příznaky onemocnění Covid 19. Testování příslušníků je v kompetenci úseku IZS a operačního řízení.

Další opatření

Vstup do prostoru požárních stanic a budovy KOPIS je nadále částečně omezen. Do těchto prostor mají přístup pouze službukonající příslušníci. Ostatní osoby mohou do těchto prostor vstupovat pouze v nezbytných případech, které souvisí se zajištěním akceschopnosti a tyto osoby musí používat ochranu dýchacích cest. Příslušníci jednotek PO a KOPIS jsou, pokud je to možné, nadále povinni omezit kontakt s dalšími příslušníky mimo kmenové směny.

Preventivně výchovnou činnost lze vykonávat ve venkovních prostorách v rozsahu a za podmínek daných aktuálními opatřeními Ministerstva zdravotnictví.

8.4 Dílčí závěr

Z výše popsané fáze odezvy, řešené v kapitole 8.3, je patrné, že příchod pandemie onemocnění Covid 19 měl na chod HZS Olomouckého kraje zásadní vliv a významným způsobem ovlivnil výkon služby na všech úrovních a pracovištích napříč celou organizací. Aplikovaná opatření měla za cíl snížit riziko nákazy a rozšíření onemocnění na jednotlivých pracovištích a stanicích. Tato preventivní opatření s sebou přinesla určité komplikace zejména v organizaci výkonu služby, ale lze konstatovat, že svůj účel splnila, protože za celou dobu pandemie nedošlo k ohrožení akceschopnosti v žádné jednotce HZS Olomouckého kraje ani na jiném pracovišti. Onemocnění se samozřejmě nevyhnulo ani příslušníkům HZS Olomouckého kraje, ale situace byla vždy zvládnutelná. První prokázané onemocnění Covid 19 se u HZS Olomouckého kraje vyskytlo až 19. srpna 2020, což do jisté míry vypovídá o funkčnosti zavedených protiepidemických opatření. Celkově bylo zatím nemocí nakaženo 174 zaměstnanců, z nichž většina měla lehký průběh nemoci. Pouze tři onemocnění si vyžádaly hospitalizaci a jeden příslušník po prodělání onemocnění Covid 19 z tohoto důvodu ukončil služební poměr. Nejvíce nemocných v jednom období bylo 39, což při celkovém počtu 590 zaměstnanců HZS Olomouckého kraje tvoří pouze necelých 7% zaměstnanců, což lze považovat přiměřený počet, který nijak výrazně neovlivní výkon služby.

8.5 Činnosti vykonávané HZS Olomouckého kraje v souvislosti s pandemií onemocnění Covid 19

Tato kapitola bude věnována zásahové činnosti a dalším novým úkolům, které pro HZS Olomouckého kraje vyplynuly v závislosti na průběh pandemie nebo které byly vykonávány na základě požadavků krizového štábu Olomouckého kraje, popřípadě ústředního krizového štábu MV.

8.5.1 Srovnání statistiky počtu událostí

První část kapitoly věnované zásahové činnosti a jednotlivým úkolům HZS Olomouckého kraje v období pandemie bude zaměřena na srovnání počtu událostí na území Olomouckého kraje za posledních pět let. Jako sledované období nebyl vybrán úsek kalendářního roku, jak bývá obvyklé, ale období vždy od 1. března do 1. března následujícího roku. K tomu bylo přistoupeno z důvodu lepší vypovídací hodnoty vzhledem k vývoji pandemie tak, aby bylo lépe možné demonstrovat případný vliv pandemie na počet mimořádných událostí řešených na území Olomouckého kraje. Sledováno tedy bude období od 1. března 2016 do 1. března 2021. Počty událostí a jejich rozdělení dle typů jsou uvedeny v následující tabulce.

	1.3.2020 -	1.3.2019 -	1.3.2018 -	1.3.2017 -	1.3.2016 -
	1.3.2021	1.3.2020	1.3.2019	1.3.2018	1.3.2017
Dopravní nehoda	1226	1405	1400	1525	1373
Požár	909	1161	1145	1053	950
Únik NL	448	415	454	475	345
Technická pomoc	5773	4689	3852	4126	2652
Záchrana osob a zvířat	908	842	755	826	618
Planý poplach	345	352	321	361	274
Ostatní mimořádná událost	867 (882 VNN)	5	7	4	2

Tabulka 5 Statistika událostí (zdroj: HZS olomouckého kraje - program SSU; upraveno autorem)

Z hodnot uvedených v tabulce 5 vyplývá, že v jednotlivých letech nedocházelo k výrazným výkyvům v počtu jednotlivých typů událostí s výjimkou technických pomoci a především Ostatních mimořádných událostí.

Nárůst počtu technických pomoci však nijak nesouvisí s příchodem nemoci Covid 19, ale spíše s klimatickými vlivy, kdy v posledních letech zaznamenáváme více bouří, větrných smrští nebo bleskových povodní, které právě vedou k nárůstu počtu technických pomoci.

Nárůst počtu Ostatních mimořádných událostí však má bezesporu příčinu právě v pandemii onemocnění Covid 19, protože všechny mimořádné události a činnosti evidované v rámci statistického sledování událostí, jsou zařazeny právě do této kategorie. Z uvedených čísel vyplývá, že v období před příchodem pandemie Covid 19 se tyto události pohybovaly v řádu jednotek, kdežto v období od 1. března 2020, což můžeme považovat za počátek této krizové situace v České republice, do března 2021 tento počet narostl na 822 událostí označených příznakem VNN, tedy přímo spojených s pandemií Covid 19. Pokud se zaměříme na prozatím celé období pandemie v České republice, tedy od 1. března 2020 do 14. července 2021, dostaneme se v rámci Olomouckého kraje na počet 1155 událostí s příznakem VNN, což je obrovský nárůst těchto událostí a dobře vystihuje objem činností vykonávaných HZS Olomouckého kraje během pandemie, které budou podrobněji popsány v kapitole 9.4.3.

8.5.2 Činnost KOPIS a jednotek PO v rámci operačního řízení

V rámci prvotních opatření byl vydán náměstkem pro IZS a operační řízení také interní pokyn, kterým je upravena činnost KOPIS a jednotek PO s ohledem na výskyt koronaviru na území České republiky.

Krajské operační a informační středisko

V případě příjmu tísňového volání a následnému založení události typu:

- záchrana osob a zvířat,
- dopravní nehoda,
- únik nebezpečných látek – měření koncentrací,
- nebo jiné události, u které se předpokládá výskyt osob.

Zjistí příslušný operační technik TCTV mimo obvyklý rozsah i tyto informace:

- není-li volajícímu nebo osobě, které má být poskytnuta pomoc, nařízena karanténa v souvislosti s onemocněním Covid 19,

- nemá-li stanovena nějaká zdravotní nebo hygienická omezení v souvislosti s onemocněním Covid 19,
- nemá-li příznaky onemocnění Covid 19.

V případě pozitivního zjištění některé z výše uvedených skutečností předá KOPIS tuto informaci jednotkám PO vyslaným k této události.

Na události s potvrzeným výskytem onemocnění Covid 19 nebudou vysílány jednotky SDH obcí, pokud to nebude bezpodmínečně nutné vzhledem k povaze mimořádné události.

Jednotky HZS Olomouckého kraje

- Vybavení jednotek HZS Olomouckého kraje, kterým musí být vybaven každý organizovaný výjezd:
 - 6 ks masek CM6,
 - 6 ks kombinovaných filtrů MOF-6,
 - 6 ks jednorázových ochranných obleků,
 - 6 ks gumových holínek,
 - 6 ks gumových rukavic,
 - 1 bezkontaktní teploměr,
 - 1 ruční rozprašovač,
 - 1 balení Chloramix DT (dezinfekce).
- Dále bude každá stanice vybavena nad rámec výbavy ve vozidlech:
 - stanice typu C3 – 18 ks masek CM6, 18 ks filtrů MOF-6 a 18 ks jednorázových ochranných obleků,
 - stanice typu C1, C2 – 12 ks masek CM6, 12 ks filtrů MOF-6 a 12 ks jednorázových ochranných obleků,
 - stanice typu P1, P2 – 6 ks masek CM6, 6 ks filtrů MOF-6 a 6 ks jednorázových ochranných obleků.

Taktický postup pro záchranu osob nebo obdobnou událost (transport pacienta, otevření uzavřených prostor apod.) s potvrzeným onemocněním Covid 19 je metodický postup jednotek HZS Olomouckého kraje stanoven takto:

- Zásah provádět jen s nejnutnějším počtem příslušníků.
- Vybavit se osobními ochrannými prostředky. Příslušník musí být vybaven jednorázovým ochranným oblekem, maskou s filtrem nebo ve výjimečných případech izolačním dýchacím přístrojem s maskou s náhlavním křížem, gumovými holínkami, dvěma páry jednorázových chirurgických rukavic a jedním párem gumových rukavic. Ochranný oblek se dle možností utěsní pomocí lepicí pásky.
- Po ukončení zásahu se ještě před vysvlečením obleku provede dezinfekce zasahujícího příslušníka pomocí rozprašovače a roztoku Chloramix DT, popřípadě jiným dezinfekčním prostředkem.
- Po ukončení dezinfekce se do plastových pytlů uloží samostatně:
 - holínky,
 - maska CM6 a gumové rukavice,
 - jednorázový oblek, jednorázové rukavice, filtr MOF-6.
- Po uložení použitých osobních ochranných prostředků (OOP) příslušník provede důkladnou dezinfekci rukou dezinfekčním prostředkem ve výbavě CAS.
- Použité OOP je zakázáno převážet v kabině vozidla.
- Po návratu na základnu jsou použité OOP předány technikovi chemické služby, který zajistí jejich dezinfekci nebo likvidaci.
- OOP nelze po dezinfekci na místě události opětovně použít. Tyto prostředky lze znovu použít až po provedení dezinfekce na požární stanici předepsaným dezinfekčním prostředkem (např. Incidin Rapid).

U ostatních událostí, kde nebude předem prokázán výskyt onemocnění Covid 19, se bude činnost řídit následujícími pravidly:

- Bez ohledu na skutečnosti zjištěné operačním technikem na KOPIS položí velitel zásahu osobám na místě události následující otázky:
 - Byla u vás nařízena karanténa nebo máte onemocnění Covid 19?
 - Cestoval jste v posledních 14 dnech do zahraničí?

- Byl jste v kontaktu s osobou, která byla pozitivně testována na nemoc Covid 19?
 - V případě pozitivní odpovědi se postupuje jako při prokázané nákaze dle výše zmíněných pravidel.
 - V případě potřeby je možné změřit teplotu bezkontaktním teploměrem.
 - OOP se zvolí dle typu události a možného rizika. Doporučuje se použití alespoň respirátoru nad rámec platných nařízení.
 - V případě, že u mimořádné události s podezřením nebo prokázaným onemocněním Covid 19 zasahuje i jednotka SDH obce, dohodne velitel zásahu s velitelem jednotky způsob provedení dezinfekce použitých OOP nebo zajistí jejich likvidaci.

8.5.3 Specifické činnosti vykonávání HZS Olomouckého kraje

HZS Olomouckého kraje je do zvládnání pandemie onemocnění Covid 19 velkou měrou zapojen a vykonává širokou škálu činností a to zejména díky své flexibilitě a celkovému nastavení uvnitř sboru. V této části práce budou popsány činnosti a úkoly, které během krizového stavu nebo i v současnosti HZS Olomouckého kraje vykonával.

Dezinfekce prostor

Jednotky HZS Olomouckého kraje prováděly dezinfekci jak vlastních prostor, tak i prostor v jiných vybraných zařízeních jako např.:

- odběrová místa a stanoviště,
- vybraná zdravotnická zařízení,
- zařízení sociálních služeb apod.

Dezinfekce prostor mimo areály HZS Olomouckého kraje byly prováděny na základě požadavků krizového štábu Olomouckého kraje (dále KŠ OLK) a prostředky pro tyto účely poskytl Olomoucký kraj.

	způsob provedení	počet
Objekty HZS Olomouckého kraje	Dle interních pravidel HZS Olomouckého kraje, nejdříve obden a poté dle potřeby.	řádově stovky
Sociální služby	Na základě požadavků KŠ OLK nebo zřizovatele.	cca 100
Zdravotnická zařízení	Na základě požadavků KŠ OLK nebo zřizovatele.	cca 150

Tabulka 6 Dezinfekce prostor (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem)

Přeprava a distribuce materiálu

HZS Olomouckého kraje se od začátku krizové situace podílel na přepravě a distribuci ochranných prostředků a jiného materiálu, především roušek, respirátorů, dezinfekce, testů a jiného materiálu. V první fázi se příslušníci s technikou podíleli na převozu materiálu z letiště Václava Havla v Praze do centrálních skladů a následně také na distribuci materiálu pro obce, sociální služby, zdravotnická a školská zařízení a další subjekty. Tyto činnosti probíhaly na základě požadavků KŠ OLK a po dohodě s hejtmanem kraje.

Distribuce tohoto materiálu probíhala od března 2020 do června 2021 a bylo přepraveno řádově stovky tisíc kusů ochranných prostředků, přibližně 2 miliony kusů. HZS Olomouckého kraje také zajišťuje třídění a skladování vybraného materiálu pro Olomoucký kraj.

Repatriace občanů

Na základě požadavků Policie ČR a Krajské hygienické stanice zajišťoval HZS Olomouckého kraje repatriaci občanů Olomouckého kraje. Za tímto účelem byla technika HZS Olomouckého kraje využita celkem 4x a bylo takto převezeno 20 osob.

Trasování

Celkem 20 příslušníků HZS Olomouckého kraje bylo od listopadu 2020 do června 2021 zapojeno do trasování kontaktů osob s prokázaným onemocněním Covid 19. Tato činnost byla prováděna na základě dohody na úrovni Ústředního krizového štábu Ministerstva vnitra s Ministerstvem zdravotnictví.

Činnost Mobilního odběrového týmu a provádění testování

Příslušníci HZS Olomouckého kraje se podíleli na testování a odběr vzorků veřejnosti a také zajišťovali v případě potřeby stejnou činnost i v rámci organizace. Tato činnost probíhala v období od října 2020 do května 2021.

Testování příslušníků

Druh testu	počet
POC test	485
AG test	246
PCR test	418

Tabulka 7 Testování příslušníků (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem)

Testování veřejnosti

V rámci testování veřejnosti bylo prováděno u těchto osob antigenní testování nebo odběr vzorků pro PCR testování. Tato činnost probíhala také od října 2020 do května 2021.

Druh testu	počet
POC test	2647
PCR test/odběr	4800

Tabulka 8 Testování veřejnosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem)

Mobilní odběrový tým

Činnost mobilních odběrových týmů (dále MOT) byla realizována na základě dohody na úrovni Ústředního krizového štábu Ministerstva vnitra a Ministerstva zdravotnictví a dále pak dle dohody Hasičského záchranného sboru kraje a Krizového štábu Olomouckého kraje.

MOT začaly fungovat od října 2020, kdy prováděli odběry v terénu spolu se ZZS a od ledna 2021 pak zajišťuje mobilní odběry na území Olomouckého kraje pouze MOT HZS Olomouckého kraje a tato činnost nadále pokračuje. K dispozici jsou dva MOT, kdy jeden tým tvoří jeden příslušník se zdravotnickým vzděláním a řidič. Celkově se na činnosti obou MOT podílí čtyři příslušníci – zdravotníci, čtyři příslušníci – plánovači a řidiči.

K 9. červenci 2021 bylo uskutečněno celkem 180 výjezdů MOT, při kterých bylo navštíveno více než 1000 adres a bylo ujeté přes 40 000 km.

Činnost v MOT osobně považují za nejnáročnější činnost spojenou s onemocněním Covid 19. Je to časově velmi náročná činnost, kterou navíc vykonává naprosté minimum osob kvůli nutnosti zdravotnického vzdělání a tyto osoby musí kromě činnosti v MOT ještě alespoň částečně plnit své normální služební povinnosti. Náročná je také fyzicky, protože veškeré úkony jsou prováděny v ochranných oblecích, včetně přejezdů mezi jednotlivými adresami. Činnost MOT je vykonávána již 10 měsíců a v tak úzkém kolektivu je tato práce velmi vysilující.

Druh testu	počet
POC test	2669
PCR test/odběr	4999

Tabulka 9 Činnost MOT (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem)

Činnost v krizovém štábu Olomouckého kraje

Krizový štáb HZS Olomouckého kraje tvořil stálou pracovní skupinu krizového štábu Olomouckého kraje.

Činnost probíhala v závislosti na rozsahu krizové situace ve dvou vlnách. Poprvé to bylo od března do května 2020, kdy od 14. března 2020 probíhalo stálé zasedání Stále pracovní skupiny KŠ Olomouckého kraje. To pak probíhalo 63 dní a tato stálá pracovní skupina zasedala po dobu 1300 hodin. Tato skupina prováděla evidenci vykonávaných činností, koordinovala logistiku a distribuci materiálu, koordinovala nasazení všech složek a sbírala data o provedených odběrech.

Podruhé byl KŠ HZS Olomouckého kraje součástí KŠ OLK v období od září 2020 a tato situace trvá doposud. Prováděné činnosti jsou velmi podobné těm z jara roku 2020. Jedná se o evidenci činností Stále pracovní skupiny KŠ OLK, organizace výdeje materiálu, sběr informací o provedených odběrech a řešení operativních úkolů.

Důležitou roli hrál KŠ HZS Olomouckého kraje při uzavření oblasti Litovel, Červenka, Uničov, kdy se podílel na koordinaci této uzávěry a řešení zajištění provozuschopnosti

složek IZS v této oblasti. Koordinoval jednotky SDH obcí, které byly nápomocny na kontrolních bodech nebo prováděly zásobování těchto kontrolních bodů.

Výroba a distribuce dezinfekce

Z důvodu nedostatku dezinfekce na počátku pandemie přistoupil HZS Olomouckého kraje k výrobě tohoto nedostatkového zboží. Příslušníci HZS Olomouckého kraje zajistili míchání a distribuci více než 20 000 litrů dezinfekčního roztoku určeného na dezinfekci rukou nebo povrchů.

Distribuce vakcín

Od března do května 2021 se HZS Olomouckého kraje také zapojil do distribuce očkovacích vakcín pro praktické lékaře, kdy příslušníci zabezpečovali ve speciálních boxech rozvoz těchto vakcín do ordinací praktických lékařů. Celkem bylo realizováno 21 rozvozů, což zahrnovalo 300 předávek a distribuci asi 30 tisíc dávek vakcíny.

Další činnosti

Příslušníci HZS Olomouckého kraje se podíleli na dalších úkolech spojených s výskytem onemocnění Covid 19. Jsou to např. činnosti:

- týlové činnosti na odběrových místech – stavba stanů, dezinfekce apod.,
- týlové zabezpečení na hranicích,
- měření teploty na hranicích,
- pomoc KHS Olomouckého kraje s informačními linkami, psychologickou pomocí v uzavřené oblasti,
- v počáteční fázi při nedostatku ochranných prostředků šití a distribuce látkových roušek.

8.6 Dílčí závěr

Z pokynů pro činnost KOPIS a jednotek PO je patrné, že přítomnost onemocnění Covid 19 velmi výrazně ovlivnila výkon služby v operačním řízení, a to nejen přímo u zásahu, ale už i při přijetí tísňového volání a následném vytěžení informací od oznamovatele. Společným faktorem pro operátory tísňové linky a velitele zásahu byly otázky na prokázané onemocnění, karanténu případně příznaky nemoci. To do jisté míry komplikovalo a prodlužovalo jejich práci a můžeme polemizovat nad skutečností, do jaké míry byly získané

informace relevantní, protože zcela určitě ne všechny získané informace byly pravdivé. S tím je spojené používání alespoň základních ochranných prostředků dýchacích cest (respirátory, roušky), aby se možnost nákazy co nejvíce eliminovala. Z pohledu příslušníka ve výkonu služby v jednotce HZS Olomouckého kraje už samotné používání těchto základních ochranných prostředků však bylo do jisté míry omezující. Zejména při činnostech se zvýšenou fyzickou zátěží nebo při komunikaci pomocí spojových prostředků.

S tím může být spojená i obava o vlastní zdraví nebo o zdraví svých blízkých, kterou mohli někteří příslušníci pociťovat, zejména ve vztahu ke svým blízkým, kteří v mnoha případech patřili do rizikových skupin.

Za značně komplikovaný lze také považovat zásah s prokázaným onemocněním Covid 19 nebo s podezřením na onemocnění, kdy je potřeba použít speciální ochranné prostředky. Tyto zásahy se vyznačují spíše než svojí složitostí svojí časovou náročností. Před započatím záchranných nebo likvidačních prací je třeba zasahující hasiče obléct do jednorázových ochranných obleků, což nelze provést po cestě k zásahu, ale dochází k němu až na místě události, což zásah poněkud prodlužuje. To je však může být problematické, protože většina z těchto událostí je spojena s nějakou zdravotní indispozicí osoby, kde je žádoucí provést zásah co nejrychleji. V krajních případech při bezprostřednímu ohrožení zdraví lze zásah vykonat pouze se základními ochrannými prostředky jako je respirátor a jednorázové chirurgické rukavice. To však je na rozhodnutí a zodpovědnosti velitele zásahu.

Patrný je také obrovský nárůst ostatních událostí a činností spojených s pandemií onemocnění Covid 19. Je nutné si uvědomit, že tyto činnosti byly vykonávány spolu s klasickou výjezdovou činností, která se navzdory nařízeným omezením ve společnosti nijak zvlášť nesnížila. Pokud k tomu přičteme zmíněná organizační opatření a nižší personální stav, je alespoň z mého pohledu velmi pozitivní zjištění, že HZS Olomouckého kraje a jeho jednotlivé organizační složky dokázaly tento objem činností vykonávat, a to vše samozřejmě při zachování akceschopnosti všech jednotek HZS Olomouckého kraje.

9 FÁZE OBNOVY

Dle Coppoly je fáze obnovy poslední částí cyklu krizového managementu, která však bývá často nejdlejší a nejnáročnější. Tato fáze začíná po odeznění účinků krizové situace a zjednodušeně ji lze definovat jako veškeré činnosti vedoucí k nápravě vzniklých škod, které vždy v průběhu krizové situace nastanou, ať už se jedná o škody materiální či jiné. Cílem však není pouze náprava vzniklých škod, ale především i vyhodnocení průběhu celé krizové situace, vyvození dílčích závěrů a poučení se do budoucna tak, aby se co nejvíce snížila možnost vzniku stejné krizové situace do budoucna a pokud to není možné, aby se co nejvíce eliminovala rizika nežádoucích účinků dané krizové situace. (Coppola, 2015)

V podmínkách této práce by bylo předčasné hovořit o úplném konci krizové situace, protože zkoumaná problematika účinků pandemie Covid 19 v podmínkách HZS Olomouckého kraje zcela jistě není u konce a je těžké předpovídat, jaký vývoj nastane v blízké budoucnosti. Přesto však již dílčí závěry můžeme zcela jistě vyvodit vzhledem k tomu, že za období pandemie Covid 19 si HZS Olomouckého kraje prošel již dvěma vlnami výrazných opatření a nyní se nacházíme v období útlumu této krizové situace a můžeme tedy alespoň částečně vyhodnotit jak pandemie onemocnění Covid 19 ovlivnila chod HZS Olomouckého kraje.

K tomuto účelu bude použita SWOT analýza, pomocí které bude zhodnoceno počínání HZS Olomouckého kraje při pandemii onemocnění Covid 19.

9.1 SWOT analýza

SWOT analýza je jedna z nejrozšířenějších základních metod strategického managementu, kterou lze aplikovat v široké škále případů. Metoda se skládá ze čtyř částí:

- *silné a slabé stránky* – zaměřené na silné a slabé stránky organizace. V čem byla v období krizové situace silná a naopak kde byl prostor pro zlepšení,
- *příležitosti a hrozby* – zaměřené na příležitosti jak v budoucnu organizaci posílit vzhledem k možnosti šíření VNN a co ji může v budoucnu v tomto směru ohrozit.

Silné stránky - S			
	váha	hodnocení	výsledek
Stálá akceschopnost – malá nemocnost, organizace výkonu služby	0,3	5	1,5
Vysoká odborná úroveň příslušníků, vzdělávání	0,1	4	0,4
Kvalita zaměstnanců – loajalita, dodržování opatření	0,05	3	0,15
Funkční organizační struktura	0,1	4	0,4
Flexibilita, schopnost přizpůsobit se	0,15	5	0,75
Schopnost rychlé reakce – předpisy, opatření	0,1	4	0,4
Dobrá činnost a komunikace krizových štábů	0,02	5	0,1
Kvalitní vnitřní předpisy	0,05	4	0,2
Možnost implementace online komunikace	0,03	3	0,09
Flexibilita organizace výkonu služby	0,05	4	0,2
Poměrně vysoká proočkovanost	0,04	4	0,16
Důvěra společnosti a vysoký kredit	0,01	5	0,05
Součet			4,4
Slabé stránky - W			
	váha	hodnocení	výsledek
Počáteční nedostatek informací a horší informovanost	0,1	4	0,4
Počáteční nedostatek ochranných prostředků	0,2	4	0,8
Ohrožení příslušníku nákazou – nutnost vykonávat činnosti v tzv. první linii	0,3	3	0,9
Vyloučení práce z domova u určitých organizačních částí – výkon služby v jednotkách PO	0,2	3	0,6
Malá zastupitelnost postů	0,05	2	0,1

Nedostatečná krizová legislativa – moc nepočítá s VNN	0,1	2	0,2
Nevhodné dispoziční řešení některých objektů	0,05	3	0,15
Součet			3,15
Příležitosti - O			
	váha	hodnocení	výsledek
Vzdělání, odborná příprava, cvičení	0,2	5	1
Prevence a hygiena, osvěta	0,2	5	1
Úprava krizové legislativy	0,1	3	0,3
Investice a větší využití technologií online komunikace	0,05	2	0,1
Dílní změny v organizaci výkonu služby	0,2	4	0,8
Změny v taktice vedení zásahu – ochranné prostředky, dotazy KOPIS a VZ	0,1	3	0,3
Využití zdravotnických databází	0,05	2	0,1
Vícezdrojové financování	0,1	3	0,3
Součet			3,9
Hrozby - T			
	váha	hodnocení	výsledek
Absence vymahatelnosti dodržování opatření	0,1	2	0,2
Další nebo pokračující pandemie	0,3	5	1,5
Snížení financování	0,3	5	1,5
Odchod většího počtu příslušníků	0,1	3	0,3
Chybný pocit bezpečí	0,2	4	0,8
Součet			4,3

Tabulka 10 SWOT analýza (zdroj: vlastní zpracování)

Z bodového hodnocení SWOT analýzy vyplývá, že nejlépe ohodnocené jsou silné stránky organizace, která je tak relativně dobře schopná vypořádat se s krizovou situací spojenou s VNN, což se také během pandemie Covid 19 potvrdilo a ukázalo se, že HZS Olomouckého kraje je schopen dobře fungovat i ve ztížených podmínkách a dokáže plnit všechny potřebné úkoly. Mezi nejvýznamnější silné stránky můžeme zařadit stálé zajištění akceschopnosti, což je základní úkol celé organizace. S tím úzce souvisí také vysoká míra flexibility celého sboru, přítomnost patřičně vyškoleného kvalitního personálu, dobrá organizační struktura a schopnost rychle reagovat co se týká např. změn v organizaci výkonu služby. Avšak jisté problémy se také vyskytly. Ty byly zaznamenány ve slabých stránkách.

V bodovém hodnocení mají slabé stránky nejnižší ohodnocení. Z toho můžeme vyvodit závěr, že vše během krizové situace nefungovalo bezproblémově, ale žádná ze slabých stránek nebyla natolik závažná, aby ohrozila chod organizace nebo její části. U slabých stránek nejzásadnější skutečnost, že některé činnosti ze své povahy nelze vykonávat izolovaně a nevyhneme se při nich kontaktu s cizími lidmi, mnohdy i s prokázaným onemocněním. To se týká zejména výkonu služby v jednotkách, kde je tento kontakt nevyhnutelný a je proto velmi důležité striktně dodržovat přijatá opatření a nařízení. Za slabé stránky lze také považovat nedostatek informací a horší informovanost v počátcích krizové situace, kdy informace byly velmi kusé a spíše se k příslušníkům dostávaly z médií, než že by byly informace poskytnuty služebními funkcionáři např. s nějakým výhledem do budoucnosti. V počáteční fázi se organizace také potýkala s nedostatkem ochranných prostředků. Ty zdravotnické byly využívány především v operačním řízení a pro organizační byly používány improvizované látkové roušky. Tento problém s ochrannými prostředky však nebyl jen u HZS Olomouckého kraje, ale je patrné, že to byl problém v celé České republice. Tato situace však netrvala dlouhou dobu. Jak do České republiky začaly proudit první dodávky těchto prostředků se situace zlepšila a pro výkon služby jich poté byl již dostatek.

V oblasti příležitostí pak můžeme vidět, na jaké oblasti by bylo dobré se zaměřit a co se organizaci nabízí k tomu, aby byla v případě pokračující nebo další krizové situace spojené s VNN ještě odolnější a lépe připravená. Jako největší příležitosti pro posílení organizace vnímám další prohlubování odborných znalostí a praktická cvičení ve zkoumané oblasti, což je z pohledu příslušníka předpoklad ke kvalitně prováděné práci a také vlastní bezpečnosti. Jako výraznou příležitost také vnímám možnost změny organizace výkonu služby a postupů v operačním řízení, tak jak to tomu bylo v průběhu krizové situace spojené s onemocněním

Covid 19. V neposlední řadě bude také velmi důležité najít a využít nové příležitosti k financování HZS Olomouckého kraje a pokusit se zajistit vícezdrojové financování pomocí ještě většího zapojení kraje, měst, popřípadě soukromých subjektů.

Velmi důležitá je také oblast hrozeb, která získala druhé nejvyšší bodové ohodnocení hned po silných stránkách. Proto bude velmi důležité se na tuto oblast zaměřit a využít svých silných stránek a příležitostí k co největšímu snížení rizika vyplývajícího právě z vyjmenovaných hrozeb. Jako hlavní hrozby vnímám další pokračování nebo opakování epidemie či pandemie a s tím spojený mylný pocit bezpečí, který zejména v období útlumu onemocnění může nastat a také hrozba nižšího financování a výrazného krácení rozpočtu.

S využitím hodnocení mezi kvadranty spojením jednotlivých bodů můžeme lépe zhodnotit vazby mezi jednotlivými body a objevit případné podněty ke zlepšení.

(S – O) Jak pomocí silných stránek využít příležitostí?

- Využít kvality zaměstnanců a jejich ochoty učit se ke zvýšení teoretických a praktických odborných znalostí a dovedností v oblasti VNN.
- Pomocí vzdělávání zvyšovat povědomí o prevenci onemocnění, dodržování nebo zvyšování hygienických standardů a zaměřit se na osvětu VNN mezi příslušníky. Jako preventivní opatření v budoucnu opět zajistit pomocí služebních funkcionářů očkování pro zaměstnance.
- Využít flexibility organizace a rozšířit a zkvalitnit v případě potřeby možnosti vedení online komunikace namísto komunikace osobní.
- Využít odborných znalostí a nabitých zkušeností služebních funkcionářů k revizi a úpravě krizové legislativy. Konkrétně její úpravu právě pro případy šíření VNN.
- Využít flexibility organizace a její organizační struktury a dle potřeby upravit organizaci výkonu služby dle dané situace a předem připravit různé varianty organizace výkonu služby pro více situací, z kterých se poté vhodná varianta vybere.
- Prostřednictvím zpracovaných předpisů využívat některých zavedených změn v taktice vedení zásahu i po skončení krizové situace. Např. při vytěžení volajícího na tísňovou linku dotaz na zdravotní stav, infekčnost apod. nebo preventivní používání ochrany dýchacích cest v potencionálně rizikovém prostředí.

- Využít vysokého kreditu a důvěry ve společnosti při zajištění vícezdrojového financování. Kdy by se služební funkcionáři měli pokusit zajistit zdroje financí od dalších subjektů. Potenciál vidím v hlubší spolupráci s krajem a jednotlivými městy, kteří se již na financování HZS Olomouckého kraje podílejí, ale i vzhledem k průběhu pandemie a činnostem, které HZS Olomouckého kraje vykonával, by se jejich podpora mohla ještě zvýšit.

(W – O) Jak využít příležitosti k odstranění nebo snížení našich slabých stránek?

- Počáteční nedostatky v zásobování ochrannými prostředky by bylo možné řešit právě úpravou legislativy a vnitřních předpisů a také využitím nových zdrojů financování, kdy by pro případy rychlého nástupu a šíření VNN byly tyto prostředky v dostatečném množství k dispozici ve skladu HZS Olomouckého kraje, popřípadě v jiných prostorách, kde by byly rychle dostupné.
- Ke snížení ohrožení nakažení příslušníků, zejména těch v jednotkách PO, lze využít vzdělávání v dané problematice a zvyšování jejich odborné kvalifikace. Důležitým faktorem jsou také zvýšená prevence a hygiena. Ve vztahu k onemocnění Covid 19 především očkování. Velmi dobře využitelné jsou také změny v organizaci výkonu služby vedoucí k omezení kontaktů mezi příslušníky a zvýšená obezřetnost v operačním řízení s důrazem na používání ochranných prostředků.
- Pomocí zkušeností získaných během pandemie Covid 19 prostřednictvím služebních funkcionářů se podílet na úpravě krizové legislativy tak, aby odpovídala současné době a počítala i s novými hrozbami jako je např. šíření VNN.
- Nevhodné dispoziční řešení některých objektů. To se naplno projevilo právě nyní při pandemii Covid 19, kdy se ukázalo, že zejména požární stanice nejsou uzpůsobené tak, aby umožňovaly výkon služby odděleně. To byl problém především na centrálních stanicích, kde slouží větší počet příslušníků na směně. Při nejpřísnějších opatřeních nebo při podezření na onemocnění některého z příslušníků by bylo vhodné, kdyby objekty byly uzpůsobeny tak aby bylo možné výkon služby vykonávat odděleně např. po jednotlivých družstvech. To by však vyžadovalo značné množství finančních prostředků. Alespoň dílčí úpravy objektů však v budoucnu budou potřeba i jako preventivní opatření i zde by bylo vhodné, kdyby se povedlo zapojit více zdrojů financování, aby bylo finančních prostředků co nejvíce. Jistým

řešením by také bylo být v případě nutnosti využití jiných objektů např. vytipovaných zbrojnic jednotek SDH obcí.

(S -T) Jak využít silné stránky k odvrácení hrozeb?

- K odstranění absence vymahatelnosti dodržování nařízení lze uvnitř organizace použít interních nařízení, které je příslušník povinen dodržovat. Vhodnějším způsobem však je zapojení vzdělání, osvěty a komunikace tak, aby příslušníci pochopili, proč jsou daná opatření nařizována a proč je důležité jejich dodržování. V této oblasti je situace u příslušníků z mého pohledu relativně dobrá. Horší situace je u veřejnosti, se kterou se ale při výkonu služby denně setkáváme. Zde by se jistě dalo využít dobrého jména sboru a jeho vysokého společenského kreditu a nějakým způsobem jej více zapojit do vzdělávání a informování lidí.
- Pro hrozbu pokračující pandemie, která tady stále je, bude zapotřebí zapojit všechny silné stránky. Stěžejní však v době působení krizové situace rychlá reakce a zavedení dostatečných opatření a jejich striktní dodržování. V období útlumu pak nepodléhat falešnému pocitu bezpečí a důsledně vyhodnotit průběh situace, vyvodit z něj patřičné závěry a podniknout preventivní opatření k snížení rizika opětovného vzniku krizové situace nebo snížení jejich následků.
- Možné snížení financování je hrozbou, která by na chod sboru měla velmi negativní vliv. Proto bude potřeba pokusit se najít nové zdroje financí pro HZS Olomouckého kraje, aby bylo financování vícezdrojové a nebylo tolik závislé na primárním zdroji příjmů od Ministerstva vnitra. To však vidím jako nelehký úkol, protože problémy s chybějícími financemi pravděpodobně budou i v oblasti samosprávy a soukromém sektoru. Proto bude důležité aktivně se podílet na vyjednávání na všech úrovních již od ORP přes kraj až na úroveň GŘ HZS ČR. Dobrými argumenty budu ukázka akceschopnosti a flexibility nejen HZS Olomouckého kraje, ale i celého HZS ČR a jejich vysoký kredit a důvěra ve společnost.
- Další hrozbou může být hromadný odchod příslušníků, který by mohl nastat právě např. zhoršenou finanční situací sboru a s tím spojeným krácením příjmů příslušníků a snížením provozních nákladů pro chod sboru. Z rozhovorů s kolegy je patrné, že takto uvažuje velké množství děle sloužících příslušníků a v případě výraznějšího krácení příjmů nebo i provozních peněz na chod organizace jsou rozhodnutí o opuštění sboru a přijetí výsluhy.

(W – T) Jak snížit hrozby ve vztahu k našim slabým stránkám?

- Zlepšením informovanosti, lepší komunikací, ale i novelizací krizové legislativy lze dosáhnout lepšího povědomí a tím i většího dodržování nařízených opatření. V případě legislativy je to pak spíše otázka možnosti represivního vymáhání nebo ukládání sankcí při nedodržování.
- V případě další nebo pokračující pandemie VNN se v oblasti hrozeb zaměřit na dostatečnou zásobu ochranných prostředků, které by měly být pro případ potřeby připravené. Dále se pak zaměřit na novelizaci krizové legislativy, která spíše nepočítala s možností dlouhodobého působení VNN a byla vytvářena na základě jiných krizových situací, které dříve proběhly. A v neposlední řadě bude také nutné se věnovat objektům HZS Olomouckého kraje a jejich dispozičnímu řešení, které by bylo také vhodné upravit právě pro případy přítomnosti VNN, protože v minulosti se s takovými případy také vůbec nepočítalo. Toto však bude zcela závislé na finančních možnostech.
- Hrozbu hromadného odchodu příslušníků lze také jen velmi těžko řešit a spojují ji především s finančními podmínkami a celkovou kondicí HZS Olomouckého kraje, popřípadě také s bezpečným a kvalitním pracovním prostředím. Ve vztahu k slabým stránkám se zde nabízí pouze oblast zlepšení legislativy a nekrácení rozpočtu a v případě pracovního prostředí rekonstrukce nebo výstavba nových požárních stanic, aby dosahovaly všech současných požadovaných standardů a podmínky pro výkon služby byly co nejlepší.
- Hrozbu chybného pocitu bezpečí lze ve vztahu k slabým stránkám eliminovat zlepšením komunikace a větší informovaností už od počátku krizové situace a zajištěním dostatečného množství ochranných prostředků. Je nutné si uvědomit, že falešný pocit bezpečí zmůžeme získat velice rychle, ale může to potom mít fatální následky jak pro jednotlivce, tak pro celou organizaci.

9.2 Zhodnocení činnosti a vnitřní připravenosti

Tato kapitola bude zaměřena na souhrnné zhodnocení toho, jak byl HZS Olomouckého kraje na krizovou situaci spojenou se šířením VNN připraven, jak dovedl na vzniklou situaci reagovat a jak byly ovlivněny jeho úkoly a činnost.

9.2.1 Fáze mitigace

V této prvotní fázi před prvními projevy krizové situace nepozorujeme žádná speciální či přísnější opatření týkající se omezení šíření nemocí. Především v organizačním řízení pozorujeme pouze základní preventivní opatření, která se nijak nevymykají ostatním organizacím nebo domácnostem, kdy je běžně prováděn úklid, jsou dodržovány základní zásady hygieny a základní zásady chování směřující k zamezení šíření nemocí. Tato fáze je dle mého názoru charakterizována jistou bezstarostností a neuvědomováním si hrozby šíření VNN, a to nejen u příslušníků HZS Olomouckého kraje, ale v celé společnosti. Lidé sice z minulosti věděli, že takové situace se již v historii vyskytly, ale málokdo si dostatečně neuvědomoval, že tato situace může nastat znovu a pokud nastane, jakým způsobem ovlivní životy lidí a chod celé společnosti.

V operačním řízení také nepozorujeme žádná výjimečná opatření či přípravu na zásahy s přítomností VNN. Hasiči jsou však systematicky připravováni na všechny situace, které by mohly nastat a problematika nemocí (B agens) není výjimkou.

Celkově lze toto období označit za období normálního stavu, kdy platí základní preventivní pravidla a opatření a možnost nástupu a šíření VNN není vnímáno jako aktuální hrozba, což vnímám jako největší problém, protože po vypuknutí epidemie VNN a mnoho lidí si stále neuvědomí vážnost situace.

9.2.2 Fáze připravenosti

Kapitola zaměřená na oblast odborné přípravy a cvičení, stanovení autority a vybavení.

Co se týká odborní přípravy, ta je prováděna dlouhodobě na velmi vysoké úrovni a je kladen důraz jak na teoretickou přípravu, tak především na praktický výcvik a cvičení s veškerými prostředky. Velký prostor je také věnován problematice zásahu na NL, do které spadá i problematika B agens a ochrana proti nemocem. Ovšem i v oblasti odborné přípravy a odborné připravenosti lze pozorovat napříč sborem určité rozdíly, které pramení především z různé úrovně provádění pravidelné odborné přípravy na směně, která je závislá na příslušném veliteli, který ji vede a na příslušnících jakým způsobem k odborné přípravě přistoupí a jsou ochotni a schopni se učit a dále zdokonalovat. Celkově však lze hodnotit odbornou připravenost a praktickou dovednost příslušníků za velmi dobrou.

To stejné lze konstatovat o vybavení jednotek PO, které odpovídá předepsaným standardům a je také na dobré úrovni. Příslušníci tedy mají v případě potřeby dostatečné a kvalitní vybavení.

V oblasti ustanovení autority je pozitivní jasně daná hierarchie velení od velitelů družstev a čet až po ředitele HZS Olomouckého kraje. Jako velmi přínosnou věc vnímám zapojení služebních funkcionářů a řídicích důstojníků do velení při operačním řízení nebo jejich zapojení jako podporu veliteli zásahu. Zapojení těchto příslušníků je výhodné z důvodu jejich zkušeností se strategickým řízením pokud je potřeba koordinovat větší počet jednotek či složek a komunikovat s různými zástupci státní správy a samosprávy. Tito lidé jsou na to speciálně připravováni a tyto činnosti pravidelně cvičí v rámci cvičení krizových štábů. Mají tak s těmito činnostmi větší zkušenosti než příslušník z řad jednotek PO, který naopak většinou disponuje většími zkušenostmi s přímým prováděním záchranných a likvidačních prací.

9.2.3 Fáze odezvy

Z pohledu této práce je fáze odezvy nejdůležitější částí, protože zahrnuje období nejhorší situace během krizové situace s nejvýraznějšími opatřeními a změnami chodu HZS Olomouckého kraje. Celkově lze pohledu HZS Olomouckého kraje hodnotit pandemií Covid 19 za zvládnutou, alespoň prozatím. Určitě se však vše neobešlo bez komplikací a nemělo zcela bezproblémový průběh.

Nástup pandemie Covid 19 v české republice byl poměrně rychlý a alespoň v podmínkách HZS Olomouckého kraje byl provázen nedostatkem informací a komunikace. Přestože vývoj situace ve světě již nějakou dobu nasvědčoval tomu, že je jen otázkou času, než tato nemoc dorazí i do České republiky, postrádal jsem ze strany HZS Olomouckého kraje a jejich služebních funkcionářů alespoň základní informace a výhled do budoucnosti, aby zaměstnanci měli přehled co se z organizací děje a jakým způsobem bude případně postupovat. Základní informace měl každý ze sdělovacích prostředků, ale chyběly konkrétní informace týkající se výkonu služby a případných scénářů, jak se bude v případě výskytu VNN postupovat. Tato situace však nebyla dlouhodobá a v brzké době, po vyhlášení nouzového stavu, se velmi rychle zlepšila a všechny potřebné informace k výkonu služby byly podávány včas prostřednictvím interních předpisů.

Podobná situace byla i u ochranných prostředků dýchacích cest, kterých byl zpočátku velký nedostatek, a ty zdravotnické sloužily pouze pro operační řízení. V organizačním řízení v budovách HZS Olomouckého kraje byly používány improvizované prostředky jako např. látkové roušky apod. Toto byl však celorepublikový problém, který HZS Olomouckého kraje mohl jen těžko ovlivnit.

Pokud se zaměříme na opatření zavedená k zabránění šíření onemocnění Covid 19 lze konstatovat, že hlavními pilíři těchto opatření bylo omezení kontaktu mezi příslušníky a ochrana dýchacích cest, které velkou měrou přispěli k poměrně nízké nemocnosti u HZS Olomouckého kraje a k tomu, že nemocnost byla rozložena do delšího časového období, tudíž nedošlo k ohrožení akceschopnosti jednotek HZS Olomouckého kraje ani jeho ostatních organizačních částí. Nejzásadnější změny nastaly v organizaci výkonu služby, zejména pak u příslušníků zařazených v jednotkách a na KOPIS. Tyto změny s sebou nesly nemalé problémy, ale opatření jako plánování služeb pouze do kmenových směn, držení minimálních početních stavů a příslušníci v záloze pro případ onemocnění zajistily trvalou akceschopnost organizace.

Jistým negativem také bylo omezení odborné přípravy v jednotkách, která probíhala pouze v rámci požárních stanic a pravidelných směn. To ovlivnilo především provádění odborné přípravy na pobočných stanicích typu P, kde nebylo možno využívat speciální techniku či prostory mimo stanice, ani příslušníky mimo danou stanici specializující se na určitou oblast např. oblast chemické služby, práci ve výšce a nad volnou hloubkou apod. Nevýhodou také bylo zrušení všech instrukčně metodických zaměstnání a společných školení, která jsou z pohledu odborné přípravy nejužitečnější.

Za velmi přínosné považuji plošné testování příslušníků a následně potom přednostní očkování. Testování považuji za dobré z toho důvodu, že může poměrně rychle odhalit případnou nákazu a dá se tak při rychlém otestování přímých kontaktů daného příslušníka poměrně úspěšně zabránit nežádoucímu šíření nemoci mezi příslušníky. Což se také v praxi několikrát prokázalo. Zajištění přednostního očkování vnímám ze svého pohledu také velmi pozitivně, přestože jsou na něj názory napříč společnostmi různé. Současná proočkovanost na hranici 80% všech zaměstnanců HZS Olomouckého kraje považuji za velmi dobrou a může pomoci jako prevence proti šíření onemocnění ve sboru případně proti těžkému průběhu nemoci, který by ohrožoval na životě samotného příslušníka a také by zatěžoval zdravotnický systém.

Z celkového pohledu byla i tato fáze dobře zvládnutá, i když ji provázelo nejvíc komplikací, což je ale z podstaty věci logické. Podařilo se zajistit stálou akceschopnost celého HZS Olomouckého kraje a plnit všechny úkoly spojené se zvládnutím krizové situace, a to i přes nižší personální obsazení, restriktce ve výkonu služby a velkému nárůstu úkolů a činností spojených s onemocněním Covid 19. Tyto komplikace však nelze spojovat pouze s příslušníky. Je nutné si uvědomit, že při zvládnutí této krizové situace bylo využito velké

množství techniky, která byla poměrně značně opotřebovávána a veškeré činnosti a opatření ke zvládnutí pandemie Covid 19 si vyžádaly nemalé finanční prostředky, což může v blízké budoucnosti hrát významnou roli, protože použitá technika si bude žádat výměnu a vynaložené finanční prostředky mohou chybět.

To, jaký bude vývoj, ukáže až blízká budoucnost. Je však zcela jasné, že období pandemie Covid 19 je pro HZS Olomouckého kraje bezpochyby nejnáročnější období za dobu své existence.

9.3 Návrhy k zefektivnění činnosti a vnitřní připravenosti

V této kapitole budou uvedeny poznatky, které po zpracování této práce vnímám jako možné způsoby vylepšení či zefektivnění činnosti a připravenosti HZS Olomouckého kraje pro případ šíření VNN. Přestože byla krizová situace spojená s nemocí Covid 19 zvládnutá poměrně dobře a nenaskytly se problémy, které by byly těžko řešitelné, přesto se najde prostor pro zlepšení fungování HZS Olomouckého kraje v období epidemie či pandemie.

– Omezení kontaktu mezi příslušníky

Přestože bylo učiněno mnoho opatření, které měly omezit kontakt mezi příslušníky, ze zjištěných poznatků byly zjištěny jisté rezervy. Na požárních stanicích byl sice výkon služby organizován pouze v rámci kmenových směn a směny byly střídány bezkontaktně. Velitel stanice však vykonával službu v běžném režimu, tedy od pondělí do pátku v denní směně. To vidím jako problémové zejména u menších stanic, kde docházelo ke kontaktu velitele stanice s příslušníky na všech směnách. V případě onemocnění velitele mohlo poté lehce dojít k přenesení onemocnění na všechny směny.

Řešením by bylo větší využití práce z domova pro velitele stanice a větší využití online komunikace mezi příslušníky na stanici a velitelem stanice na home office. Jelikož některé úkoly si žádají přítomnost velitele stanice na pracovišti, mohl by být model služby upraven následovně. Velitel stanice by si vybral jednu směnu, v jejímž průběhu by i velitel stanice vykonával službu na pracovišti a na zbylých dvou směnách by vykonával práci z domova. Z povahy pracovní náplně by realizace tohoto modelu neměla být problematická.

– Větší zapojení online komunikace

Prostor pro zlepšení poskytuje i oblast online komunikace jako náhradní způsob vedení porad, popřípadě jiné komunikace vedené mezi jednotlivými organizačními složkami

sboru, kdy není bezpodmínečně nutná fyzická přítomnost osob. Současná situace ukázala, že tyto prostředky budou dobře využitelné. Bude to však vyžadovat dílčí investice do těchto technologií.

– **Lepší informovanost zaměstnanců**

Dříve a lépe informovat zaměstnance. Pokud je to možné tak ještě před začátkem působení krizové situace, aby se zaměstnanci mohli lépe připravit. Dostačující budou základní informace o tom, jaká je situace v současnosti a jaký je výhled do blízké budoucnosti, jaký vývoj se očekává a rámcově co v případě příchodu krizové situace bude následovat.

– **Změny v taktice vedení zásahu**

V průběhu pandemie nastala nutnost ptát se při vytěžení tísňového volání a také při příjezdu na místo události na zdravotní stav a případné příznaky onemocnění. To vnímám velice pozitivně, protože v případě potvrzení onemocnění již při tísňovém volání, mají příslušníci jedoucí na místo události čas a možnost se adekvátně připravit, popřípadě vybavit ochrannými prostředky. Tuto dnes již zaběhlou praxi bych doporučil ponechat i po odeznění nebezpečí onemocnění Covid 19, protože jsou to důležité informace pro ochranu zdraví zasahujících hasičů.

– **Ochranné prostředky**

Vzhledem k počátečnímu nedostatku ochranných prostředků bych doporučil ponechání určitých zásob i po odeznění krizové situace pro případ, že by podobná událost spojená s šířením VNN přišla i v budoucnu. HZS Olomouckého kraje tak bude připraven lépe a rychleji reagovat a vybavení ochrannými prostředky v počátcích krizové situace bude možné z vlastních zdrojů.

– **Dispoziční řešení objektů**

Pokud to bude finančně a konstrukčně možné zajistit dílčí stavební úpravy nevyhovujících objektů, aby došlo k většímu oddělení jednotlivých pracovišť, zejména pak prostor pro výkon služby příslušníků v jednotkách a nejlépe možnost oddělení jednotlivých požárních družstev. Na pobočných stanicích typu P upravit prostory tak, aby byl umožněn výkon služby odděleně pro směnu a velitele stanice.

– **Zajištění náhradních prostor**

Pokud nebude možné provést úpravy objektů a bude nutné v rámci omezení kontaktu mezi hasiči oddělit požární družstva na stanicích typu C, předem smluvně zajistit náhradní prostory, ve kterých by bylo možné v případě potřeby vykonávat službu. K tomuto účelu se nabízí vytipovat např. některé hasičské zbrojnice dobrovolných hasičů, které by byly pro výkon služby vhodné a zajistit jejich možné využití pro potřeby jednotek HZS Olomouckého kraje.

– **Prevence šíření onemocnění**

Jako preventivní opatření bych i do budoucna doporučoval k běžnému úklidu stanice provádět ještě celkovou dezinfekci objektů a techniky pomocí aerosolového generátoru v pravidelných intervalech.

– **Vzdělání**

Zaměřit se na širší vzdělávání a osvětu v oblasti VNN. Především na prevenci šíření, základní zásady zamezení šíření nemocí, zásady hygieny apod. Tím se zvýší celkové povědomí o dané problematice a příslušníci tak budou lépe připraveni v případě příchodu další VNN.

– **Legislativa**

Z pozice HZS kraje se zasadit o změnu krizové legislativy a aktivně se podílet na její novelizaci, aby se na její úpravě podílelo širší pole odborné veřejnosti a byly využity poznatky nabitě při pandemii Covid 19. Bude důležité tyto legislativní dokumenty upravit do podoby, která bude odpovídat dnešním podmínkám a bude myslet i na případy epidemie či pandemie VNN, protože tato problematika v současné krizové legislativě chybí.

– **Plánovací dokumentace HZS Olomouckého kraje**

Vyhodnotit aplikovaná opatření a nařízení a vytvořit plánovací dokumentaci HZS Olomouckého kraje pro případ šíření VNN. Ta by měla obsahovat několik variant a scénářů dle aktuálního rizika.

– **Financování**

Pro případ krácení rozpočtu se snažit získat další zdroje financování větším zapojením jednotlivých samosprávních celků, ale i soukromých subjektů.

ZÁVĚR

Jak již bylo uvedeno v úvodu, různá onemocnění a jejich epidemie provází lidstvo od nepaměti a v budoucnosti se těmto událostem také velmi těžko vyhneme. Je proto dobré se na tyto události připravit, abychom v případě potřeby byli schopni na nastalou situaci rychle reagovat a eliminovat všechna rizika. To bezesporu platí i pro HZS Olomouckého kraje, jakožto základní složku IZS se zásadní rolí v tomto systému pomoci občanům. Problematika šíření a výskytu vysoce nakažlivé nemoci v podmínkách HZS Olomouckého kraje, jeho úkoly, činnost a vnitřní připravenost byla zpracována v teoretické a praktické části diplomové práce. Teoretická část se zabývá základními pojmy zkoumané problematiky, oblastí krizového řízení, integrovaného záchranného systému a platnou legislativou. V praktické části byla provedena analýza interních nařízení, které upravují chod a činnost HZS Olomouckého kraje v období pandemie Covid 19 a také jeho úkolů vyplývajících z této krizové situace. V závěrečné části práce pak byly všechny popsány skutečnosti vyhodnoceny a byly stanoveny návrhy na zefektivnění činnosti. Tím bylo dosaženo naplnění všech stanovených cílů této diplomové práce a byly zodpovězeny položené výzkumné otázky.

Hlavním cílem práce bylo analyzovat úkoly, činnost a připravenost HZS Olomouckého kraje v období působení nemoci Covid 19 a zjištěné poznatky vyhodnotit a navrhnout efektivní opatření ke zlepšení. To se de mého názoru podařilo a cíl práce se podařilo splnit. Ke splnění cíle práce vedlo několik dílčích kroků. Tím prvním byl úvod do dané problematiky popsán v teoretické části této práce. Dalším krokem bylo analyzování vydaných nařízení vztahujících se k omezení šířené onemocnění Covid 19 a upravující výkon služby a analyzování úkolů a činností HZS Olomouckého kraje v období pandemie nemoci Covid 19. To bylo řešeno pomocí Coppolova čtyřfázového modelu krizového managementu a k vyhodnocení zjištěných skutečností byla využita také SWOT analýza. Posledním krokem bylo vytvoření návrhů k zefektivnění činností a vnitřní připravenosti HZS Olomouckého kraje v případě dalšího pokračování pandemie Covid 19 nebo pro případ další epidemie či pandemie.

Velkou výhodou pro zpracování této práce byl fakt, že jsem příslušníkem HZS Olomouckého kraje a celé období jsem byl součástí výkonu služby na požární stanici Litovel. Měl jsem tak jedinečnou možnost zažít chod této organizace za takto nestandardních podmínek a mohl tak lépe zhodnotit jejich účinnost.

Zkoumáním dané problematiky se prokázala flexibilita HZS Olomouckého kraje a schopnost rychle reagovat na dosud neznámou a velmi složitou situaci. Z pohledu vnitřní připravenosti HZS Olomouckého kraje se dá dosavadní průběh pandemie Covid 19 považovat za dobře zvládnutý, protože za celou dobu nedošlo k přerušení akceschopnosti sboru, a to i přes personální komplikace spojené s onemocněním a nové úkoly a činnosti, které musel a některé nadále i musí HZS Olomouckého kraje vykonávat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LEPAN, Nicolas, 2020. A visual history of pandemics. *World Economic Forum* [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://www.weforum.org/agenda/2020/03/a-visual-history-of-pandemics?fbclid=IwAR0RnI1CsjeKQxBtTncNI5hvDhOTQ5iu8JnVvHPqozVrX6DRN_YavcL4kI

SLABOTÍNSKÝ, Jiří a Stanislav BRÁDKA, 2006. *Ochrana osob při chemickém a biologickém nebezpečí*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 80-86634-93-0.

SUŠOVÁ-SALMINEN, Veronika a Ilona ŠVIHLÍKOVÁ, 2020. *Pandemie covid-19: konec neoliberální globalizace?: Nemoci chodí po lidech aneb Epidemie a pandemie v dějinách*. Praha: Argument OVIA. ISBN 978-80-907365-6-6.

KONOPÁSEK, Ivo, 2014. Mor, Yersinia pestis, blecha a člověk. *Živa*. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v. v. i. Divize Nakladatelství Academia, **2014**(4), str. 151-155. ISSN 0044-4812.

GÖPFERTOVÁ, Dana et al., 2015. *100 infekcí (epidemiologie pro praxi)*. Praha: Stanislav Juhaňák - TRITON. ISBN 978-80-7387-846-7.

GABAJOVÁ, Marcela, 2006. Variola: Return of a real treat! *KONTAKT: Journal of nursing and social sciences related to health and illness*. **2006**(1), str. 169-162. ISSN 1212-4117.

Pandemický plán České republiky, 2011. Ministerstvo zdravotnictví.

Křehkost prosperity: Pandemie v dějinách a jejich hospodářské následky: Pandemie v novodobé historii [online], 2020. Deloitte, **2020**(červen), 10 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/covid-19/Krehkost-prosperity-pandemie-v-dejinach-a-jejich-hospodarske-nasledky.pdf>

PIRET, Jocelyne a Guy BOIVIN, 2021. Pandemics Throughout History. *Front Microbiol* [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: doi:10.3389/fmicb.2020.631736

JILANI, Talha N., Radia T. JAMIL a Abdul H. SIDDIQUI, 2020. H1N1 Influenza. *Nacional Center for Biotechnology Information* [online]. StatPearls Publishing [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK513241/>

SALAVEC, Miloslav, Vanda BOŠTÍKOVÁ a Pavel BOŠTÍK, 2011. HIV infekce – historie, patogeneze, klinické manifestace. *Česko-slovenská dermatologie*. **2011**(1).

TROJÁNEK, M. et al., 2015. Virové hemoragické horečky. *Praktický lékař*. **2015**(1), 4-11. ISSN 0032-6739.

, The WHO MERS-CoV Research Group, 2013. State of Knowledge and Data Gaps of Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus (MERS-CoV) in Humans. *ASM Journals*. PLOS Currents Outbreaks. Dostupné z: doi:10.1371/currents.outbreaks.0bf719e352e7478f8ad85fa30127ddb8

Coronavirus COVID-19, 2021. *COVID-19 Dashboard by the Center for Systems Science and Engineering (CSSE) at Johns Hopkins University (JH)* [online]. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://gisanddata.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6>

Epidemie onemocnění vyvolaného novým koronavirem 2019 (COVID-19): zvýšený globální přenos – pátá aktualizace, 2020. *Státní zdravotní ústav* [online]. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/epidemie-onemocneni-vyvolaneho-novym-koronavirem-2019-covid>

FÍŠER, Václav, 2006. *Modul J: krizové řízení v oblasti zdravotnictví*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

Epidemie, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/epidemie-epidemicky-vyskyt.aspx>

ČESKO, 2000a. *Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*. In: . 74/2000, číslo 258. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258?citace=1>

Protiepidemická opatření, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/protiepidemicka-opatreni.aspx>

RICHTER, Rostislav, 2010. *Výkladový slovník krizového řízení*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86640-54-9.

ČESKO, 2000b. *Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*. In: . 73/2000, číslo 240. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

ŠENOVSKÝ, Michail a Vilém ADAMEC, 2005. *Právní rámec krizového managementu: Management záchranných prací*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 80-86634-55-8.

ČESKO, 1998. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky*. In: . 39/1998, číslo 110. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Pavel ŠENOVSKÝ, 2007. *Ochrana kritické infrastruktury*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-025-8.

ČESKO, 2010. *NAŘÍZENÍ VLÁDY ze dne 22. prosince 2010 o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury*. In: . 149/2010, číslo 432. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-432>

ANTUŠÁK, Emil a Josef VILÁŠEK, 2016. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3454-8.

Civilní nouzové plánování, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/civilni-nouzove-planovani.aspx>

ČESKO, 2000c. *Narizení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*. In: . 132/2000, číslo 462. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-462>

ŠINDLEROVÁ, Barbora a Ivan KOLEŇÁK, 2017. Metodika ke zpracování typových plánů. *Časopis 112*. Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, XVI(2), s. 17. ISSN 1213-7057.

BAXA, Fabian et al., 2018. *OBRANNÉ PLÁNOVÁNÍ – PLÁNOVÁNÍ ZA NEJISTOTY*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha. ISBN 978-80-7278-710-4.

ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA, 2007. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-007-4.

HANUŠKA, Zdeněk, Květoslava SKALSKÁ a Milan DUBSKÝ, 2010. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86640-59-4.

NITRA, Josef, 2010. *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895*. Nové Město nad Metují: Hasiči. ISBN 978-80-904606-0-7.

VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK, 2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2477-8.

ČESKO, 2015. *Zákon č. 320/2015 Sb. ze dne 11. listopadu 2015 o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)*. In: . 135/2015. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320/zneni-20210301>

O Olomouckém kraji, 2021. *Olomoucký kraj* [online]. [cit. 2021-6-27]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>

COPPOLA, Damon, 2015. *Introduction to International Disaster Management*. 3rd Edition. Amsterdam: Elsevier. ISBN 978-0-12-801477-6.

ČESKO, 2006. *Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem*. In: . 174/2006. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-537>

2018. *STČ 16A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech*. Praha.

Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje: krajské ředitelství, 2021. *Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje: krajské ředitelství* [online]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krajske-reditelstvi-650270.aspx>

Hasičský záchranný sbor České republiky: krizové stavy, 2021. *Hasičský záchranný sbor České republiky: krizové stavy* [online]. [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx>

ČESKO, 2000d. *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*. In: . 73/2000, číslo 239. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BCHL	Bojové chemické látky
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BRS	Bezpečnostní rada státu
CAS	Cisternová automobilová stříkačka
CNP	Civilní nouzové plánování
CPS	Centrální požární stanice
DP	Dýchací přístroj
DT	Dýchací technika
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HZS	Hasičský záchranný sbor
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KI	Kritická infrastruktura
KIS	Komunikační a informační systémy
KHS	Krajská hygienická stanice
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
KŘ	Krizové řízení
KŠ	Krizový štáb
KŠ ORP	Krizový štáb obce s rozšířenou působností
KŠ OLK	Krizový štáb Olomouckého kraje
MOT	Mobilní odběrový tým
MV	Ministerstvo vnitra
MV – GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
NL	Nebezpečná látka

OPIS IZS	Operační a informační středisko integrovaného záchranného systému
OOP	Osobní ochranný prostředek
OPCH	Ochranný protichemický oblek
ORP	Obec s rozšířenou působností
PaM	Personální a mzdové
PČR	Policie České republiky
PO	Požární ochrana
PPLA	Protiplynový automobil
PS	Požární stanice
RA	Radioaktivní látka
RNA	Ribonukleová kyselina
RZA	Rychlý zásahový automobil
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SSU	Statistické sledování událostí
STČ	Soubor typových činností
TA	Technický automobil
TA – CH	Technický automobil chemický
TCTV	Telefonní centrum tísňového volání
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
ÚO	Územní odbor
VNN	Vysoce nakažlivá nemoc
VZ	Velitel zásahu
ZPP	Zjišťování příčin požáru
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Krizové řízení (zdroj: Antušák a Vilášek, 2016)	30
Obrázek 2: Možná struktura krizového plánu (zdroj: Antušák a Vilášek, 2016 s. 79)	32
Obrázek 3: Typové plány (zdroj: Šindlerová a Kolečák, 2017)	33
Obrázek 4: Struktura IZS a vazba na prvky krizového řízení (zdroj: GŘ HZS ČR)	46
Obrázek 5: Organizační struktura HZS OLK (zdroj: Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje, 2021)	57
Obrázek 6 graf proočkovanosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje)	87
Obrázek 7 Přehled proočkovanosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje)	88
Obrázek 8 Podíl proočkovanosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje)	88
Obrázek 9 Průběh nakažených a období rozvolnění (zdroj: Ministerstvo zdravotnictví; upraveno autorem).....	90

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled pandemií 20. a 21. století (zdroj: Pandemický plán ČR; upraveno autorem).....	18
Tabulka 2: Krizové stavy (zdroj: Hasičský záchranný sbor České republiky, 2021; upraveno autorem).....	27
Tabulka 3 Hasičské záchranné sbory kraje (zdroj: Česko, 2015; upraveno autorem)	54
Tabulka 4 Model možných situací (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem) .	85
Tabulka 5 Statistika událostí (zdroj: HZS olomouckého kraje - program SSU; upraveno autorem).....	94
Tabulka 6 Dezinfekce prostor (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem).....	99
Tabulka 7 Testování příslušníků (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem) ..	100
Tabulka 8 Testování veřejnosti (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem)	100
Tabulka 9 Činnost MOT (zdroj: HZS Olomouckého kraje; upraveno autorem).....	101
Tabulka 10 SWOT analýza (zdroj: vlastní zpracování)	106